

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 30. november 2018 af Østre Landsrets 8. afdeling
(landsdommerne Frosell, Bo Østergaard og Bettina Bang Jakobsen (kst.)).

8. afd. nr. B-1427-16:

C

(advokat Christian F. Jensen, beskikket)

mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

og

8. afd. nr. B-1450-16:

B

(advokat Christian F. Jensen, beskikket)

mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

og

8. afd. nr. B-2844-16:

A

(advokat Christian F. Jensen, beskikket)

mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

Indholdsfortegnelse

1. Påstande.....	3
2. Sagsfremstilling.....	4
2.1 B-2844-16 – Tilbageholdelsen af A	4
2.2 B-1450-16 – B og operation Darlington.....	19
2.3 B-1427-16 – C og operation Foxhound.....	29
2.4 Sagsøgernes krav mod det britiske forsvarsministerium.....	45
3. Forklaringer.....	46
3.1 B-2844-16 – Tilbageholdelsen af A	46
O.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
D.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
H.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.2 B-1450-16 – B og operation Darlington.....	60
B.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
P.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Q.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
R.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
S.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
T.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3.3 B-1427-16 – C og operation Foxhound.....	76
C.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
V.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
W.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
X.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
L.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
M.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
4. Procedure.....	97
4.1 Sagsøgerne.....	97
4.2 Forsvarsministeriet	123
5. Landsrettens begrundelse og resultat	135
5.1 Sagsøgernes påstand 1	135

<u>5.2 Sagsøgernes påstand 2</u>	<u>138</u>
<u>5.3 Sagsomkostninger.....</u>	<u>139</u>

Disse sager, der er anlagt ved Københavns Byret, er ved kendelser af 2. juni 2016 og 6. december 2016 (BS 1A-2528/2016, BS 1A-2529/2016 og BS 16B-6728/2016) henvist til behandling ved Østre Landsret i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

1. Påstande

Sagsøgerne, C, B og A, har hver især nedlagt følgende påstande:

”Påstand 1

Sagsøgte, Forsvarsministeriet, tilpligtes til sagsøgeren at betale kr. 50.001 med renter fra sagens anlæg.

Påstand 2

Sagsøgte tilpligtes at anerkende:

Principal:

under nærværende domstolssagers behandling at have pligt til at tilvejebringe effektiv oplysning af sagsøgernes rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v., jf. statens undersøgelsesforpligtelser ifølge Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 3, jf. art. 1 og art. 13, der ved lov nr. 285 af 1992 er inkorporeret som en del af national dansk ret.

Subsidiært:

at sagsøgte har pligt til at foranledige en effektiv, officiel, uafhængig og særskilt undersøgelse af, om sagsøgerne har været udsat for tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf som følge af sagsøgtes handlinger og/eller undladelser jf. statens undersøgelses-forpligtelser ifølge Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 3, jf. art. 1 og art. 13, der ved lov nr. 285 af 1992 er inkorporeret som en del af national dansk ret.”

Sagsøgte, Forsvarsministeriet, har over for sagsøgernes påstande principalt påstået afvisning, subsidiært frifindelse.

Over for Forsvarsministeriets påstand om afvisning af sagsøgernes påstand 1 har sagsøgerne principalt nedlagt påstand om, at sagen fremmes i materien, subsidiært om, at Forsvarsministeriet tilpligtes at anerkende at være ansvarlig for, at sagsøger har været udsat

for retsstridige krænkelser i form af tortur og mishandling samt umenneskelig og nedværdigende behandling og straf.

Landsretten har besluttet at udskille forældelsesspørgsmålet for så vidt angår sagsøgernes påstande 1, at udskille Forsvarsministeriets afvisningspåstande over for sagsøgernes påstand 1 og at udskille sagsøgernes påstande 2 til særskilt behandling og afgørelse i forbindelse med hinanden, jf. retsplejelovens § 253, stk. 1 og 2, og § 254, stk. 1.

2. Sagsfremstilling

Sagsøgerne er alle irakiske statsborgere. Sagsøger i sag B-2844-16, A, har anlagt sagen i anledning af en tilbageholdelse af ham, der fandt sted i august 2003. Sagsøger i sag B-1450-16, B, har anlagt sagen i anledning af en tilbageholdelse af ham, der fandt sted den 27. maj 2006 i forbindelse med en militær operation kaldet operation Darlington. Endelig har sagsøger i sag B-1427-16, C, anlagt sagen i anledning af en tilbageholdelse af ham, der fandt sted den 1. oktober 2006 i forbindelse med en militær operation kaldet operation Foxhound. Der henvises om de enkelte forløb til punkt 2.1-2.3 nedenfor.

Alle tre sagsøgere har i anledning af tilbageholdelserne tillige rejst krav mod det britiske forsvarsministerium. Herom henvises til punkt 2.4 nedenfor.

2.1 B-2844-16 – Tilbageholdelsen af A

I sagens materiale vedrørende tilbageholdelse af A i august 2003 indgår daglige situationsrapporter – Daily Sitreps – for perioden 8. august 2003 til 9. september 2003 sendt fra den danske bataljon i Irak til bl.a. Forsvarskommandoen. Af Daily Sitrep for den 10. august 2003 fremgår:

” ...

1. General information

En dag hvor hele regionen har været præget af uroligheder. Årsagen er angiveligt utilfredshed med manglende brændstof og EL forsyninger.

...

3. Operational ...

091939D melder PTR om demonstration med 250-300 mennesker på koor QV 219 295. PTR trækker sig tilbage og holder OBS mod demonstrationen til den opløser sig selv omkring kl. 2100.

101055D melder leavebussens eskorte at de er blevet standset af stenkastende folkemængde, (ca. 200 mand), på koor. QV168 272. - Varselsskud, samt sigtede skud afgivet (Uden at ramme). Der køres til Al Qurnah og herfra til NSE.

101103D meldes om demonstration i Al Medinah, men den opløser sig selv efter en time. Under demonstrationen bliver politistationen og området om posthuset plyndret uden at det lokale politi greb ind.

101346D melding fra CIMIC House, at Politichefen i Al Qurnah siger, at der omkring kl. 1600 forventes demonstartion/angreb fra ca. 200 marskarabere. Demonstrationen forventes at komme fra syd og gå til politistation efterfølgende CH. Folkemængde vil muligvis angribe CIMIC House med RPG samt maskingeværer. CIMIC House forstærkes med to PNINFGRP og der opbygges en RES i Camp Eden. Der sker dog intet og ENH trækkes til lejren 1720D.

101850D meldes om demonstration ved CIMIC House bestående af 150-200 mennesker, mængden har kastet sten og CIMIC House bliver beskydt. DANBN afgiver varselsskud. Demonstrationen opløser sig selv 1945.

DANBN er af to delegationer fra Al Medinah blevet stillet overfor et ultimatum om inden i morgen at bevogte offentlige bygninger eller tillade borgerne selv at gøre dette ellers vil disse blive plyndret. En delegation fra Al Qurnah har stillet et ultimatum om at DANBN skal garantere forsyningerne af EL og brændstoffer ellers vil BTN om en uge blive jaget ud af Al Qurnah. Yderligere drøftelser herom forventes i morgen.

Generelt ses demonstrationerne i dag som et udtryk for frustration over den manglende benzin og diesel. Fem tankvogne er tilgået i OMR til aften.
..."

I forlængelse af Daily Sitrep tilførslen om demonstration og plyndringer i Al Medinah den 10. august 2003, kl. 11.03, fremgår af døgnrapporten fra Militærpolitiet Dancon/Irak den 21. august 2003 bl.a.:

"1555 MPPTR RETUR
jf. 1315

BEMÆRKNINGER: PTR ankom til Madinah Politistation for at iværksætte anholdelsen af den ene af de mistænkte i forbindelse med demonstrationen mod Madinah Politistation den 10 AUG 2003, dog var politiet ikke særligt samarbejdsvillige da det lod til at de var bange for den person vi havde krævet at de anholdte. Det lykkedes dog PTR at få politiet ud, men det lader til at de har ført PTR til den forkerte mand. Den anholdtes navn er: A fra Al-Ali stammen og altså

ikke den person som PTR bad politiet anholde. PTR krævede af KT ... at han overdragede den tilfangetagne til politiet i Al-Qurnah og lavede en efterforskning på manden, så han kunne blive stillet for en dommer.
..."

Den 26. august 2003 skrev Militærpolitiet Dancon/Irak i et brev til dommeren i Al Qurnah:

"On August 21, 2003 at 1400 hrs. the military police (Hereafter mentioned as MP) in cooperation with the civilian police in Madinah, went to arrest A, (Hereafter mentioned as suspect.)

The reason for the arrest was that the MP had received several information on the suspect, including three lists from, three different unnamed parties. (The contacts names are known by The Collation Forces). The lists contained names of persons who were recognized at the demonstration in Madinah on August 10. 2003. The name of the suspect was mentioned on two of the three lists.

Before the arrest MP asked different people in Madinah, for information on the suspect, and during this investigation MP received information, that the suspect was known to go around town and threaten people, this happened during the Regime, as well as now, after the fall of the regime. Several persons could inform MP that the suspect had claimed that nobody could touch him, and they feared that if he was released again, it would escalate, due to the fact, that the suspect then would claim that not even the Coalition Force could get him arrested.

Finally information pointed at the facts that the suspect was active in the looting of Madinah Police Station, and that the suspect had several of the furniture taken from the police station, in his house.

The day after the arrest, MP talked to the chief of the police in Madinah, and asked him for his investigation, on the suspect. The police chief told MP that he had talked to the witnesses and they refused to talk to him about the suspect. When MP went to talk to the witnesses, MP was informed that the witnesses had been threatened by the suspect's family, and therefore they refused to give any statements, regarding the suspect (The names of the witnesses are known by the Coalition Forces).

The suspect was arrested by the Police in Madinah.

No further questioning was conducted.

The Collation Forces accuse the suspect for both participation in the demonstration and the following looting of the police station."

Af et udateret og håndskrevet notat med overskriften "A" fremgår:

"Dato	Hændelse
21 AUG 2003	Anholdelse på bopæl klokken 1400.
21 AUG 2003	Overdragelse til Al-Qurnah Politi
23 AUG 2003	1. fremstilling for dommeren. Det lykkedes sg. D og sg. E at overbevise dommeren om, at det ikke var smart at overføre fangen til Madinah. Så han forblev i Qurnah.
24 AUG 2003	2. fremstilling for dommeren. Et forsøg på at få fangen frigivet. Fangen fastholdt og overført til Huwayr Politi. - Aftale lavet med dommeren om, at CF skal vide 24 timer inden en evt. frigivelse
27 AUG 2003	Fangen tilset i Huwayr
28 AUG 2003	Fangen tilset i Huwayr
29 AUG 2003	Fangen tilset i Huwayr

Er ikke løstaget af IPS d. 21 AUG 2003"

I et udateret og ikke underskrevet notat vedrørende "A" hedder det:

"Aka: A.

Stamme: Al-Ali.

Anholdt: På sin bopæl den: 21. august 2003 klokken 1400 i samarbejde med det lokal politi fra politi stationen i Madinah.

Forudgående efterretning: Forud for anholdelsen havde MP indsamlet lister fra hhv. SCIRI, Politiet i Al-Qurnah, Politiet i Al-Madinah, om hvem der havde deltaget i demonstrationen og den efterfølgende looting af samme. Den anholdtes navn optrådte på alle tre lister. MP spurgte ligeledes de lokale tolke i Madinah om den anholdte og fik bekræftet at han var at betragte som en farlig mand.

Tidligere Kriminelle handlinger: MP fik fortalt at den anholdte ca. et år før anholdelse havde haft et skænderi med sin bror på åben gade i Madinah, og ved den lejlighed skød sin bror ned på åben gade. Han ramte dog lige over hjertet så broderen overlevede.

Den anholdte er ligeledes kendt i Madinah for at true sig til, at få sin vilje. Desuden blev MP informerede om at den anholdte havde udtalt såvel under regimet som efter dets fald at der ikke var nogen der kunne røre ham, og at Koalitionen bare kunne komme.

Desuden viste det sig efter anholdelsen, at den anholdte havde mange af de ting der var blevet stjålet fra politistationen i sit hjem. Disse ting er blevet bragt tilbage til stationen, er nu i politiets forvaring."

Af et dokument dateret den 9. september 2003 fremgår, at de britiske styrker erklærede at tilbageholde A, fordi de havde mistanke om, at han udgjorde en alvorlig trussel mod koalitionsstyrkerne. Den 9. oktober 2003 blev løsladelse af A autoriseret, og den 14. oktober

2003 kvitterede Militærpolitiet Dancon/Irak for, at A var blevet løsladt af de britiske styrker. Af et dokument, der angiver at været udstedt af Internationalt Røde Kors i Amman, Jordan, den 6. februar 2014, fremgår det, at de britiske styrker den 25. september 2003 oplyste til Internationalt Røde Kors, at A var blevet arresteret den 18. august 2003, at delegerede fra Internationalt Røde Kors besøgte ham i Bucca fængslet den 21. september 2003, og at han blev løsladt den 14. oktober 2003.

Repræsentanter fra Internationalt Røde Kors havde den 24. september 2003 afsluttet et to-dages inspektionsbesøg i interneringsfaciliteten Camp Bucca. Observationer og konklusioner fra besøget indgår i "Report of the International Committee of the Red Cross (ICRC) on the treatment by coalition forces of prisoners of war and other protected persons by the Geneva Conventions in Iraq during arrest, internment and interrogation (February 2004)". I rapporten hedder det:

“... ”

3.3 ... Camp Bucca

... ”

31. ... Besides mentioning the general climate of intimidation maintained as one of the methods used to pressure persons deprived of their liberty to cooperate with their interrogators, none of those interviewed by the ICRC in ... Camp Bucca spoke of physical ill-treatment during interrogation. All allegations of ill-treatment referred to the phase of arrest, initial internment (at collecting points, holding areas) and “tactical questioning” by military intelligence officers attached to battle group units, prior to transfer to Camp Bucca.

... ”

Af Forsvarskommandoens notat af 7. november 2004 vedrørende Camp Bucca fremgår:

”1. Camp Bucca er navnet på den tidligere Um Qasar installation, hvor US/UK havde Internment Facilitet under og efter krigen mod Irak.

I perioden juli til medio november 2003 havde den danske styrke 43 tilbageholdte i midlertidig britisk varetægt i lejren. De sidste danske tilbageholdte blev løstaget medio november 2003, og danske styrker havde efterfølgende ikke tilbageholdte her. UK ophørte 12. december 2003 med at bruge Camp Bucca, da de havde bygget nye faciliteter i Shaibah Logbase.

... ”

10. SG ... har oplyst følgende:

- Han var ikke tvunget til at bruge tolke fra Camp Bucca. De havde normalt ikke selv tolke med ved uvarslede tilsyn og lånte derfor af UK eller US. Han har ikke grund til at betvivle tolkenes oversættelser.

- Han har ikke konstateret, at de tilbageholdte var bange, skræmte eller led af tegn på fysisk eller psykiske overgreb. Men som han siger, kan han heller ikke udelukke det, men hans tilsyn har ikke givet anledning til at rejse sådanne sager, som han jo skulle jf. reglerne, hvis han konstaterede det.
- Han har alene kendskab til, at danske tilbageholdte blev afhørt af UK personel.
- Han kunne oplyse, at man havde en dansk procedure ved ankomst til Camp Bucca. Han var aldrig alene, når han kørte til Camp Bucca, da man kunne falde i baghold. Når man skulle tale med en tilbageholdt, ville det kunne virke truende, hvis man gik i en stor gruppe hen til den tilbageholdte, hvorfor alene den person, der skulle føre tilsynet gik derhen.
- US personel sikrede compounden, hvorfor de kunne se ham, mens han talte med den tilbageholdte, der blev kaldt frem til hegnet, hvor han kunne spørge ham, hvordan han havde det og om han havde problemer. US soldater stod ikke og kontrollerede, hvad de talte om, men sikrede bare fra afstand, at den tilbageholdte ikke foretog noget ukontrolleret.
- Han kan oplyse, at han har skrevet og fortalt MJUR, at der var problemer med at finde fanger, når de søgte dem, men det var alene nummer problemet, det drejede sig om. MJUR kan ikke erindre dette.
- Han har ikke konstateret, at der er forsvundet danske tilbageholdte i Camp Bucca. Man havde styr på, hvad der er kommet ind og ud af lejren.
- Han føler hans udtalelser er bragt i en anden sammenhæng end de er fremført.
..."

D, der var sergent i militærpolitiet i den danske bataljon, har under delhovedforhandlingen forklaret, at det er ham, der i notatets punkt 10 er omtalt som "SG".

I august 2016 udarbejdede psykolog H følgende rapport vedrørende A:

"MEDICAL REPORT

I. CASE INFORMATION

Date of exam: 8 & 9 August 2016

Place of exam: Crowne Plaza Hotel, Beirut, Lebanon (August 8 th),
Restart Center for Rehabilitation of Victims of Violence and Torture, Beirut,
Lebanon. (August 9 th)

Exam requested by: Lawyer F

Duration of evaluation:

Psychological: 1 hour and 50 minutes

Subject's birth date, birthplace: 01/01/1972, Bucca, Iraq

Subject's name, gender: A, Male

Informed consent (yes/no): yes

II. BACKGROUND INFORMATION

General information

A was born in 1972. He is married and has 3 daughters and 2 sons. He owns a lorry and works in a bakery.

Past medical history

The patient is healthy. He has never been hospitalized and receives no medication.

Past psychiatric history

No abnormality detected.

III. ALLERGATIONS OF TORTURE AND ILL-TREATMENT

1. Summary of detention and abuse

A was arrested on August 8th 2003 in "Bucca" region by Danish, American, and British forces. He was detained for 7 days in the city "Al-Khoyout" area, and was subsequently kept in a corner for 3 days and in "Hawir" for another 21 days. Hereafter he was transferred to Camp Bucca, where he was held for 1 month and 10 days before the Danish forces released him.

2. Narrative account of ill-treatment and torture

I am married; I have 3 girls and 2 boys. This has all begun at around 2 PM, while I was home asleep. The door got detached; they broke it open. The Danish forces dashed into my home. I was asleep on the sofa while my 5 year old daughter was sleeping on my chest. These Danish forces plunged in, handcuffed me, blindfolded me, and placed a bag over my head.

Seven cars belonged to these forces who took me to an unfamiliar place in the city, in "Al-Khoyout" area. They put me in a small tent outside their headquarters. They kept me there for approximately 4 hours. Later, they took me to the city headquarters, whereby I was retained for 7 days. They transferred me to the city's police station for another 3 days.

Afterwards, they took me to "Hawir" police station, where I stayed for 21 days. At 4 PM, two Danish cars came. Whereas G, he cursed me in Danish. Two cars came to the "Hawir" police station with G, who drove me and took me to Umm Qasr district (Umm Qasr detention center). They handed me over to the alliance forces in "Bucca". I stayed there for a month and 10 days.

As soon as I reached "Bucca", they put me in a tent, which they refer to as the "silent" tent. Speaking, gazing around, or standing were all forbidden over there. I spent 7 days in that state in the "silent" tent. If I needed to go to the toilet, I would raise my hands to the American, take a bottle of water, and go to the toilet.

They follow certain methods; they don't beat me while sitting. Rather, they wait till I fall asleep and then start beating me with a club.

They later took me to Tent # 3 for investigation. Both American and British judges were there, as well as Egyptian and Lebanese translators who would translate my words when it's time for me to talk.

The American judge asked me: "*Do you know why we got you here?*" I told him "*Honestly no, I don't. I was sitting at home and you got me here*". I articulated that I am a peaceful man who owns a bakery and a lorry - a large vehicle. I'm a man who is pre-occupied with his work. He told me, "You had hit the alliance forces". I subsequently mentioned that we do not have alliance forces in our city district - a response that had resulted in me being further beaten up.

When they took me from the "silent" Tent # 3, an American beat me on my head and later on my back, with a club. This guy eventually returned me to Tent # 3 and was beating me all throughout our return (A was crying while talking).

Our situation was considered "very good". I experienced humiliation. I don't beat my children and I don't beat my spouse. When I was released, I found out that my parents had sold my lorry in order to bribe individuals who were close to the alliance forces so that they could tell them something about my whereabouts.

I am an Iraqi citizen. I am sitting in my own country and my own home. It's my right to go out and walk the same way an American has the right to be in his own country and his own home. Then, why did they treat me this way?

I am asking for redress for that matter. I have faced disgrace and humiliation. (A was crying again)

3. Review of abuse and ill-treatment

Physical forms

- Beating and kicking (on head and back with a club)
- Sensory deprivation (blindfolding, placed a bag over his head)
- Deprivation from using a toilet to urinate
- Deprivation from sleep (beaten up as soon as he sleeps)
- No ventilation (despite the scorching 40-degree summer heat)

Psychological forms

- Humiliation, insults
- Conditions in the silent tent (speaking, gazing around, or standing were forbidden practices)
- No means of communication with anyone

IV. PHYSICAL SYMPTOMS AND DISABILITIES

When he was beaten up and kicked, he felt excruciating pain. Although his body condition is generally normal, he currently suffers from severe damage to his back.

V. PSYCHOLOGICAL HISTORY/EXAMINATION

1. Methods of assessment

An interview was undertaken for the documentation of A's alleged torture. The Harvard Trauma Questionnaire, Hopkins Scale for Anxiety, and Hopkins Scale for Depression, were used as screening measures; the results were 2.9, 2.8, and 3.4, respectively.

2. Current psychological complaints

Till date, A suffers from the following psychological symptoms:

- Irritability & anger
- Intrusive thoughts
- Flashbacks when seeing the police
- Hyperarousal
- Sleep problems
- Memory loss
- Lack of concentration
- Overgeneralization - "*All* soldiers frighten me. I don't go to any place that might trigger my heart to beat fast and make me sweat".

3. Mental status examination

General appearance and behavior: Middle aged male, average build, fair self-hygiene and grooming, calm, cooperative, conscious, attentive, oriented to time, place and person.

Speech: Coherent, concise, average amount of volume and stream.

Affect: Sad & anxious (cried many times during the interview), but also cheerful.

Thinking:

- Stream: Average
- Form: No formal thought disorder was detected

Perception: He has neither delusions nor hallucinations, only flashbacks.

Thought control: No abnormality detected; concentrating during the interview and very organized.

Insight: He has insight for his symptoms and the need for compensation since he had lost his own truck during the detention period.

4. Assessment of social functioning

Not only has A faced great disgrace and humiliation, but also he has subsequently faced tremendous financial losses. While he was detained, his parents were left

with no other option but to sell his lorry in order to obtain information from the alliance forces about his whereabouts. He is asking for redress for that matter.

VI. INTERPRETATION OF FINDINGS

Psychological evidence

A's claims of ill treatment are consistent with his psychological signs and symptoms. The described humiliations and physical abuse amount to serious maltreatment; torture may well be the most appropriate term to use. After the two clinical sessions and with the help of the Harvard and Hopkins screening tools, he was found to suffer from **Moderate Depression**.

I personally know the facts stated above, except those stated on information and belief, which I believe to be true. I would be prepared to testify to the above statements based on my personal knowledge and belief.

VII. CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

A is in need for psychotherapy and for help to reintegrate in society after the traumatic detention that he had unforeseeably experienced.

VIII. CLINICIAN'S QUALIFICATIONS

H:

Dr. H obtained her doctorate (Psy.D) in Grief and Trauma Counseling from Breyer State University, USA. Holding a BS degree in Clinical Psychology and a Master's degree in Psychology from the Lebanese University, Dr. H founded (along with other mental health professionals in Lebanon) Restart Center for Rehabilitation of Victims of Violence and Torture (1996).

Dr. H was nominated Clinical Advisor for Treatment and Rehabilitation of Torture and Trauma Survivors at Restart Center (which has been accredited by the International Rehabilitation Council for Torture Victims [IRCT] since 2001). With 20 years of experience as psychotherapist working with victims of torture, her mains include "clinical individual supervision" and "peer supervision", for which she is also certified to train. She is a regional and international expert and trainer in Istanbul Protocol for documentation on the mental health level. Her reputation is also well appreciated on the international level, being elected as member of the IRCT twice for three-year mandates (2003-2006 and 2016-2019), and as one of the founders of the Eastern

Mediterranean Association of Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professionals (EMACAPAP).

She is also currently working on expanding her unique family therapy model to present to the IRCT 10th Scientific Symposium that will take place in December 2016 in Mexico City, and is hoping to soon publish her research that has

empirically shown the effectiveness of this model in the treatment of families of victims of torture.

EXPERT PSYCHOTHERAPIST

H”

Den 3. november 2016 indleverede A stævning i denne sag. Sagsfremstillingen i hans stævning er følgende:

”2. Sagsfremstilling.

...

2.1. Personlige oplysninger

Sagsøgerens navn er A født den 2. marts 1972 i Basra, hvor han også bor i dag. Kopi af hans pas fremlægges som bilag Sagsøger er gift og har 5 børn, 3 piger og 2 drenge. Han var baker med eget bageri, som måtte lukke efter tilbageholdelsen. Han havde også en lastbil, som hans forældre måtte sælge for at få penge til bestikkelse for at få oplysninger om, hvad der var sket ham. Nu arbejder han som maskinfører for store maskiner i Olieministeriet.

2.2. Tilfangetagelsen

Den 8. august 2003 holdt sagsøger middagshvil med sin familie i sommervarmen, som i Irak midt på dagen ofte er mellem 40° og 50°. Han blev vækket ved at døren blev sparket ind og soldater stod ved siden af ham. De fortalte, at de tilhørte de danske styrker og spurgte, om han var A. Da han bekræftede, blev han bagbundet. Han blev ligeledes spurgt, om han havde angrebet de internationale styrker, hvilket han benægtede. Han kunne høre familien skrig. Han blev på hårdhændet vis ført ud af huset, hvor han kunne se flere militære køretøjer, som han genkendte som danske på grund af flagene. Han fik en sæk over hovedet og blev smidt ind i et af køretøjerne.

2.3. Vedvarende frihedsberøvelse

Han blev kørt til den lokale politistation i Al-Moudaina. Det var ca. 10 minutters kørsel. Den danske lejr lå ca. 30 minutters kørsel fra hans hjem. Lejren hed Alkhuyout. På politistationen blev han ført til en celle på 2x3 m uden vinduer, hvor han blev forhørt af 3 danske soldater og en tolk. Han fik fjernet hættten, men han var stadig bagbundet. Det var ikke noget rigtigt forhør, men en gang om dagen i 7 dage kom de til cellen og råbte og skreg på dansk. De irakiske betjente bragte ham mad og vand. Der var intet lys i cellen, ingen møbler, og han måtte forrette sin nødtørft i en spand.

Efter de 7 dage blev han overført til en anden politistation i byen Quorna af en dansk soldat ved navn "I" i dennes jeep. Endnu et køretøj deltog i overførslen. Turen varede ca. 30. minutter. Han blev ført ind i en celle, som han delte med 7 andre fanger. Her var han i 3 dage. Cellen var ca. 20x4m og havde et toilet. Der var også en madras og et tæppe. De andre fanger delte deres mad, som deres familier havde bragt, med ham. I kom og så til ham 2-3 gange om dagen, men der var ikke noget forhør.

Efter de tre dage kom I og to andre og gav sagsøger håndjern på og kørte ham til en tredje politistation beliggende i Al-Houwari mellem de to andre og tæt på den danske lejr. Her var sagsøger i 21 dage. Han fik enecelle på 1x1,5 m uden vindue og med jerngitterdør. En til to gange i døgnnet ofte om natten ved 2-tiden kom I, og den sidste dag kom han med en kvindelig tolk og forsøgte at få ham til at underskrive et papir skrevet med latinske bogstaver, hvilket han nægtede.

Efter de 21 dage fik han igen håndjern på, og I og 2 andre kørte ham til "Camp Bucca", som er en stor fangelejr. Turen varede ca. 3 timer. Overførslen skete d. 9. september 2003. Her var sagsøger tilbageholdt i 1 måned og 10 dage.

Først blev sagsøger fotograferet, vejjet og bundet med en plastic strip, som han stadig har. Foto af denne fremlægges som bilag Dernæst blev han ført til "stilhedens telt", som han delte med 5 andre fanger. Han var 7 dage i teltet. De første 3 dage blev han vækket kl. 1-2 om natten og slæbt ind i et forhørstelt, mens han blev slået på ryggen, i hovedet og på benene med en stok. Der var to forhørsdommere en brite og en fra USA samt 2 tolke.

Den første dag blev han truet med, at hvis han ikke sagde sandheden, ville han aldrig se sine børn igen. Han blev spurgt, hvorfor han havde været med til at angribe MNF (de internationale styrker). Sagsøger svarede, at det havde han ikke og tilføjede, at i det område hvor han boede, i Quornaområdet i Moudaina-området, havde der slet ikke været noget angreb. Forhørsdommerne råbte og skreg. Sagsøger tilføjede, at i hans område var man gode venner med danskerne, og at hans datter engang havde siddet på et dansk militærkøretøj.

Den anden dag var der ikke forhør.

Den tredje dag blev han igen slæbt ind i forhørsteltet og slået som på den første dag. Selve forhøret foregik også som den første dag.

De sidste 4 dage i "stilhedens telt" var det ulideligt varmt, og hver gang han faldt i søvn, blev han vækket. Hvis han sagde noget, blev han slået.

Fra "stilhedens telt" blev sagsøger overført til et større telt eller bygning med 20 fanger. Væggene var metalgitter, og der var gulv af sand, og han fik et tæppe men ingen madras. Vagterne var fra USA. Her var han i 1 måned og 3 dage. Den sidste dag kom en af vagterne og kaldte ham ved navn og førte ham til udgangen af lejren, hvor I sammen med andre danske soldater ventede med tre danske køretøjer. Sammen med ca. 10 andre fanger blev han kørt til den danske lejr Alkhuyout. Turen varede 4 timer, og han fik ingen mad. Sagsøger ankom til den danske lejr kl. 14 og blev ført til et lille telt for sig selv. Ved nitiden om aftenen kommer I, og han bliver kørt hen til den politistation, hvor han først var tilbageholdt. I stiller ham uden for politistationen og meddeler, at nu er han fri, og samtidig undskylder han tilbageholdelsen.

Under tilbageholdelsen i Camp Bucca får sagsøger besøg af ICRC men ikke af danskerne. ICRC fangekort fremlægges som bilag ... og ICRC besøgsattest fremlægges som bilag”

På baggrund af omtale i dagbladet Politiken af bl.a. As sag tog Forsvarets Auditørkorps initiativ til at undersøge sagen og bl.a. de to øvrige sager, der er omfattet af denne dom. Til brug for undersøgelsen ønskede auditørkorpset at afhøre sagsøgerne. Deres daværende repræsentant, daværende advokat F, skrev herom i en mail af 28. juni 2017 til Forsvarets Auditørkorps:

”Idet jeg henviser til sagsnr. 2016/002861, kan jeg som svar på Auditørkorpsets spørgsmålet om hvilke nærmere forudsætninger mine klienter vil kunne afhøres oplyse, at dette kan ske ved bekræftelse af følgende vilkår:

1. Afhøringerne arrangeres af Auditørkorpset til gennemførelse på et neutralt sted (hotel eller anerkendt uafhængig almennyttig institution som undertegnede på forhånd accepterer) i Istanbul, Beirut eller Amman.
2. Afhøringerne finder sted under tilstedeværelse af undertegnede og/eller en juridisk medarbejder fra mit kontor i hele tidsrummet
3. Samtlige rejseudgifter for mine klienter og de under 2) nævnte deltagere afholdes af auditørkorpset i henhold til statens normale takster for rejser inklusive diæter.
4. Det arbejde, der udføres fra min side jf. 2) og 3) honoreres på samme betalingsvilkår som Kammeradvokaten honoreres efter af staten, inklusive at effektiv rejsetid medgår som faktor 50 pct. af den anvendte tid under rejserne frem og tilbage. Som forberedelsestid til hvert afhøringsmøde beregnes tiden som 1,5 i forhold til 1.”

Hertil svarede auditor J, Forsvarets Auditørkorps, i mail af 29. juni 2017:

”Forsvarets Auditørkorps har ved det brev, som blev fremsendt til Dem den 31. januar 2017 skitseret mulighederne for at gennemføre en afhøring af Deres klienter.

I brevet blev det herunder oplyst, at der ikke er hjemmel til at afholde udgifterne til Deres tilstedeværelse i forbindelse med afhøringerne.

Forsvarets Auditørkorps kan herudover ikke foretage strafferetlig efterforskning på et fremmed territorium ...

Afhøringerne kan derfor ikke gennemføres som foreslået af Dem, og jeg må på denne baggrund konstatere, at Deres klienter ikke kommer til at understøtte sagens oplysning yderligere.”

Den 16. februar 2018 traf Forsvarets Auditørkorps følgende afgørelse adresseret til daværende advokat F om indstilling af efterforskningen i den sag, der var indledt i anledning af As oplysninger:

”Indstilling af efterforskningen

Dagbladet Politikken bragte den 4. maj 2016 en artikel med oplysninger om, at danske soldater angiveligt skulle have udøvet tortur mod irakiske borgere. Overgrebene skulle ifølge artiklen have fundet sted i 2004 og 2006.

Da artiklen således indeholdte oplysninger om mulige strafbare forhold begået af dansk militært personel, besluttede jeg at undersøge sagen.

I den forbindelse blev jeg bekendt med den stævning, som du på vegne af din klient A havde fremsendt til Københavns Byret.

Af stævningen fremgår blandt andet:

- at din klient den 8. august 2003 blev anholdt af dansk militært personel og i den forbindelse på hårdhændet vis blev ført ud af sit hus, hvor han fik en sæk over hovedet og derefter smidt ind i et køretøj.
- at han derefter blev kørt til den lokale politistation i Al-Moudaina, hvor han var frihedsberøvet i 7 dage. I denne forbindelse blev han forhørt af nogle danske soldater og en tolk.
- at han derefter af en dansk soldat ved navn "I" blev overført først til en anden politistation i byen Quorna, hvor han blev tilbageholdt i en celle i 3 dage, hvorefter han blev overført til en politistation beliggende i Al-Houwari, hvor han var tilbageholdt i 21 dage.
- at han efter dette ophold af "I" den 9. september 2009 blev overført til fangelejren "Camp Bucca", hvor han blev tilbageholdt i 1 måned og 10 dage. I "Camp Bucca" blev han i forbindelse med forhør, som blev gennemført af personel fra det engelske og amerikanske militær, flere gange slået på ryggen, i hovedet og på benene med en stok, ligesom han i øvrigt blev truet til at skulle fortælle sandheden.
- at din klients frihedsberøvelse blev afsluttet ved, at den danske soldat "I" sammen med nogle andre danske soldater afhentede ham i "Camp Bucca" og transporterede ham til den danske lejr Alkhuyout, hvor han opholdte sig nogle timer, inden han blev kørt til politistationen i Al-Moudaina og løsladt.

På baggrund af ovennævnte oplysninger i stævningen besluttede jeg at indlede en efterforskning i sagen.

Jeg har i dag i medfør af retsplejelovens 749, stk. 2, besluttet at indstille efterforskningen i sagen.

Begrundelsen for afgørelsen er, at der ikke er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Indledningsvis bemærkes det, at min efterforskning har begrænset sig til forhold, der vedrører det individuelle strafansvar for dansk militært personel, som det nærmere er beskrevet i den militære straffelov.

I forbindelse med den gennemførte efterforskning har det ikke været muligt at identificere en hændelse den 8. august 2003, hvor dansk militært personel har foretaget anholdelse af din klient. Sagens efterforskning understøtter således ikke stævningens oplysninger om, at din klient blev anholdt denne dag.

Af militærpolitiets døgnrapport fra den 21. august 2003 fremgår det dog, at dansk militært personel den pågældende dag sammen med irakisk politi i Medinah gennemførte en arrestationsoperation, hvor der skulle ske anholdelse af en person, der var mistænkt for at have deltaget i en demonstration mod politistationen i Medinah noget tid forinden. I denne forbindelse blev en person ved navn A fra Al-Ali stammen anholdt, og anholdelsen blev gennemført af irakisk politi. I et andet af sagens dokumenter er pågældendes navn anført som A.

På baggrund af sagens efterforskning, herunder oplysningerne i stævningen, dato og stedangivelse for begivenheden samt det stort set identiske navnesammenfald mellem din klient og de to navne, som er anvendt i forbindelse med anholdelsen, som fandt sted den 21. august 2003, finder jeg det sandsynligt, at din klient er identisk med personen, der blev anholdt denne dag.

En af de personer fra militærpolitiet, som deltog i arrestoperationen den 21. august 2003, har om den konkrete anholdelse til Auditørkorpset forklaret, at han og kollegaerne fra militærpolitiet observerede denne på afstand, og at anholdelsen foregik i en rolig og afdæmpet atmosfære uden brug af håndjern og uden, at den anholdte fik nogen hætte eller anden blænding for øjnene.

Ligeledes har pågældende forklaret, at den anholdte blev kørt bort fra stedet i et køretøj, som det irakiske politi anvendte, og at han og kollegaerne fra militærpolitiet på intet tidspunkt håndterede den anholdte i forbindelse med selve anholdelsen.

Sagens efterforskning understøtter således ikke din klients oplysninger om, at det var dansk militært personel, som i forbindelse med operationen trængte ind i boligen og i denne forbindelse var involveret i en hårdhændet anholdelse af ham.

På baggrund af sagens efterforskning finder jeg det endvidere ikke sandsynligt, at dansk militært personel har deltaget i de afhøringer, hvor der ifølge stævningen blev anvendt vold og fremsat trusler imod din klient. Dette understøttes endvidere af oplysningerne i stævningen, hvorefter disse forhør blev gennemført af personel fra det engelske og amerikanske militær.

I det omfang din klient i forbindelse med disse afhøringer måtte være blevet slået på ryggen, i hovedet og på benene med en stok og i øvrigt truet til at skulle fortælle sandheden, mener jeg derfor ikke, der er formodning for, at dansk militært personel aktivt har deltaget heri.

Ligeledes finder jeg det ikke sandsynligt, at dansk militært personel i øvrigt har været tilstede, mens forhørene fandt sted, og på denne måde ud fra en betragtning om passiv deltagelse har haft mulighed for at pådrage sig et strafferetligt medvirkensansvar for andet personels mulige strafferetlige handlinger.

Når hertil kommer at det til brug for sagens oplysning ikke har været muligt at gennemføre en afhøring af din klient, hvor pågældende kunne få lejlighed til at uddybe de oplysninger, der fremgår af stævningen, samt at et eventuelt strafferetligt ansvar henset til den forløbne tid under alle omstændigheder må antages at være forældet, så finder jeg ikke grundlag for at fortsætte efterforskningen i sagen.

Du kan klage over afgørelsen, jf. klagevejledningen nedenfor.

Klagen kan sendes til Generalauditøren, Kastellet 14A, 2100 København Ø.

Fristen for indsendelse af klage er 4 uger efter, at du har fået meddelelse om afgørelsen.

...”

Afgørelsen blev ikke påklaget.

2.2 B-1450-16 – B og operation Darlington

Tilbageholdelse af B skete i forbindelse med den militære operation kaldet operation Darlington, der fandt sted i maj 2006, hvor det danske Irak hold 7 var udsendt. I regelgrundlaget for de danske styrker indgik bl.a. Forsvarskommandoens direktiv for dansk styrkeindsættelse i Irak, dateret 11. marts 2006, hvoraf følgende fremgår i punkt 2.8 og 2.10:

”2.8. CH/HOK har OPERATIV KOMMANDO (OPCOM) OVER DANCON/IRAK samt ansvar for administration og logistik. ...

2.10. DANBN er under OPCON af MND(SE), der delegerer OPCON til UK BDE. ...”

Vedrørende tilbageholdte gjaldt følgende procedure dateret 7. juli 2005:

”PROCEDURE FOR INTERNEES FOR UK SUB-UNIS OPCON DANBAT

...

2. With effect from 1 Sep 04, UK Coys may be placed under OPCON DANBAT and may conduct planned and/or reactive detention operations. The handling and processing of persons detained by UK forces under OPCON DANBAT will

remain a **UK responsibility at all times**. CO DANBAT will not exercise the powers of CO set out at within this SOI.
..."

Operation Darlington blev planlagt og gennemført som følge af en række angreb med vejsidebomber (på engelsk: Improvised Explosive Device, forkortet "IED") i det danske ansvarsområde i Irak. I sagens materiale indgår bl.a. draft Target Pack af 24. maj 2006, der indeholder efterretningsoplysninger vedrørende B, og FRAGO 407 OP DARLINGTON af 26. maj 2006 indeholdende detaljeret plan for operationens gennemførelse. I begge dokumenter betegnes B som BRAVO 284, hans hus som PURPLE 1 og nogle familiemedlemmers nærliggende hus som PURPLE 2. I dokumenterne findes følgende indledende information:

"BRAVO 284 (B ...) is a former residence of AZ ZUBAYR. His father was a group leader in the BA'ATH party in the old regime and BRAVO 284 worked as an informer. After the fall of the regime, BRAVO 284 moved to AL-HARTHA and began working at the AL-HARTHA Power Plant as the head of the security guards' nightshift (Facility Protection Service).

BRAVO 284 has been reported to be involved in several IED attacks against MNF, two of which have caused fatalities among DA BG units. ... He has been identified as the man who activated the IEDs that killed a Danish soldier on 23 MAR 2006 and a British officer on 15 APR 2006. BRAVO 284 is suspected to be a skilled IED operator. BRAVO 284 has allegedly undergone insurgency training in Iran, Syria and Lebanon.

BRAVO 284 is a member of HIZBALLAH in AL-BASRAH and reports indicate that he is also linked to the AL-HASSANI group. He also holds good connections within the IPS.
..."

Af FRAGO'en fremgår, at formålet med Operation Darlington var at tilbageholde B og at foretage ransagning hos ham. Strike unit var det britiske Charlie Company (C Coy) suppleret af bl.a. den danske efterretningsofficer T, der har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Af "Consolidated Post Operation Report (POR)" for Operation Darlington fremgår:

" DA BG POR CONCERNING FRAGO 407 OP DARLINGTON
..."

BACKGROUND.

DA BG conducted a detain and search Op on BRAVO 284 at his home in QUARAT AL MUFTIYAH area approximately 1 km north of Al Hartha Power Plant. The Op was led by DA BG supported by Bde Res (C Coy) as strike coy as well as other assets from Bde. After Action Review (AAR) was held at Camp Danevang 28 MAY.

CHRONOLOGY.

2. Key timings during Op 26 – 27th MAY:
- 262200D: Deployment in echelons from SLB to CC IOT forward base units initiated.
- 270400D: Deployment of C Coy to target area.
- 270424D: Strike unit in target area PURPLE 1 ("Hard knock"). One male and one female in ALPHA. Male in PURPLE 1 draws pistol and fires 3 shot at strike unit. 9 shots fired back (no hit) by strike unit. Pistol taken as evidence.
- 270433D: "Soft knock" on PURPLE 2. 3 males above 18 years, 5 females and 4 children. IO confirms it is B284 in PURPLE 1.
- 270449D: B284 admits to be the holder of two RPGs found in PURPLE 1.
- 270503D: Outer cordon all clear.
- 270514D: HLS X cleared. Reserve ready in WA BLUE.
- 270548D: In PURPLE 1 an electric detonator and a plastic bag with passports is found.
- 270554D: 1 plt from IA combined at outer cordon.
- 270632D: One mortar grenade found in PURPLE 1.
- 270643D: Inner cordon at PURPLE 2 collapsed. DVDs, allegedly torture tapes, are found.
- 270730D: B284 detained and lifted for TQ.
- 271215D: All units redeployed and back at SLB."

Den 27. maj 2006, kl. 14.02, rapporterede den vagthavende officer i Forsvarskommandoen i et dokument benævnt "Særlig hændelse!":

"...

1. Hvad er sket?

DANBN IRAK har her til morgen deltaget i arrestoperation mod en formodet terrorist. bosiddende i AL-HARTHA. Pågældende rapporteres at have været involveret i talrige IED angreb.

2. Hvor er det sket?

AL-HARTHA i Irak.

3. Hvorledes er det sket?

Danske enheder deltog sammen med britiske enheder i operationen. Pågældende blev pågrebet af en britisk enhed og er nu i britisk varetægt.

4. Hvornår er det sket?
27 MAJ om morgenen. (Irakisk tid).

5. Videre forløb
Danske enheder returnerede til CAMP DANEVANG, Herudover intet at bemærke. Sagen afsluttet.”

Af den danske Irak bataljons Daily Sitrep for den 27. maj 2006 fremgår:

”1. General information

Det har været en stille dag i AO.

Til gengæld har BTN gennemført Op DARLINGTON, tilbageholdelse af B284. Operationen blev gennemført med primært 58 Bty sammen med en DEL fra IA (YDRE RING) og BDERES (STRIKE COY).

ENH forskød til CAMP CAMPBELL i perioden 261900-270300D. 270400D forskød ENH fra CAMP CAMPBELL til B284 hus. I f.m. selve strike-fasen affyrede B284 skød tre skud med pistol mod en ENH fra STRIKE COY, som besvarede ilden med 9 skud. Ingen blev dog ramt.

270444D blev det bekræftet, at der var tale om B284. I B284 hus blev der fundet to RPG, 1 pistol med tre magasiner, en elektrisk detonator, en pose med forskellige pas, en modificeret mortargranat (tilsyneladende fyldt med plastisk sprængstof) samt DVD'er. Indholdet af DVD skulle efter en umiddelbar oversættelse være torturteknikker. B284 blev efterfølgende flyttet med HEL til BASRA AIR STATION m.h.p. Tactical Questioning.

Der var ingen danske soldater involveret i selve tilbageholdelsen. 271215D var alle enheder tilbage på Shaibah Log Base.

...”

Af et dokument fra Headquarters Multinational Division (South East), British Forces Post Office 641, med titlen ”Review of Internment” dateret 19. august 2006 fremgår:

”No. 090944 – B

The Divisional Internment Review Committee reviewed your case on 17 Aug 06 and decided that your continued internment was necessary for imperative reasons of security.

Your case will be formally reviewed again within 28 days. You are entitled to make written submissions to the Divisional Internment Review Committee.”

Af et dokument, der angiver at være udstedt af Internationalt Røde Kors i Amman, Jordan, den 3. april 2013 fremgår:

Sagsøger gik ud af familiens hus signalerende sin fredelige hensigt ved brug af sin natkjortel som hvidt flag. En irakisk tolk meddelte sagsøger, at pludselige bevægelser vil få ham skudt.

Sagsøger blev beordret til at lægge sig på ryggen med strakte arme og ben. Han lå sådan i omtrent to minutter. Sagsøgers hænder blev herefter bundet sammen med strips og fik bind for øjnene. Øjenbindet blev dog påført så dårligt, at sagsøger kunne se igennem det.

Mindst 7-8 soldater omkring sagsøger begyndte at slå og sparke ham. Sagsøger blev herefter slæbt hen over jorden, ind i huset og videre ud til toilettet.

Soldaterne, der var danske og bar uniformsmæssigt dannebrog på skulderen, placerede sagsøger i toiletanordningen, der efter mellemøstlig skik var udformet som en fordybning i gulvet.

Imens sagsøger var placeret i toilettet, mærkede han pludselig væske mod hovedet.

Sagsøger formodede, at en af soldaterne måtte have haft medlidenhed med ham, og derfor kastede vand på sagsøger, for at mildne hans smerter. Instinktivt åbnede sagsøger munden, idet sagsøger var stresset og følte sig tørstig.

Væsken smagte bittert og lugtede. Sagsøger opdagede da, at væsken var urin, der hidrørte fra en af de danske soldater. Den danske soldat styrede urinstrålen med den ene hånd, medens han holdte sit gevær peget mod sagsøger med den anden hånd. Sagsøger prøvede at slippe fri, men blev holdt nede i toilettet. Der stod nu yderligere 3 soldater i rummet.

Sagsøger hørte, medens han blev tilbageholdt på toilettet, at sagsøgers familie den efterfølgende halve time blev mishandlet og hans 3 piger skreg.

Sagsøger blev herefter rejst, øjenbindet blev fjernet og han blev ført ud af huset. Sagsøger var på dette tidspunkt dækket af fækalier fra toilettet.

På pladsen foran huset, blev sagsøgers undertøj skubbet ned med munden fra et gevær. Sagsøger blev slået og sagsøgers anus blev penetreret af geværløbet. Sagsøger kunne mærke, at der var blødende læsioner fra sagsøgers anus.

En af de tilstedeværende danske soldater bar støvler med jernforstærket snude. Soldaten sparkede sagsøger lige under knæet, sådan at sagsøger faldt. Sagsøger har stadig smerter i sit knæ den dag i dag.

Herefter blev sagsøger ført til udkanten af familiens ejendom, hvor han blev fotograferet med flere kameraer.

Soldaterne bandt sagsøgers hænder sammen og forsøgte at give ham øjenbind på igen. Herefter blev sagsøger ført ind i husets stue, hvor han blev anbragt liggende på ryggen. De udenlandske soldater begyndte herefter at mishandle sagsøgers familie i et tilstødende værelse og sagsøger råbte, at soldaterne skulle stoppe.

Da det var ved at være morgen, blev sagsøger iført bukser, t-shirt og skjorte.

De danske soldater førte sagsøger ud af huset ved at trække og skubbe sagsøger. Herefter blev sagsøger kastet op på en militærvogn, som sagsøger kunne genkende typemæssigt som dansk militærkøretøj. Køretøjet kørte sagsøger ca. 100 m. hen til en ventende helikopter.

Sagsøger kunne i helikopteren se soldater, der med våben pegede på ham. Flyveturen tog ca. 25 min., hvorefter sagsøger landede i Basra lufthavn.

2.2. Basra lufthavn.

Sagsøger blev, efter landing, sammen med andre irakere anbragt siddende på knæ med hænderne bundet, bind for øjnene og høreværn. Mens sagsøger og de andre irakere sad på knæ, blev der kastet sten efter dem.

Herefter blev sagsøger ført ind i et telt, hvor der allerede befandt sig en tolk.

Sagsøger fik fjernet øjenbindet og stripsene fra håndleddene. Herpå fulgte et forhør af sagsøger forestået af britiske militære styrker. Emnet for forhøret var, at sagsøger angiveligt "skabte problemer" for den danske efterretningstjeneste.

Hver anden time, i løbet af de i alt 24 timer som sagsøger blev tilbageholdt i lufthavnen, blev sagsøger taget under forhør.

Den følgende morgen kl. 08, kørtes sagsøger til Al-Shaibah-Basen ca. 4 km. fra Basra lufthavn.

2.3. Al-Shaibah-Basen.

På Al-Shaibah-Basen blev sagsøger afhørt, gennem en egyptisk tolk uden flagmærke på uniformen, af britiske officerer. Det meddeltes sagsøger, at denne udgjorde en trussel mod de internationale styrker og i særdeleshed de danske.

En arrestordre blev forelagt sagsøger, på arabisk. Af ordren fremgik, at sagsøger skulle sidde fængslet i 28 dage.

De første to dage var sagsøger anbragt i et lille kammer. Herefter blev sagsøger tilset af en læge, ligesom sagsøger fik besøg af Internationalt Røde Kors (bilag ...).

Det fremgik, at forhørene havde til hensigt at tilvejebringe oplysninger om et angreb på danske styrker i marts samme år. De danske styrker mente, at sagsøger havde oplysninger om angrebet. Samtidig oplystes det, at de internationale styrker var klar over, at sagsøger var uskyldig. I alle tilfældene varede forhørene omtrentlig 40 minutter og sagsøger vurderer, at denne blev forhørt ti gange på basen. Ved et af de sidste forhør, var der to danske forhørs-officerer til stede.

Efter 27 dage fra overflyttelsen til Al-Shaibah-Basen, blev sagsøger flyttet fra den lille celle, i hvilken han havde opholdt sig uden for forhørstidspunkterne, til en fængselscelle. Sagen blev løbende gennemgået af de allierede styrker (bilag ...).”

På baggrund af omtale i dagbladet Politiken af bl.a. Bs sag tog Forsvarets Auditørkorps initiativ til at undersøge sagen og bl.a. de to øvrige sager, der er omfattet af denne dom. Den 22. december 2017 traf Forsvarets Auditørkorps følgende afgørelse adresseret til daværende advokat F om indstilling af efterforskningen i den sag, der var indledt i anledning af Bs oplysninger:

”Indstilling af efterforskningen

Dagbladet Politiken bragte den 4. maj 2016 en artikel med oplysninger om, at danske soldater angiveligt skulle have udøvet tortur mod irakiske borgere. Overgrebene skulle ifølge artiklen have fundet sted i 2004 og 2006.

Da artiklen således indeholdte oplysninger om mulige strafbare forhold begået af dansk militært personale, besluttede jeg at undersøge sagen.

I denne forbindelse blev jeg bekendt med den stævning, som du på vegne af din klient B havde fremsendt til Københavns Byret.

Af stævningen fremgår det blandt andet, at din klient den 27. maj 2006 blev anholdt af dansk militært tjenestegørende personel i hvilken forbindelse de torturerede ham og i øvrigt udsatte ham for anden umenneskelig og nedværdigende behandling, blandt andet ved at urinere på ham, ligesom de endvidere udsatte ham for seksuelle krænkelser og voldelige overfald.

Personellet skulle endvidere i forbindelse med anholdelsen have mishandlet din klients familie, ligesom de foretog en uretmæssig frihedsberøvelse af pågældende og efterfølgende videregav ubegrundede anklager mod ham til de britiske styrker, som på dette grundlag fortsatte frihedsberøvelsen af ham.

På denne baggrund besluttede jeg at indlede en efterforskning i sagen.

Jeg har i dag i medfør af retsplejelovens 749, stk. 2, besluttet at indstille efterforskningen i sagen.

Begrundelsen for afgørelsen er, at der ikke er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Indledningsvis bemærkes det, at min efterforskning har begrænset sig til forhold, der vedrører det individuelle strafansvar for tjenestegørende militært personel, som det nærmere er beskrevet i den militære straffelov.

Det fremgår af den gennemførte efterforskning, at dansk tjenestegørende personel den 26-27. maj 2006 deltog i en operation kaldet "Operation Darlington", som fandt sted i Irak syd for Ad Dayr. Der var tale om en arrestationsoperation, hvor

målet for operationen var tilbageholdelse af en person, som var mistænkt for at være involveret i dødelige IED-angreb mod koalitionsstyrker, herunder de danske.

Operationen, som fandt sted i tidsrummet fra den 26. maj 2006 om aftenen til den 27. maj omkring middagstid, blev gennemført i et samarbejde mellem enheder bestående af militært personel fra Danmark, England og Irak. Der var tale om en dansk ledet operation.

Det fremgår af sagen, at militært personale fra Danmark i forbindelse med operationen foretog den ydre sikring af området, mens den indre sikring af området, indtrængning i bygningen og selve tilbageholdelsen af din klient blev foretaget af enheder fra England.

Ligeledes fremgår det af sagen, at en dansk ammunitionsrydningssektion deltog i operationen. Sektionens rolle i forbindelse med operationen var at sikre eventuelle fundne sprængladninger, sprængstof, IED m.v., såfremt sådanne effekter blev fundet i forbindelse med operationen.

Det har ikke været muligt at identificere det tjenestegørende personel fra ammunitionsrydningssektionen, der deltog i operationen, og på det foreliggende grundlag har det således ikke været muligt at få af- eller bekræftet, om personel fra denne sektion i forbindelse med operationen har været tilstede i din klients bolig, efter at de engelske enheder havde gennemført den omtalte indtrængning i boligen og anholdelse af din klient. Der er dog ikke oplysninger i sagen, der tyder på, at personel fra denne enhed under operationen har været tilstede i din klients bolig.

Men hensyn til fangebehandling og kontakt til fanger generelt, så fremgår det af sagen, at dette var en opgave, der skulle varetages af den engelske enhed, og at det militære personel fra Danmark ikke skulle have noget med eventuelle fanger at gøre.

Ansvarsfordelingen mellem de danske- og de engelske enheder var derfor på forhånd defineret således, at det dansk tjenestegørende personale ikke skulle involveres i selve anholdelsen og den efterfølgende tilbageholdelse af din klient.

Ud over 3 personer fra Militærpolitiet har det ikke været muligt at identificere det tjenestegørende personel fra Danmark, der deltog i operationen og herunder foretog den ydre sikring af området.

To af disse personer fra Militærpolitiet er blevet afhørt af Forsvarets Auditørkorps, og de husker ikke den konkrete operation. De har dog begge til sagen oplyst, at dansk tjenestegørende personel i forbindelse med missionen ikke måtte tilbageholde civile og/eller håndtere anholdte/fanger, idet denne opgave var overladt enten til de engelske enheder eller det lokale politi.

Ligeledes har de begge oplyst, at de på intet tidspunkt har overværet, hverken dansk militært personel eller personel fra andre nationer foretage nogen form for ukorrekt behandling eller mishandling af civile/fanger.

Det fremgår af sagens dokumenter, at en person ved navn B i forbindelse med operationen blev anholdt i sin bolig, og at det var britisk personel, som i forbindelse med indtrængning i boligen foretog anholdelsen.

Personen affyrede i forbindelse med operationen skud mod de engelske enheder, og i boligen blev der blandt andet fundet to panserværnsraketter, en pistol med tilhørende magasiner, en elektrisk detonator, en modificeret mortargranat samt en DVD, som efter en umiddelbar oversættelse skulle omhandle torturteknikker.

På baggrund af oplysningerne i stævningen, herunder dato og stedangivelse for begivenheden samt det stort set identiske navnesammenfald mellem din klient og den anholdte person, har jeg lagt til grund, at din klient er identisk med den person, der blev anholdt i forbindelse med operationen.

Af sagens dokumenter fremgår det, at din klient blev flyttet fra området i en helikopter med henblik på taktisk udspørgen ved englændernes foranstaltning, og at der ikke var dansk militært personel involveret i selve tilbageholdelsen. Sidstnævnte støttes af, at der ikke fra dansk side var iværksat tiltag i relation til tilsynspligt med pågældende, ligesom din klient ikke fremgår af den opgørelse, hvori man anførte status over dansk tilbageholdte personer.

Ligeledes fremgår det, at fangehåndteringen under hele forløbet er foretaget af engelsk militært personel.

Sagens efterforskning understøtter således ikke på nogen måde din klients oplysninger om, at det skulle være dansk tjenestegørende personel, som i forbindelse med operationen trængte ind i boligen og derefter var involveret i tilbageholdelsen af ham samt i udøvelsen af den tortur, som din klient ifølge stævningen blev udsat for i forbindelse med anholdelsen samt den efterfølgende tilbageholdelse.

På baggrund af sagens oplysninger mener jeg således at kunne lægge til grund, at din klient blev anholdt af engelsk militært tjenestegørende personel. Ligeledes mener jeg at kunne lægge til grund, at din klient under hele forløbet, hvilket vil sige fra tidspunktet for anholdelsen ved bopælen den 1. oktober 2006 frem til den senere løsladelse på intet tidspunkt kan antages at have været i de danske styrkers varetægt.

På baggrund af sagens oplysninger i øvrigt finder jeg det endvidere ikke sandsynliggjort, at dansk tjenestegørende personel i forbindelse med operationens gennemførelse - såfremt tortur og andre overgreb måtte være begået - kan have haft en viden om, at engelsk militært personel har udført disse handlinger og på denne måde ud fra en betragtning om passiv deltagelse har haft mulighed for at pådrage sig et strafferetligt medvirkensansvar for andre personers mulige strafferetlige handlinger.

Når hertil kommer, at det til brug for sagens oplysning ikke har været muligt at gennemføre en afhøring af din klient, hvor pågældende kunne få lejlighed til at uddybe de oplysninger, der fremgår af stævningen, samt at et eventuelt

strafferetligt ansvar henset til den forløbne tid umiddelbart må antages at være forældet, så finder jeg ikke grundlag for at fortsætte efterforskningen i sagen.

Du kan klage over afgørelsen, jf. klagevejledningen nedenfor.

Klagen kan sendes til Generalauditøren, Kastellet 14A, 2100 København Ø.

Fristen for indsendelse af klage er 4 uger efter, at du har fået meddelelse om afgørelsen.”

Afgørelsen blev ikke påklaget.

2.3 B-1427-16 – C og operation Foxhound

Tilbageholdelse af C skete i forbindelse med den militære operation kaldet operation Foxhound, der fandt sted den 1. oktober 2006, hvor det danske Irak hold 8 var udsendt. I regelgrundlaget for de danske styrker indgik bl.a. ”Instruks (AUG 2006) for Chefen for Den Danske Bataljon, der indgår i Det Danske Kontingent i IRAK”, hvoraf følgende fremgår i punkt 4.1 og 4.3:

”4.1 CH HOK har operativ kommando (OPCOM), udvidet med administrative og logistiske beføjelser, over DANBN/IRAK.

...

4.3 DANBN/IRAK er under operativ kontrol (OPCON) af MND/SE, der delegerer OPCON til UK BDE/MND SE.”

Vedrørende tilbageholdte gjaldt følgende procedure dateret 7. juli 2005:

”PROCEDURE FOR INTERNEES FOR UK SUB-UNIS OPCON DANBAT

...

2. With effect from 1 Sep 04, UK Coys may be placed under OPCON DANBAT and may conduct planned and/or reactive detention operations. The handling and processing of persons detained by UK forces under OPCON DANBAT will remain a **UK responsibility at all times**. CO DANBAT will not exercise the powers of CO set out at within this SOI.

...”

Operation Foxhound blev planlagt og gennemført som følge af en række angreb mod koalitionsstyrkerne i det syd-østlige Irak. I sagens materiale indgår bl.a. FRAGO 434 Op FOXHOUND af 27. september 2006, der indeholder oplysninger om baggrunden og den

detaljerede plan for operationens gennemførelse. Formålet med operationen var at arrestere Cs bror (betegnet BRAVO 374) og C (betegnet BRAVO 376), samt at foretage ransagning af deres respektive ejendomme kaldet VIOLET 1 og VIOLET 2. I FRAGO'en findes følgende indledende information:

”Adversaries.

(1) Composition and Disposition.

(a) Actions of Adversaries.

The BRAVOs targeted in this operation are reported as being involved in buying and selling of rockets, explosives, BME and miscellaneous items used in attacks against MNF. They are also members of a local JAM group which targets Danish and UK C/S.

BRAVOs included in the target pack:

B374 ...

He is reported to be the leader of a JAM group of 15 PAX. He is reported to know about future attacks on MNF, as well as being involved in prior attacks, most recently the IED attack on 04 SEP 06. He is also reported of being involved in an attack on a WR in BASRAH 30 AUG 06. B374 uses his own house as a transit and storage facility. Items reported to have transited his house: C4, M16 rifles, rockets, mines and small arms ammunition.

B376 C.

He is the brother of B374. He is a helper to B374 and he is involved in killing and kidnapping of at least two Sunnis. He is a local criminal.
...”

Strike unit under operation Foxhound var personel fra den britiske enhed 58 Bty, suppleret af bl.a. de danske efterretningsofficerer L og M. Operationens gennemførelse blev med infrarødt kamera optaget fra en Broadswordhelikopter, og der er under hovedforhandlingen afspillet ca. 6 minutters sammendrag af i alt ca. 3 timers optagelser fra helikopteren.

Af en redegørelse af 7. oktober 2006 for indsættelsen af DANBN Irak hold i operation FOXHOUND til Hærens Operative Kommando fremgår:

” **1. INDLEDING**

Formålet er at redegøre for operation FOXHOUND. Operationen var DANBN anden strike operation under missionen i Irak.

Operationen var planlagt på baggrund af en BDE ordre, og indsættelsen af den danske bataljon skete i rammen af 20 (UK) BDE, idet britiske kapaciteter blev tilført til støtte for operationen. Operationen var blevet til på baggrund af indhentning og bearbejdning af efterretninger igennem ca. tre uger.

2. EFTERRETNINGSINDHENTNING

I forlængelse af IED angrebet på en konvoj af beskyttede køretøjer fra DANBN på highway 6 i Ad Dayr den 04 SEP, hvor to britiske soldater fra 58 Bty blev slået ihjel og en britisk soldat blev hårdt såret, påbegyndtes efterretningsarbejdet for at anholde de ansvarlige. Efterretningsarbejdet blev ledet og gennemført af S2 i samarbejde med J2 (BDE/DIV) og i samarbejde med Danish Liaison Group (DLG) og 58 Bty i marken.

3. PLANLÆGNING

Efterretningsarbejdet i f.m. med operation DANGLE og operation FOXHOUND blev gennemført parallelt, indtil grundlaget for gennemførelse af den ene af de to strikeoperationer var blevet opbygget. Grundlaget for Op DANGLE var klar tidligst, hvorfor denne operation indledningsvis blev prioriteret.

Videreudviklingen af efterretningsgrundlaget til operation FOXHOUND blev tillagt prioritet i forlængelse af Operation Dangle, der blev gennemført 21 SEP 2006.

Planlægningen af operationen blev gennemført som stabsarbejde over to dage på baggrund BDE foreløbige befaling. Den operative planlægning foregik i dialog med BDE, der løbende godkendte operationen og tildelte ressourcer til gennemførelsen.

Målområdet lå i Qaryat Ash Shaft, der er en mindre by, som er delt af bifloden Nahr Ash Shaft, og som ligger ca. 10 km nord for Ad Dayr lige ud til highway 6. Målet bestod af to større huse og et mindre hus med en kort indbyrdes afstand og var beliggende på den nordlige side af floden med en afstand til floden på under 100 meter.

I målområdet antog vi indledningsvis, at der boede tre brødre, men vi fandt senere ud af, at der kun boede to. B374 var hovedmanden, mens B376 anses for at være hans hjælper. Han har sandsynligvis deltaget i tidligere angreb på koalitionsstyrker, herunder IED angrebet 04 SEP, og han opbevarer og sælger våben, ammunition og sprængstoffer. Den anden bror hjælper til.

I planlægningens indledende fase var opgaven en ransagnings- og anholdelsesoperation, hvilket betød, at vi ikke ville kunne tilbageholde nogen af de eftersøgte, medmindre vi fandt tilstrækkelige beviser under ransagningen. Undervejs i planlægningsprocessen blev vi af BDE legal adviser gjort opmærksom på, at vi på baggrund af nye efterretninger kunne tilbageholde de eftersøgte, uden vi havde fundet yderligere beviser. Det indebar, at opgaveformuleringen blev ændret til en anholdelses- og ransagningsoperation, hvilket betyder, at vi ville kunne frigøre os fra målområdet hurtigt, hvis vi mødte modstand af betydning. Endvidere fik også et billede af den mest kriminelle, hvorved identifikationen i målet ville blive lettere og spare tid under opholdet i målområdet.

En række forhold var styrende for udvikling af planen:

- Imødegåelse af flugt via båd på floden tæt ved huset.
- Hjul køretøjer i indre og ydre ring m.h.p at bevare overraskelsesmomentet længst muligt.
- Det meget begrænsede og kanaliserende vejnet samt truslen om IED på highway 6 stillede krav om sikring af vejnettet i byen og på en 8 km lang strækning langs highway 6 ned til Ad Dayr.

- Oprøreres transporttid fra Al Qurnah til målområdet og imødegåelse af organiseret modstand herfra talte for en kort operation, helikopterovervågning og forberedte kampstillinger for reserven i nordkanten af byen.
- Erfaringer fra Operation Dangle medførte, at vi forventede at møde væbnet modstand.

Befalingen blev udgivet den 27 SEP om aftenen, således at den 28 og 29 SEP kunne anvendes til enhedsvis føringsvirksomhed og indøvelse samt BTN rocdrill. I forlængelse af ordredugivelsen anmodede BDE om en udskydelse af operationen med et døgn, således at BDERES kunne nå at restituere efter deltagelse i operation SINBAD i Basra. Det gav os yderligere en dag til indøvelse og vedligeholdelse af køretøjer m.m.

Formålet med operationen var at arrestere B374 (den mest kriminelle) og B376 m.h.p. at bringe dem til taktisk udspørgen. Herefter ransage husene m.h.p. at finde yderligere beviser for deres kriminelle handlinger. Det skal understreges, at britiske enheder skulle arrestere, evakuere og udspørge de to kriminelle.

Truslen blev vurderet som høj p.g.a. erfaringerne fra operation Dangle og situationens udvikling i Al Qurnah og Ad Dayr. Modstand fra tilstødende oprørere var således forventet, herunder muligheden for tilgang af større grupper af oprørere fra Al Qurnah.

Operationen blev planlagt i 3 faser ...:

Forud for operationen deployerer BTN op til venteområde AMANDA ca. 20 min. kørsel fra målområdet. I første fase etableres den indre ring af indbrudsenheden (58 Bty) og ydre ring af spejdereskadronen (SPJESK). I anden fase arresteres og identificeres B374 og 376, og husene ransages i ca. 120 minutter. I denne fase evakueres den anholdte med helikopter fra en af de planlagte helikopterlandepladser (HLS). I tredje fase trækker enhederne sig ud i rækkefølgen ... PNINFKMP er reserve under hele operationen med opgave at forstærke ydre ring og imødegå fjendtlige angreb. I umiddelbar forlængelse af operationen vil bataljonen kontakte lokale ledere i området, herunder borgmester, byrådsformand, politi, hæren og stammeledere med det formål at orientere om operationens gennemførelse, formål og resultat.

4. DELTAGERE I OPERATIONEN.

De danske enheder og deres kortfattede opgaver fremgår nedenfor:

- 58 (UK) batteri som indbrudsstyrke og indre ring.
- SPJESK som ydre ring.
- PNINFKMP som reserve.
- 2 ransagningshold ...
- FCP med chef, CH/O, CH/CIMIC, SGO, PIO, CH/E og MPO.
- 3 stk. sanitetsgrupper (SANGRP) og en læge.
- FSA med bjærgnings-, transport- og forsyningskapacitet.

20 BDE støttede med følgende enheder:

- BDERES til sikring af land lines of communication (LLOC) bl.a. highway 6.
- ... BROADSWORD helikopter til at overvåge operationen
- Topcover (HEL).
- ... transporthelikoptere til at evakuere mistænkte ud af området.
- ... Ammunition and Explosives Search dog teams.
- Royal Engineers Search Teams.

Endvidere deltog en Forward Aircontroller, ..., Apachehelikoptere og ... F 15 fly i operationen.

5. OPERATIONENS GENNEMFØRELSE.

5.1 Deployering.

Ved 2200 tiden var bataljonen formeret med sine ca. 100 køretøjer på en af de gamle landingsbaner på Shaibah LOG Base (SLB). Ca. en time før afmarch var enhederne på plads, og der blev gennemført kontrol af radioforbindelser. Forskydningen gennemført med ... af hensyn til operationssikkerheden. En dispositionsenhed fra BDERES gennemførte route check på de udpegede vulneralbe points, således at de var kontrollerede og sikrede, og forskydningen kunne fortsætte uden pauser. Forskydningen blev gennemført i rækkefølgen 58 Bty - SPJESK - FCP - MECHINF - FSA (-) BDERES uden problemer.

5.2 Fremrykning mod målet.

BROADSWORD påbegyndte rapporteringen fra målområdet under BTN forskydning.

010007 C OKT 2006 blev der meldt om hhv. 18 og 5 sovende mennesker på hustagene. BTN kørte gennem venteområde AMANDA uden at gøre holdt og fortsatte mod målområdet med 58 Bty forrest.

5.3 Indbrud i målet.

Da 58 Bty nærmede sig målet, ... og fik etableret indre ring. I løbet af to minutter 010109 C OKT 2006 meldte 58 Bty, at flugt fra målområdet var blevet imødegået. Ransagningen påbegyndtes 010118 C OKT 2006 med to ransagningshold ledet af MP, som på ca. 90 minutter ransagede de to huse med tilhørende haver, skure m.m. 010126 C OKT 2006 meldte SPJESK, at ydre ring var etableret. Ydre ring og indre ring var desværre lidt for tæt på hinanden, men det fik ikke konsekvenser for operationen. 010140 C OKT 2006 blev de to checkpoints, der skulle bidrage til at imødegå flugt, etableret. En båd forlod modsatte bred i forhold til målområdet og sejlede mod vest. Trods BROADSWORD forfølgelse lykkes det båden at sejle til en mindre ø i floden, således DANBN ikke kunne forfølge og identificere dem. Henset til udsejlingsstedets placering formodes det at være lokale fiskere.

Ransagningen af husene forløb planmæssigt, idet BTN personel bidrog til at skabe den fornødne ro blandt kvinder og børn i husene. Tre irakiske mænd, heraf den ene af de mistænkte kriminelle blev af 58 Bty holdt isoleret fra de øvrige under ransagningen.

Der blev ikke ydet nogen form for modstand under operationens gennemførelse, og udover en lysrakete fra en af egne enheder blev der ikke affyret våben.

010252 C OKT 2006, ca. 2 timer efter ankomst til området meldte 58 Bty, at ransagningen af husene var færdige. Frigørelse og tilbagegang fra målområdet blev befalet i rækkefølgen 58 Bty, SPJESK, FCP, MECHINCOY+FSA og BDERES.

Under operationen overvågede BROADSWORD og ... Apachehelikoptere målområdet og terrænet nord for målområdet for evt. at varsle BTN, om oprørere var på vej fra Al Qurnah til målområdet.

5.4. Deployering til venteområde.

BDERES sikrede de væsentligste ca. 8 km af marchvejen på hovedvej 6 under hele operationen og redeployeringen, da muligheden for et IED angreb mod en vores kolonner efter vores vurdering var til stede.

Venteområde AMANDA blev anvendt som helikopterlandeplads, idet vejen blev spærret af under denne del af operationen. Deployeringen til venteområde AMANDA gennemførtes uden væsentlige problemer bortset fra to køretøjer fra 58 Bty, der brød ned inden den videre forskydning mod SLB.

5.5. Redeployering til Shaibah LOG Base.

010428 C OKT 2006 fløj helikopteren med de tre tilbageholdte irakere til taktisk udspørgen ved 20 BDE Detention Facility på Basra Airstation.

Redeployeringen blev gennemført dråbevis uden problemer, og BTN var samlet i Camp Danevang klokken 0645.

5.6. Ankomst til SLB.

Der blev givet hurtige tilbagemeldinger, og genordning blev påbegyndt. EO, tolke, MP og SMO var fulgt med de tilbageholdte sammen det engelske sikringspersonel, der havde foretaget tilbageholdelsen. De kom først retur i løbet af eftermiddagen.

BTN gennemførte "After action review" kl 1900 — 2000 med deltagelse af alle de involverede førere med det formål at indsamle indhøstede erfaringer.

6. OPERATIONENS RESULTAT.

Tre mænd blev 010250D OKT tilbageholdt under operationen, heraf den ene af de to eftersøgte. Der blev konfiskeret 8900 USD, en Dragunov riffel med sigte, to AK 47 med et antal magasiner og ammunition, en håndgranat, to stk. JAM-relaterede sværd, tre mobiltelefoner samt diverse former for dokumenter, fotografier, ID-kort, pas, CD-rom m.m. De tre irakere landede ved 20 BDE Detention Facility 010530 C OKT 2006. De anholdte blev udspurgt og fik forlænget deres anholdelse indtil videre. De blev overført til og sidder fortsat i Divisional Temporary Detention Facility (DTDF). Den hovedmistænkte var desværre ikke blandt de anholdte.

7. KEY LEADERSHIP ENGAGEMENT

I umiddelbar forlængelse af operationen talte DANBN med borgmesteren i AI Qurnah, chefen for det irakiske Politi i området og chefen for 1 BTN fra den irakiske hær. Især borgmesteren var tilfreds med, at DANBN orienterede dem om operationen på dette tidspunkt.

8. LESSONS IDENTIFIED

De umiddelbart indhøstede erfaringer blev opgjort efter after action mødet den 01 OKT om aftenen. Følgende kan forbedres:

- Koordination mellem indre og ydre ring. Denne gang var de placeret for tæt på hinanden.
- ...
- Perioden for brug af BROADSWORD bør justeres til et senere begyndelsestidspunkt.
- Bedre terrænkendskab før operationen planlægges.
- Tilpasning og stabilisering af kørehastighed under forskydning.

- BTN check points skal være på BTN ... net
- For bedre at kunne virke som styringsredskab kunne venteområde AMANDA opdeles i mindre områder.

Følgende kan videreføres i nuværende form:

- ROC Drill og indøvelse virker.
- BROADSWORD helikopteren er en god støtte til koordination og erkendelse af mål. Procedurer, doktrin og samarbejde mellem UK og DA enheder inkl. BDERES
- Sammenhæng mellem FCP og TOC.
- Opdatering af situationen til chefen.
- De tekniske aspekter af RDO kommunikation mellem DA og UK ENH.
- Afmærkning af egne styrker a.h.t. Sikker identifikation.

8. VURDERING.

Operationen var i hovedsagen en succes. Operationen var ganske kompleks p.g.a. byens beliggenhed, flodens beliggenhed, det begrænsede vejnet, IED truslen på highway 6 og muligheden for modstand fra Al Qurnah. Operationen blev stort set gennemført som planlagt, koordineret og indøvet, og heldigvis var der denne gang ingen modstand fra oprørerne. BTN anholdt ved 58 Bty tre irakere, men ingen af disse tre var den hovedmistænkte.”

Af militærpolitiets rapport vedrørende forløbet af operation Foxhound fremgår bl.a.:

”Under hele operationen var der stille i området.

...

Kl. 01.11 meldte F79 til S60 ingen bravoer var undsluppet fra målområdet.

KL. 01.15 meldte F79 til S60 at i V11 var der 5 kvinder og 6 børn ingen mænd. I V23 3 mænd, 2 kvinder og 9 børn.

Kl. 01.20 trængte E15 ind i hus V11. Ransagning påbegyndt 2 min senere.

Kl. 01.23 meldte MW til F79 Search startet.

../. Ransagningsrapport vedlagt som bilag 002. Skitse af V11 vedlagt som bilag 002A og fotoalbum som bilag 002B. Skitse af V22 vedlagt som bilag 002C. Record of search vedlagt som bilag 002D.

Kl. 01.25 trængte E25 ind i hus V23 og påbegyndte ransagning.

...

Kl. 01.30 meldte efterretningsofficeren til S60 det var bravo 376 som var identificeret.

Kl. 01.49 meldte E25 til MW, der videreformidlet til F79 at search af V2 ville være afsluttet inden for 20 minutter.

Kl. 01.57 befalede militærpolitiofficeren (E65) E15 til at skifte location og påbegynde search af V22.

Kl. 02.02 begyndte E15 ransagningen af V22.

Kl. 02.03 meldte efterretningsofficeren til F79, at fund af håndgranat berettiger anholdelse af bravo 376, hans far og muligvis hans 15 årige søn.

Kl. 02.04 meldte E65 til F79, at search team 1 ville blive rykket frem til V22.

Kl. 02.07 meldte MW til F79, at search af V1 var færdig.

Kl. 02.50 blev 3 mænd anholdt, heraf den ene af de to eftersøgte, bravo 376.

Kl. 02.52 meldte E65 til F79, at search af målområdet var afsluttet.

Kl. 03.00 var E15 og E25 samlet, sad op i køretøjerne og var klar til at køre.

Kl. 05.30 ankom de anholdte irakere til 20 BDE detention facility. De anholdte blev udspurgt og fik forlænget deres anholdelse indtil videre. De blev overført til og sidder stadigvæk i Divisional Temporary Detention Facility (DTDF).

Tilbagetrækningen til Shaibah Log Base blev gennemført dråbevis og uden problemer. Kl. 0632 meldte F79 til S60 tilbage i lejren.

...

Bilag 002

...

Ransagningsrapport

...

E15 begyndte ransagning af V22 kl. 02.02

...

Briterne oplyste, at de havde tilbageholdt en efterlyst, B376 C, fra dette hus i en gyde mellem V22 og V23.

...”

I sagens materiale indgår en uautoriseret dansk oversættelse af et arabisksproget dokument, der angiver at være et brev fra oktober 2007 fra Headquarters Multinational Division (south east), Britiske styrkers post kontor 641, vedrørende gennemgang af tilbageholdelse – Nr. 90998 C. Af den danske oversættelse fremgår:

”Afdelingen for opfølgning af de anholdte har gennemgået din sag i oktober 2006 og har besluttet at tilbageholde dig af vigtige sikkerhedsmæssige årsager. Afdelingen har gennemgået dine sager hver 28. dag (ca.) og fundet, at de

sikkerhedsmæssige årsager du er anholdt på baggrund af, bekræftes hver gang der efterforskes. Afdelingen har gennemgået dine sager endnu engang 19. oktober 2007, og har besluttet at fortsætte tilbageholdelsen, da du stadig udgør en sikkerhedstrussel.

Det er blevet opdaget, at du udgør en del af Al-Mahdi militsen, hvor din rolle er transport og oplagring af våben, det er også opdaget, at du er sat i forbindelse til at bruge små våben og sprængstoffer mod de allierede styrker.

Din sag er blevet gennemgået af hovedkvarteret for gennemgang af sager og løsladelse den 16. september og du skal forblive tilbageholdt.

Din sag vil blive gennemgået hver 28. dag og du har ret til at skrive til afdelingen.”

Af en uautoriseret dansk oversættelse af et arabisksproget dokument, der angives at hidrøre fra Divisional Internment Facility, Contingent Operating Base, Basrah Air Station BEPO 641, den 7. december 2007, fremgår, at det bekræftes, at C blev tilbageholdt på de multinationale styrkers base i Basra fra den 1. oktober 2006 til den 7. december 2007.

Den 4. maj 2016 indleverede C stævning i denne sag. Sagsfremstillingen i hans stævning er følgende:

” 2. Sagsfremstilling.

2.1. Personlige oplysninger.

Sagsøger er født af moderen N d. 1. januar 1977.

Sagsøgers fulde navn er C (eller "C"). Der er i Irak tradition for, at man har sin fars og farfars navne som mellemnavne, hvorfor irakere ofte har ganske lange navne. Af denne årsag ses navnet ofte forkortet. I sagsøgers irakiske pas er det skrevet som C. Ved omskrivningen af arabiske navne til vestlige bogstaver kan det fremgå forskelligt afhængigt af omskriveren. I dokumenter fra britiske styrker, fremgår navnet "C" og "C.", jf. pkt. 2.5 nedenfor.

Sagsøger bor tæt på sine forældre og 2 brødre, i et hus i kvarteret Shafi, der ligger i en by uden for Basra Dayr, som var den samme bolig britiske og danske militære styrker stormede d. 1. oktober 2006. Sagsøger er gift med to kvinder og har sammenlagt 12 børn (7 drenge og 5 piger).

Sagsøger er uddannet fisker, og har fisket i både floderne og havet, men er p.t. arbejdsløs.

2.2. Begivenhederne umiddelbart forud for og under tilfangetagelsen.

Den 1. oktober 2006 ca. kl. 2:00, en varm nat på ca. 20 grader, sov sagsøger og familien fredeligt ude på husterrassen i Shafi-kvarteret, da huset blev stormet af britiske og danske styrker.

Familien hørte enormt meget støj fra militærkøretøjer og en helikopter, som cirkulerede over huset.

Soldater omringede sagsøger med maskingeværer med røde lasersigter, alle rettet imod ham. Det var danske soldater, der udførte operationen. Dette kunne familien bl.a. se på soldaternes påklædning, d.v.s. danske militæruniformer med det danske flag på skulderen.

Soldaterne havde en tolk med sig, som bad sagsøger oplyse sit navn, hvilket han lydigt gjorde, hvorefter han blev pågrebet og fik påført håndjern, i form af nylonstrips, om håndleddene.

Sagsøger fik en sæk over hovedet og blev med aggression spurgt til sit gemmested for sprængstoffer, granater og bomber mv., hvilke soldaterne påstod sagsøger var i besiddelse af. Sagsøger kunne ikke svare på spørgsmålene og gjorde soldaterne opmærksomme på, at han blot passede sit hverv som fisker og ikke var involveret i noget af kriminel art. Sagsøger opfordrede soldaterne til at gennemsøge hans hus, hvorved soldaterne kunne få bekræftet, at han ikke var involveret i noget kriminelt.

Soldaterne smed "lydbomber" og skræmte herved de tilstedeværende i området; primært sagsøgers familie med 12 børn.

Soldaterne tvang sagsøger ind i sagsøgerens faders hus, som ligeledes var blevet omringet af militære styrker, idet hele området tilsyneladende var blevet udsat for razziaer.

I faderens hus blev sækken fjernet fra sagsøgers hoved. I huset var faderen og sagsøgers to brødre også anholdt, blot uden sæk over hovedet. Sagsøger blev forhørt i faderens gårdhave om bomber og om beliggenheden af missiler og sprængmaterialer. Forhøret varede en time, og under forhøret blev sagsøger udsat for elektriske stød på hhv. knæ og ryg. Derudover blev sagsøger slået og sparket, da han benægtede kendskab til bomber mm.

Sagsøgers moder, som var tilstede under forhøret, forsøgte at afværge slagene med elektrisk stok mod hendes søn ved at kaste sig ind foran sagsøger. Sagsøgers moder blev derefter udsat for slag med geværkolber.

Medens sagsøgers øvrige familie h.h.v. fader, brødre, koner og børn af de danske soldater blev lukket inde på et værelse, blev sagsøger igen iført sæk over hovedet.

Personer, som har bevidnet disse hændelsesforløbet og overgrebene, agtes indkaldt som vidner.

Han blev herefter aggressivt og skødeløst kastet ind i et militærkøretøj. I den forbindelse blev sagsøgers skinneben ramt af en metalkant på køretøjet. Skaden på skinnebenet kan stadig ses.

I militærkøretøjet var to danske soldater og en tolk tilstede. Forløbet udspillede sig i den daværende Ramadanmåned, hvilken det pågældende år varede fra d. 23. september til d. 22. oktober. Dette var almen viden i Irak, også blandt danske soldater. Sagsøger, der af denne årsag skulle faste dagen efter, spurgte soldaterne om vand under kørslen. Ønsket blev ikke efterkommet. Sagsøger blev i stedet slået endnu en gang med geværkolbe. Sagsøger bad soldaterne bemærke, at han var blevet påført en alvorlig skade på skinnebenet. Det blødte ud over det hele, og han havde mange smerter. Tolken svarede sagsøger (oversat fra arabisk):

"Du kommer ikke til at få det bedre her, du må nok regne med at blive slået ihjel når du kommer tilbage til basen."

Sagsøger modtog ingen pleje for såret og ankom efter mindst 15 min. kørsel til fangelejren "Shuabat al-Kurna."

2.3. Efter tilfangetagelsen og under den vedvarende frihedsberøvelse i Shuabat al-Kurna.

Sagsøger blev efter ankomsten til fangelejren smidt i en lille celle i isolation.

Han fik fortsat ikke noget vand og blev ej heller behandlet for såret.

Sagsøger fik næste morgen ca. kl. 9:00 besøg af to danske soldater og den samme tolk, som havde sagt til, at han nok ville blive dræbt på basen. Igen blev sagsøger forhørt om sprængstoffer, han skulle være i besiddelse af, og hvor han havde gemt disse.

Sagsøger spurgte soldaterne, hvilke styrker de var, hvorefter der blev svaret, at han var tilfangetaget under de danske styrker, og at han var anholdt i Shuabat AlKurna.

Sagsøger spurgte soldaterne, hvilke beviser der var på ham, hvilket ingen gav ham svar på. I stedet fortalte tolken sagsøger, at de ville fragte ham til en anden fangelejr, hvilken han *"ikke kommer til at forlade i live"*.

Først kl. 15, d.v.s. efter ca. 13 timers frihedsberøvelse, fik sagsøger vand og mad. Maden bestod af noget toast og 2 æbler. Sagsøgers sår blødte stadig og for at stoppe blødningen, rev sagsøger den øverste del af sin undertrøje af, og bandt den som bandage om sit sår.

Der var alene en spand i cellen til forrettelse af nødtørft.

Tredje dag i Shuabat al-Kurna-fangelejren blev sagsøger omkring kl. 10 om formiddagen ført ind i en helikopter og transporteret til fangelejren "Alkhuyout."

2.4. Den vedvarende frihedsberøvelse i Alkhuyout-lejren.

Da sagsøger ankom til Alkhuyout, blev han ført ind i et udendørs rum lavet af fyldte sandsække, med pigtråd som loft.

Omkring kl. 22 blev sagsøger ført til forhør i et telt med trægulv.

En ny tolk, der blev kaldt Z, ledsagede en mørk og en blond dansk soldat (officerer) ind i forhørsteltet. Under forhøret blev håndstripsne fjernet.

Soldaterne gentog beskyldningerne mod sagsøger, hvorefter sagsøger spurgte dem, hvor de havde deres "oplysninger" fra. Sagsøger spurgte soldaterne, hvorfor han ikke måtte vide, hvem der havde rettet beskyldningerne mod ham og refererede til, at der havde gjaldt samme vilkår under Saddam. Soldaterne stillede sagsøger de samme spørgsmål igen, og sagsøger svarede det samme som hidtil.

På et tidspunkt gik de to forhørspersoner og tolken, og i stedet kom to tshirtklædte danske soldater ind. De danske soldater bandt strips om sagsøgers håndled og gjorde det samme om hans fødder. Herefter begyndte de at slå ham med en gummistok og en pisk.

Sagsøger blev til slut bundet for øjnene og udsat for mange slag, han husker ikke antallet, men volden stod på i mindst 15 min.

Under volden var der ingen tolk tilstede.

Efter overfaldene gik de to soldater. Tolken og de to forhørsofficerer vendte tilbage og forhørte sagsøger, indtil han blev sat tilbage i det udendørs rum.

Han blev forhørt på denne måde 5 gange i alt, altid om aftenen.

Under sagsøgers ophold i Alkhuyout fik han dagligt alene 2 små flasker vand og én portion mad. Maden bestod af 2 frugter, en tallerken med ris og en plastik pose med sauce og bønner.

Sagsøger fastholdt, at han ikke var terrorist eller havde noget kendskab til sprængstoffer, m.v.

2.5. Efter frihedsberøvelsen i Alkhuyout-lejren.

Fra tilfangetagelsen d. 1. oktober 2006 gik der i alt 8 dage, til han blev overført fra de danske til engelske styrkers varetægt. Dette skete med helikopter, til Shaibah-fængslet.

I Shaibah-fængslet var han først 18 dage alene i en lille celle.

Sagsøger spurgte, om englænderne havde "fundet noget på ham". De britiske styrker svarede, at "*Danskerne har klaget over dig. De siger, du er terrorist. Derfor tilbageholder vi dig.*"

Han blev ikke mishandlet af englænderne og International Røde Kors besøgte ham. Familien kunne besøge ham en gang om ugen, og han havde mulighed for at korrespondere med dem.

På et tidspunkt sagde International Røde Kors, at nu havde danskerne "droppet anklagerne", og han var herefter frihedsberøvet af briterne.

Efter ca. 6 måneder blev han fløjet fra Shaibah til Basra lufthavn, hvor briterne havde en base og et fængsel. Han havde fangenr. 998. Der var han frihedsberøvet i ca. 8 måneder.

Han har i alt været frihedsberøvet 1 år, 2 måneder og 6 dage. I sidste fase af den dansk/britiske besættelse begyndte man at løslade mennesker, og C var blandt én af disse grupper af løsladte.

Som bilag ... fremlægges de multinationale styrkers afgørelse af oktober 2007, hvoraf fremgår, at de britiske styrker på dette tidspunkt besluttede at fastholde den vedvarende frihedsberøvelse af sagsøger pr. 19. oktober 2007, idet det angiveligt er opdaget, at han skulle udgøre en del af Al-Mahdi militsen, og at hans rolle skulle have været transport og opbevaring af våben, m.v. Der foreligger ingen beviser for nogen af disse urigtige anklager.

Som sagens bilag ... fremlægges de multinationale styrkers bekræftelse af 7. december 2007 på sagsøgers vedvarende frihedsberøvelse siden d. 1. oktober 2006 frem til 7. december 2007.

Briterne har udbetalt sagsøger compensation for frihedsberøvelsen hos dem.”

På baggrund af omtale i dagbladet Politiken af bl.a. Cs sag tog Forsvarets Auditørkorps initiativ til at undersøge sagen og bl.a. de to øvrige sager, der er omfattet af denne dom. Den 22. december 2017 traf Forsvarets Auditørkorps følgende afgørelse adresseret til daværende advokat F i den sag, der var indledt i anledning af Cs oplysninger:

” **Indstilling af efterforskningen**

Dagbladet Politiken bragte den 4. maj 2016 en artikel med oplysninger om, at danske soldater angiveligt skulle have udøvet tortur mod irakiske borgere. Overgrebene skulle ifølge artiklen have fundet sted i 2004 og 2006.

Da artiklen således indeholdte oplysninger om mulige strafbare forhold begået af dansk militært personale, besluttede jeg at undersøge sagen.

I denne forbindelse med blev jeg bekendt med den stævning, som du på vegne af din klient C havde fremsendt til Københavns Byret.

Af stævningen fremgår det, at din klient natten til den 1. oktober 2006 i sit hjem, som var beliggende i Irak i Shafi-kvarteret udenfor Basra Dayr, blev opsøgt af danske soldater.

Soldaterne gav ham en sæk over hovedet og bragte ham til et andet hus i nærheden, hvor han blev forhørt om sit kendskab til bomber og om beliggenheden af missiler og sprængmaterialer. I denne forbindelse blev han udsat for elektriske stød på henholdsvis knæ og ryg, ligesom han blev slået og sparket. Din klients moder blev samtidig udsat for slag med geværkolber, da hun ville komme din klient til undsætning.

Din klient blev derefter aggressivt og skødesløst kastet ind i et militært køretøj, i hvilken forbindelse han kom til skade med sit skinneben, ligesom han under transporten ind til fangelejren "Shubat al-Kuma, både blev truet på livet af en tolk og blev slået med geværkolbe.

Din klient blev derefter tilbageholdt i lejren "Shubat al-Kuma" i flere dage, hvorefter han blev overført til "Alkhuyout-lejren. I denne lejr blev han ifølge stævningen i flere tilfælde forhørt af danske soldater, som i forbindelse med forhørene bandt strips om håndled og fødder på din klient og derefter slog ham med en gummistok og en pisk.

Din klient blev tilbageholdt i lejren frem til omkring den 9. oktober 2006, hvor han blev overført fra de danske til de engelske styrkers varetægt i Shaibah-fængslet.

Udover det ovenfor anførte fremgår det af stævningen, at din klient, mens han var i de danske styrkers varetægt blev udsat for følgende torturhandlinger:

- i forbindelse med afhøringer fik din klient en sæk over hovedet og/eller bind for øjnene
- din klient fik ikke vand og mad i fornødent omfang
- din klient blev ikke behandlet for den opståede skade på skinnebenet
- i forbindelse med tilbageholdelsen blev din klient blændet ved soldaternes brug af "lydbomber" (er formentlig lysbomber)

På baggrund af disse oplysninger besluttede jeg at indlede en efterforskning i sagen.

Det bemærkes i den forbindelse, at min efterforskning har begrænset sig til forhold, der vedrører det individuelle strafansvar for tjenestegørende militært personel, som det nærmere er beskrevet i den militære straffelov.

Jeg har i dag i medfør af retsplejelovens 749, stk. 2, besluttet at indstille efterforskningen i sagen.

Begrundelsen for afgørelsen er, at der ikke er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Det fremgår af den gennemførte efterforskning, at dansk tjenestegørende personel den 30. september 2006 sammen med en engelsk militær enhed gennemførte en operation kaldet "Operation Fox Hound", som fandt sted i Irak vest for byen Ash Shaffi. Operationsstedet var placeret i det danske ansvarsområde, og den engelske enhed var i forbindelse med operationen underlagt den Danske Bataljon.

Operationen havde til formål at anholde personer, som var mistænkt for at have foretaget angreb mod de multinationale styrker i form af beskydning fra håndvåben og vejsidebomber. I forbindelse med operationen skulle der udover anholdelse af mistænkte personer blandt andet ske ransagning af huse, som var beliggende i området, hvor operationen fandt sted. Operationen fandt sted i tidsrummet fra den 30. september 2006 om aftenen til den 1. oktober om morgenen.

Det fremgår af sagens dokumenter, at der i forbindelse med gennemførelse af operationen skete anholdelse blandt andet af en person ved navn C.

På baggrund af de oplysninger, som fremgår af din stævning, herunder navnet på din klient, dato og stedangivelse for begivenheden, samt foto fra din klients pas, der er sammenlignet med foto optaget i forbindelse med anholdelsen, har jeg lagt til grund, at der er identitetssammenfald mellem din klient C og personen, der ifølge sagens efterforskning blev anholdt i forbindelse med operationen.

Som anført ovenfor blev operationen gennemført i samarbejde mellem dansk tjenestegørende personel samt en engelsk militær enhed.

Det fremgår af sagens oplysninger, at fangebehandling og kontakt til fanger generelt var en opgave, der skulle varetages af den engelske enhed, og at det militære personel fra Danmark ikke skulle have noget med eventuelle fanger at gøre.

I forbindelse med den konkrete operation var ansvarsfordelingen mellem de danske- og de engelske enheder aftalt således, at to hold, som bestod af personel fra den engelske enhed, skulle trænge ind i området/husene og gennemsøge for personer, der eventuelt skulle tilbageholdes, mens den danske enhed var ansvarlig for, dels at foretage den ydre sikring af området, dels at gennemføre ransagning på stedet, efter at de engelske hold havde gennemført den beskrevne indtrængning og sikring af området. Det danske ransagningsteam var således ansvarlig for ransagning og sikring af effekter, som kunne have betydning for sagen.

Et vidne, som deltog i operationen, har til sagen forklaret, at det danske tjenestegørende personel ved operationer som den foreliggende, ikke havde kontakt til fanger, og at al fangebehandling og kontakt til fanger var englændernes opgave.

Ifølge oplysningerne i stævningen blev din klient transporteret væk fra stedet i et militært køretøj og derefter anbragt i fangelejren "Shubat al-Kurna", hvor han var tilbageholdt i flere dage, indtil han blev overført til "Alkhuyout-lejren".

Vidner i sagen er blevet forespurgt til deres kendskab til ovennævnte lejre. Ingen af de afhørte personer har kendskab til lejrene. Derimod er det oplyst, at det danske tjenestegørende personel ikke havde nogen form for faciliteter til at håndtere fanger, mens englænderne rådede over "detention facilities" flere steder i området.

Det fremgår af sagens dokumenter, at din klient i en helikopter blev transporteret væk fra stedet og direkte frem til det britiske tilbageholdelsescenter på Basra Air Station. Ligeledes fremgår det, at fangehåndteringen under hele forløbet er foretaget af engelsk militært personel.

På baggrund af sagens oplysninger mener jeg således at kunne lægge til grund, at din klient blev anholdt af engelsk militært tjenestegørende personel. Ligeledes mener jeg at kunne lægge til grund, at din klient under hele forløbet, hvilket vil sige fra tidspunktet for anholdelsen ved bopælen den 1. oktober 2006 frem til den senere løsladelse må antages at have været i de engelske styrkers varetægt.

Sagens efterforskning understøtter endvidere ikke på nogen måde din klients oplysninger om, at han i tiden fra operationens start til han bliver transporteret væk fra stedet i en helikopter skulle have været udsat for de overgreb, som fremgår af stævningen.

Jeg finder derfor ikke anledning til at antage, at dansk - eller engelsk militært personel - aktivt skulle have udført de beskrevne handlinger mod din klient.

Jeg finder det derfor endvidere ikke sandsynliggjort, at dansk tjenestegørende personel i forbindelse med operationens gennemførelse kan have haft en viden om, at engelsk militært personel har udført de torturlignende handlinger, som beskrevet i stævningen og på denne måde - ud fra en betragtning om passiv deltagelse - har haft mulighed for at pådrage sig et strafferetligt medvirkensansvar for andres mulige strafferetlige handlinger.

Når hertil kommer, at det til brug for sagens oplysning ikke har været muligt at gennemføre en afhøring af din klient, hvor pågældende kunne få lejlighed til at uddybe de oplysninger, der fremgår af stævningen, samt at et eventuelt strafferetligt ansvar henset til den forløbne tid umiddelbart må antages at være forældet, så finder jeg ikke grundlag for at fortsætte efterforskningen i sagen, idet der som anført ikke kan antages at være formodning for, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Du kan klage over afgørelsen, jf. klagevejledningen nedenfor.

Klagen kan sendes til Generalauditøren, Kastellet 14A, 2100 København Ø.

Fristen for indsendelse af klage er 4 uger efter, at du har fået meddelelse om afgørelsen.”

Afgørelsen blev ikke påklaget.

2.4 Sagsøgernes krav mod det britiske forsvarsministerium

Ved brev af 1. august 2018 skrev det britiske forsvarsministerium til Forsvarsministeriets advokat:

”REQUEST FOR INFORMATION

I write in response to your 6 July request for information on whether three individuals (B; C; and A), who have brought compensation claims against the Danish Ministry of Defence, have previously brought claims against the UK Ministry of Defence in connection with the same incidents. The request was motivated by a desire to establish whether the current claims against the Danish Ministry of Defence are false or fraudulent.

Having checked our records, I can confirm that all three individuals have brought claims for alleged unlawful detention and ill-treatment against the UK Ministry of Defence, and that compensation has been paid to Mr A and Mr C.

Claims process

In total, Leigh Day & Co have brought compensation claims on behalf of over 900 Iraqis. These have been brought in three tranches (two in 2010, and a final tranche in 2013). The claims of Mr B and Mr C were included in Tranche 2; that of Mr A was included in Tranche 3.

With the exception of a few cases which raised complex legal or factual issues, the Tranche 1 and Tranche 2 claims for alleged unlawful detention and ill-treatment were settled following the 2011 judgment by the European Court of Human Rights in *Al-Jedda v United Kingdom*. The Tranche 3 claims remain ongoing.

Tranche 2

At a case management hearing in September 2010, the High Court directed that — rather than individual letters of claim — Leigh Day should provide the UK Ministry of Defence with only the information necessary to conduct searches of its records. Accordingly, in December 2010, Leigh Day submitted a joint letter of claim setting out the general allegations and annexed to it a register that included the names of the claimants and basic details of the basis of their claims. Both Mr B and Mr C (who appear in the register under the names B and C respectively) asserted that they had been assaulted at their homes and unlawfully detained. The relevant register entries (29 and 7 respectively) include the following basic information:

B

27/05/2006-13/03/2007

Assaulted at home address

Al-Shaibah Detention Facility

C

1/10/2006-7/12/2007

Assaulted at home address

Al-Shaibah Detention Facility; Basra International Airport.

As noted above, the Al-Jedda judgment led the UK Ministry of Defence to settle claims, including those of Mr B and Mr C which were settled in October 2012 and September 2012 respectively. As the settlement process obviated the need to particularise claims (claimants were compensated for unlawful detention and any ill-treatment alleged), we do not hold any information regarding the allegations by Mr B and Mr C beyond what is contained in the claims register.

Tranche 3

In March 2013, Leigh Day submitted further claims against MOD in the form of a schedule containing the claimants' names and basic information. Although the High Court has ordered Leigh Day to provide letters of claim for each claimant, this process is not yet complete. Consequently, the UK Ministry of Defence does not hold any information about the basis of the claim by Mr A (whose name is given as A) beyond what is contained in the schedule. The relevant entry (205) includes the following information:

A

9/09/2003-20/10/2003

Camp Bucca

Following a case management hearing in January 2018, Leigh Day were ordered to confirm - applying the High Court's December 2017 judgment in *Alseran & Others v Ministry of Defence* - which of the remaining claims they will pursue. On 27 April 2018, Leigh Day provided a letter and five annexes updating the UK Ministry of Defence on the status of these claims. Mr A's claim appears in Annex E, which comprises a list of those claimants with whom Leigh Day had been unable to confirm instructions by that date. Consequently, we do not yet know whether Mr A will continue to pursue this claim."

Det er ubestridt, at B ved forliget med det britiske forsvarsministerium i 2012 modtog 63.500 britiske pund, og at C samme år modtog 80.000 britiske pund.

3. Forklaringer

3.1 B-2844-16 – Tilbageholdelsen af A

Der er afgivet forklaringer af vidnerne O, D og H.

O har forklaret bl.a., at han var bataljonschef for Irak hold 1. Han er i dag pensioneret fra sin stilling i forsvaret og arbejder som HR-direktør hos X A/S.

Da Irak hold 1 ankom til det sydøstlige Irak i sommeren 2003, var området præget af, at hele Saddam Husseins tidligere magtapparat var væk. Dette glædede lokalbefolkningen, men det havde også skabt kaotiske tilstande, hvor demonstrationer, optøjer og plyndringer ikke var usædvanlige. Der var i lokalbefolkningen utålmodighed i forhold til sikkerheds- og forsyningssituationen.

Den danske bataljon var underordnet den britiske brigade, som han havde et godt samarbejde med. Der var 350-380 soldater med Irak hold 1. Styrken blev forøget undervejs, blandt andet med ankomsten af yderligere MP'er i juli 2003. Den danske bataljon blev tildelt ansvaret for et område på størrelse med Fyn, hvor der boede omkring 300.000 mennesker. I området skulle den danske bataljon varetage sikkerhed og påbegynde hjælp til genopbygning af Irak. Sikkerhedssituationen var præget af, at der var ekstremt meget kriminalitet. Irakerne sloges indbyrdes på grund af stammekonflikter, og hvad som helst blev stjålet. Når den danske bataljon søgte at genopbygge med el og vand, blev materiellet stjålet. Det var derfor vanskeligt at bistå med genopbygningen af Irak i det danske ansvarsområde.

Sikkerhedsopgaverne blev primært varetaget ved patruljering i ansvarsområdet og ved at søge at få det irakiske politi på de 6-7 lokale politistationer til at fungere igen. Han deltog i samarbejdsfora med ledende personer fra lokalsamfundet for at finde løsninger på problemer med bl.a. forsyning og sikkerhed.

Briternes betegnelse for deres tilstedeværelse i Irak var Operation Telic. Dokumentet "Op Telic II – Arrest Procedures Card" viser den fremgangsmåde, som britiske og danske styrker skulle anvende, hvis de tilbageholdt personer. Af proceduren fremgår, at hvis der var tale om en kriminel, skulle pågældende overgives til det irakiske politi. Hvis der var tale om en tilbageholdt, der vurderedes at udgøre en trussel mod koalitionsstyrkerne, var der en anden proces. En tilbageholdt kriminel kunne være af interesse for koalitionsstyrkerne, hvis den kriminelle ud over at være kriminel også underminerede sikkerheden eller stabiliteten i området – for eksempel hvis den pågældende plyndrede en politistation eller skadede forsyningssikkerheden. Når det irakiske politi tilbageholdt personer, gjaldt det irakiske system.

Det var bataljonens MP'er, der havde den daglige kontakt med irakisk politi. De irakiske politifolk var bange, fordi lokalsamfundet var præget af stammer, der havde mange våben. Han hørte hverken fra sine MP'er eller i de samarbejdsfora, han deltog i, noget om, at irakisk politi mishandlede folk. Han er ret sikker på, at han ville have hørt om det, hvis noget sådant havde fundet sted, for han havde tæt kontakt med lokale sheiker. Fængselsfaciliteterne på de irakiske politistationer var primitive. I Al-Qurna fungerede domstolen, men i Al-Medinah stod det sløjt til med retssystemet.

Som chef var der ting, han personligt tog sig af, mens f.eks. MP'er tog sig af andet. Han ville som udgangspunkt kun blive involveret, hvis en anholdelse krævede en egentlig militær operation. Danske MP'er førte tilsyn med tilbageholdelsen af A. Tilsynet var dels et led i bestræbelserne på at få irakisk politi til fungere, dels et tiltag for at sikre, at tingene foregik ordentligt i forhold til den tilbageholdte. Han kender ikke i øvrigt noget konkret til tilbageholdelsen af A. At danske MP'er kørte med irakisk politi ud til anholdelsen af A den 21. august 2003 var ikke en sag af en karakter, der ville blive forelagt ham som bataljonschef. Hvis der havde været tale om en anholdelse, der krævede en militær operation, ville han være blevet inddraget. Navnet "I", som A har oplyst som navnet på en dansk soldat, der udspurgte ham, siger ham ikke noget. Overførslen af A fra irakisk fængsel til Camp Bucca kan have været foranlediget af, at briterne har bedt om dette. Anledningen hertil kan have været, at briterne havde egne oplysninger, der gjorde, at de havde interesse i at udspørge A.

Han havde ikke betænkeligheder ved briternes Camp Bucca, som var den eneste detentionsfacilitet dengang. Han drøftede Camp Bucca med briterne, og danske MP'er tog på varslede og uvarslede besøg i Camp Bucca, når de alligevel var nede i området. Dette gjorde de bl.a. for at føre tilsyn med folk, som den danske bataljon havde deltaget i tilbageholdelsen af. De varslede og uvarslede tilsyn i Camp Bucca var efter hans opfattelse fyldestgørende. Under tilsynene havde danske MP'er samtaler med tilbageholdte, og de kunne med egne øjne bedømme de tilbageholdtes tilstand. MP'erne var ikke tvunget til at benytte engelske eller amerikanske tolke, og det var et effektivt tilsyn, selv om der nogle gange blev brugt britiske eller amerikanske tolke. Han havde intet grundlag for at mene, at reglerne i Camp Bucca ikke blev fulgt. Han hørte aldrig noget om slag, spark eller anden mishandling i Camp Bucca.

Hvis en iraker følte sig skidt behandlet af medlemmer af de danske styrker, kunne de henvende sig i CIMIC House i Al-Qurna. CIMIC House var bemanded med både tolke og MP'er, og det var velkendt i lokalsamfundet, at de lokale kunne henvende sig i CIMIC House for at få hjælp og for at klage. Der var ofte foran CIMIC House en kø af irakere, der ønskede hjælp med forskellige ting. Han har ikke kendskab til, at Irak hold 1 i CIMIC House eller fra andre kanaler modtog klager over danske styrkers mishandling af tilbageholdte. En sheik sagde tværtimod til ham, at de danske styrker tilbød tilbageholdte hotelagtige forhold, og at danskerne risikerede, at alle ville tilbageholdes. Der blev også udbetalt kompensation fra de danske styrker på grundlag af klager fra irakere. Kravene kunne for eksempel vedrøre krav opstået i trafiksituationer, men der var også en episode, hvor der blev udbetalt erstatning i anledning af, at en dansk patrulje var kommet i ildkamp med mulige kabeltyve i en stjålet lastbil. Ildkampen førte til, at en dansk soldat og to irakere døde. Auditørerne blev ved sådanne alvorlige hændelser tilkaldt fra Danmark, og han afgjorde i samråd med bl.a. auditørerne, om der skulle udbetales erstatning til efterladte irakere. I vurderingen heraf kunne indgå, at konsekvenserne ved ikke at udbetale erstatning kunne være en øje-for-øje, tand-for-tand indstilling i lokalsamfundet, der kunne bringe danske soldater i yderligere fare.

Han ankom til Irak i juni 2003 og hørte ikke om, at en person var død i britisk varetægt i maj 2003. Han har ikke læst den rapport, som Amnesty International udgav i juli 2003. Han havde intet at gøre med Camp Cropper, Abu Ghraib fængslet eller Division Core Collection Center i Mosul. Han forholdt sig konkret til forholdene på politistationer i det danske ansvarsområde og til Camp Bucca, som de danske styrker overgav personer til.

D har forklaret bl.a., at han var MP sergent på Irak hold 1 og 2. Han forlod forsvaret i 2010.

Den danske lejr var under hans udsendelse Camp Eden, der ikke lå på Shaiba militærbasen. Han ved ikke, om irakerne kaldte Camp Eden for Alkhuyout. Den danske lejr blev flyttet til Shaiba under Irak hold 3 eller 4.

Efter at Irak hold 1 havde modtaget forstærkninger i juli 2003, var de 21 MP'er på holdet. Ud over at bistå, hvis f.eks. danske soldater var involverede i trafikuheld, var MP'ernes primære opgave at råde og uddanne irakisk politi. De var 2-3 MP'er, der havde ansvaret for hver lokal politistation, idet dette sikrede kontinuiteten i samarbejdet med irakisk politi. Det

samlede danske ansvarsområde var på størrelse med Fyn. Hans ansvarsområde omfattede politistationen i Al-Medinah. De lagde ud med at fyre 150 personer på politistationen i Al-Medinah, fordi de indførte krav om, at man skulle være over 18 år og have en politiuniform. Derved kom de af med en hel del 15-16-årige, der havde bevogtet politistationerne iført t-shirts og med AK47-rifler i hænderne. De tilbageværende irakiske politifolk var ofte bange for at foretage sig noget, fordi de havde været vant til at få støtte af Saddam Husseins sikkerhedsstyrker. Han overværede et par gange, at irakisk politi anholdt en person. Det foregik meget forsigtigt. Irakisk politi var bange og var hele tiden parat til at bakke ud af anholdelsessituationer.

Dokumentet "Op Telic II – Arrest Procedures Card" gjaldt for koalitionsstyrkerne, når de tog ud på en planlagt militær operation. Hvis danske styrker tilbageholdt nogen, skulle den tilbageholdte overdrages til enten briterne eller til irakisk politi.

Det var udtryk for et normalbillede af situationen i lokalområdet, når Daily SITREP af 10. august 2003 overordnet beskrev dagen som præget af uroligheder, der angiveligt skyldtes utilfredshed med manglende brændstof og elforsyningen. Hændelsen kl. 11.03 *"der meldes om demonstration i Al Medinah, men den opløser sig selv efter en time. Under demonstrationen bliver politistationen og området om posthuset plyndret uden at det lokale politi greb ind."* var den hændelse, der førte til, at irakisk politi anholdt A den 21. august 2003. Der var den 10. august 2003 på forhånd meldt om en mulig demonstration ved CIMIC House i Al-Qurna. Der var derfor sendt mange styrker til Al-Qurna, men han tog til Al-Medinah som sædvanlig. De var i alt fem mand i to ikke-pansrede køretøjer, og allerede da de kørte over broen, der førte ind til Al-Medinah, kunne de høre, at der var mere skyderi i byen end normalt. De parkerede 4-600 meter fra politistationen og kunne se, at der var en stor folkemængde ved politistationen. Nogle blev opmærksomme på dem, og kastede sten mod deres biler. De trak sig derfor tilbage til broen. En times tid senere kunne de se, at mængden var ved at sprede sig, så de kørte til politistationen. Her kunne de konstatere, at politistationen var fuldstændig ribbet bortset fra våbenkammeret, som det ikke var lykkedes de indtrængende at komme ind i. Bygningens ydermure stod kun lige akkurat, for der var blevet kørt biler ind i murene. Han og de øvrige MP'er kunne således konstatere, at politistationen var plyndret og ikke brugbar. Det var et angreb på det irakiske politi, og MP'ernes opgave var at støtte og

rådgive irakisk politi. De iværksatte samme dag, at det irakiske politi skulle afhøre vidner og lave lister over de personer, der blev udpeget som deltagere i plyndringen.

Den 21. august 2003 deltog han ikke i den kørsel, der er beskrevet under tidsangivelsen 15.55 jf. 14.27 i militærpolitiets døgnrapport. Han husker, at han hørte om hændelsen, som angik, at en MP-patrulje skulle støtte irakisk politi i forbindelse med anholdelse af personer mistænkt for kabeltyveri. Da patruljen ankom til det hus, mistanken drejede sig om, var der en ung mand, der stak af. Det førte til eftersættelse af og skud mod den unge mand. Den unge mand blev overført til først et militærhospital og derefter et civilt hospital, hvor han senere afgik ved døden. Episoden har intet med A at gøre.

Han deltog den 21. august 2003 i kørslen beskrevet i militærpolitiets døgnrapport under tidsangivelsen 15.55 jf. 13.15, og der deltog også en anden dansk og en litauisk MP'er. De kørte til politistationen i Al-Medinah for at spørge, om det irakiske politi havde anholdt nogen af de personer, der var kommet på listen over mistænkte for plyndringen af politistationen den 10. august 2003. Det havde de ikke, så MP-patruljen foreslog, at irakerne kørte ud og anholdt nr. 1 på listen, for det var det mest logiske sted at begynde. De irakiske politifolk var bange for nr. 1 på listen og ville ikke køre ud for at foretage anholdelsen. Der var noget polemik i den anledning. Blandt andet tilkendegav de irakiske politifolk, at deres bil ikke kunne starte. MP-patruljen startede uden problemer bilen for dem, og de insisterede på, at de irakiske politifolk skulle køre ud og foretage anholdelsen. Hvis irakisk politi havde nægtet at udføre opgaven, kunne det have betydning for deres ansættelsesforhold, idet det var koalitionsstyrkerne, der betalte politifolkenes løn. De fulgte efter irakernes to køretøjer for at sikre sig, at de irakiske politifolk fuldførte opgaven. Undervejs drejede irakerne af et uventet sted. De standsede lidt efter foran et hus, og MP-bilen holdt stille 50-100 meter derfra. De kunne se den irakiske politikaptajn og to irakiske betjente gå fra deres køretøj hen til huset. De bankede på døren og gik ind. Lidt efter kom de to betjente ud med en person, A. Betjentene førte stille og roligt A med sig og satte ham op på ladet af deres bil. Der var ingen slag eller spark, og A fik ikke en sæk over hovedet. A fik tværtimod noget at sidde på. Lidt efter kom den irakiske politikaptajn ud af huset med sin ødelagte computer fra politistationen i favnen. Senere fortalte politikaptajnen, at stort set alle møbler fra hans kontor stod inde i huset. Det var det irakiske politi, der tilbageholdt A. Han og de øvrige MP'er var slet ikke ude af deres køretøj. De observerede blot fra det parkerede køretøj. A optrådte som nr. 5 eller 6 på

listen over mistænkte fra plyndringen af Al-Medinah politistationen den 10. august 2003. Når der i militærpolitiets døgnrapport står, at det irakiske politi førte MP-patruljen til den forkerte mand, henviser det til, at aftalen med det irakiske politi var, at nr. 1 på listen skulle anholdes.

Han kan ikke genkende den beskrivelse af tilfangetagelsen, som fremgår af As stævning. Hvis danske styrker skulle være gået ind i huset, havde anholdelsen af A været planlagt som en egentlig militær operation med betydelig tilstedeværelse af støttetropper.

MP-patruljen krævede af den irakiske politikaptajn, at A skulle overdrages til politiet i Al-Qurnah, fordi politistationen i Al-Medinah stadig var under genopbygning efter plyndringen. Det er ikke korrekt, når A i sin stævning skriver, at han blev tilbageholdt i en celle på 2x3 meter på politistationen i Al-Medinah, for politistationen var stadig en byggetomt. Det var den irakiske politikaptajn i Al-Medinah, der skulle lede efterforskningen og sikre, at A blev stillet for en dommer. Der var ingen danskere, der afhørte A, og navnet "I" siger ham intet.

Han er så godt som sikker på, at det var ham, der på militærpolitiets vegne skrev brevet af 26. august 2003 til dommeren i Al-Qurna. De havde fundet ud af, at vidner og politibetjente i Al-Medinah blev truet af As familiemedlemmer, og hensigten med at skrive brevet var at videregive noget af MP'ernes information til dommeren, så dommeren havde noget at arbejde med. De lister, der omtales i brevet, er lister over mistænkte fra plyndringen af politistationen i Al-Medinah den 10. august 2003. Listerne var udarbejdet ved at sammenstille lister udarbejdet på grundlag af forskellige vidners udpegning af mistænkte. En mistænkt skulle være nævnt af mere end ét vidne for at komme med på den endelige liste. Det var en løbende proces at udarbejde den endelige liste. Han var helt sikker på, at man med pågribelsen af A havde fået fat i en person, der stod på den endelige liste over personer involveret i plyndringen af politistationen i Al-Medinah.

Det er ham, der har skrevet notatet med beskrivelse af hændelser vedrørende A fra irakisk politis anholdelse af A den 21. august 2003 til den 29. august 2003. Beskrivelsen af det passerede i første fremstilling for dommeren i Al-Qurna den 23. august 2003 angår, at det lykkedes ham og hans MP-kollega at overbevise dommeren om, at A skulle forblive i Al-Qurna, fordi han ikke kunne være på den ødelagte politistation i Al-Medinah. Den anden fremstilling af A den 24. august 2003 fandt sted, fordi As familie havde forsøgt at true sig til

løsladelse af A. Resultatet af fremstillingen blev, at A blev overført til politistationen i Huwayr. Det var irakisk politi, der tog sig af at flytte og eskortere A til Huwayr. MP'erne lavede en aftale med dommeren i Al-Qurna om at give MP'erne besked 24 timer før, en eventuel løsladelse af A fandt sted. De indgik denne aftale, fordi de gerne ville vide besked, hvis As familie igen forsøgte at true sig til en løsladelse. Både han og A deltog under første og anden fremstilling for dommeren i Al-Qurnah. A så på intet tidspunkt ud som om, han havde fået slag, spark eller på anden måde lidt fysisk overlast, og han klagede hverken til ham eller til dommeren over den behandling, han fik af det irakiske politi.

Det var ham, der tilså A i Huwayr den 27., 28. og 29. august 2003. Han foretog disse tilsyn, fordi de altid førte tilsyn med tilbageholdte, og fordi han gerne ville konstatere, at det ikke var lykkedes nogen at true sig til løsladelse af A. Under tilsynene bar A på intet tidspunkt præg af at have være udsat for dårlig behandling, og han klagede heller ikke over at være dårligt behandlet.

Han kan slet ikke genkende oplysningen i As stævning om, at han en-to gange i døgnet under tilbageholdelsen i Huwayr blev opsøgt af danskeren "I" og herunder bedt om at underskrive et papir. Han kan ikke forestille sig hvilket papir, en dansk MP'er skulle bede A om at underskrive.

Beskrivelsen af en mindre MP-operation i Daily SITREP af 24. august 2003 har intet med A at gøre. Dette ved han med sikkerhed, idet han også deltog i den mindre MP-operation den 24. august 2003, og idet A blev anholdt den 21. august 2003.

Dokumentet "Joint Forward Interrogation Team To/Interrogation Report" og de håndskrevne noter på dette dokument må efter sammenholdelse med døgnrapporten af 21. august 2003 formentlig forstås sådan, at der i de håndskrevne noter var sket en forveksling af henholdsvis A og den kabeltyv, der blev pågrebet under en anden kørsel den 21. august 2003. Der står "forveksling" med håndskrift på skrå i højre side af dokumentet. Han ved ikke, hvem der har skrevet den håndskrevne tekst.

I perioden mellem hans tilsyn med A i Huwayr den 29. august 2003 og overførslen af denne til Camp Bucca den 9. september 2003 skete der formentlig det, at man på grundlag af

efterretninger vurderede, at A udgjorde en sikkerhedsrisiko. Kriminelle handlinger kunne godt være destabiliserende handlinger, der skabte sikkerhedsrisiko. Det var for eksempel tilfældet, hvis en kriminel deltog i at rive en politistation ned. A må være blevet flyttet fra Huwayr til Camp Bucca i et køretøj tilhørende de danske styrker, for irakisk politi kunne ikke komme inden for yderste parameter i Camp Bucca. Når der i rapporten vedrørende afhøring af A i Camp Bucca den 9. september 2003 er anført ”*arrested on 21st Aug 03 at 1400hrs by the Danish MPs*”, skyldes det, at det i begrebsverdenen i den britiske krigsfangelejr ikke kunne forekomme, at A var blevet arresteret af irakisk politi under overværelse af danske MP’er, sådan som det var tilfældet.

Han var selv på ca. 10 tilsyn i Camp Bucca. Tilsynene var varslede, hvis de fandt sted i forbindelse med aflevering af en tilbageholdt. Det var derimod uvarslede tilsyn, hvis han kom til stede for at føre tilsyn med tilbageholdte, der tidligere var afleveret i Camp Bucca. Camp Bucca var en krigsfangelejr. Der var indhegning med pigtråd og store telte. Under sine tilsyn så han modtagelsesområdet, afhøringsområdet og venteområdet i Camp Bucca. Han så ikke samtlige compounds i Camp Bucca, der dækkede et meget stort område. Det siger ham ikke noget, at der skulle have været et område, hvor tilbageholdte ikke måtte tale. Betegnelsen ”stilhedens telt” og As beskrivelse af dette i sin stævning kan han ikke genkende. Det ville ikke give mening at have et sådant område i Camp Bucca, for det ville kræve anvendelse af uforholdsmæssigt mange vagter at sørge for, at de tilbageholdte ikke talte sammen.

Det var aldrig hans indtryk, at der i Camp Bucca skete ting, der ikke burde ske. Han hørte aldrig om nogen, der blev mishandlet i Camp Bucca. Der var under hans tilsyn ingen tegn på, at tilbageholdte blev udsat for fysiske overgreb, og han så heller ikke indikationer på psykiske overgreb. Hvis noget under et tilsyn havde afvejet fra, hvordan det burde være, ville han have rapporteret dette til militærjuristen. Han havde overhovedet ingen grund til at mene, at der var noget at udsætte på forholdene i Camp Bucca. Foreholdt, at indsatte til Internationalt Røde Kors i forbindelse med en rapport udgivet af organisationen i februar 2004 har beskrevet, at der i Camp Bucca var et ”general climate of intimidation”, har han forklaret, at al indespærring efter hans opfattelse giver anledning til et sådant klima. Denne opfattelse har han også haft i en senere stilling som fængselsbetjent i Nyborg Statsfængsel. Der var ikke gjort noget særligt for at intimidere de tilbageholdte i Camp Bucca.

Han har afgivet de oplysninger, der fremgår af punkt 10 i Forsvarskommandoens notat af 7. november 2004 vedrørende Camp Bucca. Han kunne godt selv have taget en militær tolk med ind i Camp Bucca, hver gang han var på varslede og uvarslede tilsyn. De første gange, han var i Camp Bucca, havde han både sin chef og en militær tolk med. Den militære tolk undlod at identificere sig som sådan, så den militære tolk kunne overheøre den tolkning, der blev foretaget af tolkene i Camp Bucca. Den militære tolk oplyste, at der ikke var noget at udsætte på tolkningen, og herefter benyttede han sig af ressourcemæssige hensyn af tolkene i Camp Bucca, når han tog på uvarslede tilsyn. Problemerne med at finde fangerne på numre, som er omtalt i notatet, drejede om forveksling mellem britiske og amerikanske fangenumre. Typisk var tilbageholdte tildelt et britisk nummer i den periode, hvor de blev udspurgt af den britiske afhøringsenhed JFIT. Når tilbageholdte efterfølgende blev overført til den amerikanske del af Camp Bucca, blev de typisk tildelt amerikansk fangenummer.

Anførslen af fangenummeret "UK ?/US116369" for A i den danske bataljons anmodning af 3. oktober 2003 om løsladelse af A er udtryk for den problemstilling, der kunne være med britiske henholdsvis amerikanske fangenumre. Brevet er formuleret som en anmodning og ikke en befaling om løsladelse, fordi den danske bataljon var underlagt den britiske brigade. Briterne kunne som udgangspunkt ikke have løsladt A uden en anmodning fra den danske bataljon, fordi A henhørte under det danske ansvarsområde. Det var et rent rutinemæssigt dokument. Det var ikke relevant efterfølgende at overdrage A til de lokale myndigheder, for han havde allerede været igennem det irakiske retssystem. Når der i punkt 4 i anmodningen blev anmodet om overdragelse til danske styrker hang det sammen med, at Camp Bucca var et militært område, hvor civile ikke bare kunne gå ind og hente familiemedlemmer. Som han husker det, var der en del tilbageholdte, der skulle retur på det pågældende tidspunkt, så han tror, at der var overgivelse af A til en dansk eskorteret minibustransport tilbage til det danske område. En dansk MP'er kvitterede den 14. oktober 2003 for, at A var blevet løsladt fra Camp Bucca og overdraget til den danske MP'er.

Efter den 14. oktober 2003 mødte han A, der kom gående forbi politistationen i Al-Medinah. A kom smilende og glad hen og hilste på ham og gav hånd. Der var en tolk til stede. A klagede ikke over behandlingen af ham, og han så ikke ud til at have lidt nogen overlast.

A indgav heller ikke nogen klage til CIMIC House i Al-Qurna. Der blev modtaget en del klager i CIMIC House. Klagerne omhandlede mange forskellige ting. Blandt andet klagede nogle lokale bønder over, at koalitionsstyrkernes tilstedeværelse i området havde medført forhøjede temperaturer, der skadede deres afgrøder. Der blev ikke i CIMIC House modtaget nogen klager over, at de danske styrker mishandlede irakere. Han kan udelukke, at der fandt nogen mishandling sted i den periode, han var i Irak. I kraft af den stilling som MP'er, han havde i Irak, ville han være blevet informeret, hvis der havde fundet mishandling sted.

H har forklaret bl.a., at hun kan vedstå sin rapport af 9. august 2016 vedrørende psykologundersøgelse af A.

Det var F, der bad hende lave rapporten af 9. august 2016. Hun husker ikke, hvornår hun modtog anmodningen fra F eller hvor mange penge, hun fik for at udfærdige rapporten. Det var F, der betalte hende for rapporten. F sagde til hende, at rapporten skulle bruges som dokumentation for tortur. Hun havde første gang mødt F under et møde med repræsentanter fra International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT) i Jordan i 2012 eller 2013. IRCT havde første gang kontaktet hende i 2012.

Som anført i rapporten foregik hendes undersøgelse af A dels på Crowne Plaza Hotel i Beirut den 8. august 2016, dels i Restart Center for Rehabilitation of Victims of Violence and Torture i Beirut den 9. august 2016. Den første dag foregik undersøgelsen på As hotel, fordi han var bange for at komme til hendes klinik. Han græd den dag meget, og det var vanskeligt at komme videre med undersøgelsen. Den næste dag fik hun ham til at komme til undersøgelse på klinikken, som er et mere professionelt sted at foretage en psykologisk undersøgelse, idet hun har alle sine papirer på klinikken. Ved undersøgelsen på klinikken beholdt A sine solbriller på. Hun tror, at han gjorde dette, fordi han havde grædt så meget den første dag. Det er skamfuldt for en irakisk mand at græde.

Adspurgt, om gråd under interviews er en typisk reaktion for torturofre, har hun forklaret, at torturofre ofte græder, når de taler om torturen og ydmygelserne. Tortur berører ofrene på forskellige måder, og de reagerer forskelligt. Man skal ikke overgeneralisere. Adspurgt, om punkterne nævnt under ”2. *Current psychological complaints*” i rapporten af 9. august 2016 er symptomer, der generelt ses hos torturofre, har hun forklaret, at hun ikke forstår, hvorfor

hun bliver spurgt om dette. Symptomerne nævnt under overskriften er symptomer, som hun konkret konstaterede hos A. Man kan ofte finde de oplyste symptomer hos torturofre, men man kan ikke generalisere.

Hun kan ikke udtale sig om, hvorvidt A var uskyldig, da han blev tilbageholdt i 2003, men A fortalte hende, at en dommer ved løsladelsen af ham havde sagt, at undersøgelsen var mundet ud i, at han ikke var skyldig. Hendes opgave var at vurdere, om A havde symptomer, der var konsistente med, at han havde været udsat for tortur i forbindelse med tilbageholdelsen fra august 2003.

Det, der i rapporten er anført under overskriften ”III. ALLEGATIONS OF TORTURE AND ILL-TREATMENT” og underoverskriften ”1. Summary of detention and abuse”, er en gengivelse af det, A fortalte hende om tilbageholdelsen. Teksten under ”2. Narrative account of ill-treatment and torture” er også As ord. Hun har skrevet det ned, han fortalte hende. Hun har ikke foretaget nogen verifikation af det, han fortalte hende. Hun ved ikke, hvorfor der på nogle punkter er uoverensstemmelse mellem det, hun i rapporten af 9. august 2016 har gengivet fra As oplysninger til hende, og det, der er oplyst i As stævning indgivet i november 2016. Hendes opgave er at afdække konsistens mellem den undersøgte fortælling og symptomerne. Det er ikke hendes opgave at verificere den undersøgte fortælling.

I rapporten skrev hun ”G” på den måde, som A udtalte det. A talte om G med respekt. Det var G, der tog A ud af detentionen og sagde undskyld for, at de havde tilbageholdt ham ved en fejl. A følte, at G havde empati for ham, og han talte i venlige vendinger om G.

Hun har under underoverskriften ”3. Review of abuse and ill-treatment” medtaget bl.a. den fysiske tortur, som A oplyste, at han havde været udsat for. Det hører hjemme også i en psykologisk rapport om tortur at beskrive den fysiske tortur, der har fundet sted.

Oplysningerne i rapportens afsnit ”IV. PHYSICAL SYMPTOMS AND DISABILITIES” er baseret på As oplysninger til hende. Hun fandt ikke, at de rygmerter, han oplyste om, var relateret til hans angst, men til den fysiske tortur, han var blevet udsat for. Hun husker ikke, at A viste synlige tegn på rygmerter, da hun undersøgte ham, men det var også psykologiske

symptomer, hendes undersøgelse rettede sig mod. Hun kan ikke umiddelbart i sine noter se, at A viste synlige tegn på at have ondt i ryggen.

Der var konsistens mellem As fortælling til hende om det, der var sket, og de symptomer, der er beskrevet i rapportens afsnit "V. Psychological history/examination". A var ikke en kriger, men en almindelig mand. Det påvirker en almindelig mand mere at blive udsat for den behandling, A fik, end det ville påvirke en kriger. Om sine symptomer fortalte han bl.a., at når han så en soldat, fik han hjertebanken og svedeture. Han antog, at alle soldater var imod ham, selv om han med sig selv vidste, at han ikke havde gjort noget. Denne form for overgeneralisering er typisk for deprimerede mennesker. Hun vurderede dette som konsistent med, at A havde været udsat for tortur. A led på undersøgelsestidspunktet også af søvnløshed, koncentrationsbesvær og svigtende korttidshukommelse. Dette var konsistent med den depression, han havde som følge af de mentale traumer påført ham under tilbageholdelsen. A havde også været udsat for den særlige form for tortur, at han var berøvet muligheden for at tale, da han skulle opholde sig i "stilhedens telt". A græd, når han talte om "stilhedens telt". Hun har udfærdiget omkring 1.000 rapporter om tortur, og hun er aldrig tidligere stødt på denne form for tortur. Hun ved ikke, om "stilhedens telt" eksisterede i virkeligheden. Tilbageholdelsen i 2003 havde gjort A humørsvingende, og han havde ikke længere empati. A fortalte hende, at han efter tilbageholdelsen ofte slår sine familiemedlemmer. Dette sker især, når han har været ude af sit hjem og set ting, der minder ham om det, han har været udsat for.

Tekstafsnittene under overskriften "VI. INTERPRETATION OF FINDINGS" er hendes tolkning af undersøgelsen. Det er hendes evaluering, der afspejles i sætningen "*The described humiliations and physical abuse amount to serious maltreatment; torture may well be the most appropriate term to use.*" Det indholdsmæssige grundlag for denne sætning er As oplysninger til hende om det passerede, hans symptomer og resultatet af den Hopkins-test, hun benyttede ved sin undersøgelse af ham. Hun fandt ikke nogen overdrivelser eller inkonsistens i As forklaringer til hende. Hun foretog undersøgelserne af A alene, men uanset at dette ikke fremgår af erklæringen, deltog der to andre i evalueringen af undersøgelsesresultatet.

Hun diagnosticerede A som moderat deprimeret. Dette kan være foreneligt med et forudgående traume. Han havde ikke PTSD. Ikke alle torturofre lider af PTSD mange år efter

tortur, men A havde dog nogle PTSD-symptomer, idet han stadig havde depression og flashbacks. A var flov over sin depressive tilstand.

Det er korrekt, at hendes undersøgelse af A fandt sted 13 år efter tilbageholdelsen. Man kan dokumentere symptomer på tortur både 15 og 20 år efter, at tortur har fundet sted. A medbragte fra IRCT et dokument om sin status, men hun havde ikke nogen medicinske journaler om ham til rådighed ved sin undersøgelse. Det var tilstrækkeligt for konklusionerne i hendes rapport af 9. august 2016 at tale med A i en time og 15 minutter i alt. Når denne tid var tilstrækkelig, skyldes det dels, at hun er ekspert i torturofre, dels at As sag ikke er kompliceret. Den moderate depression, hun diagnosticerede hos A, kan efter hendes opfattelse ikke skyldes andet end den behandling, A var udsat for under tilbageholdelsen 13 år før hendes undersøgelse. Hun baserer dette på, at han som reaktion på spørgsmål om torturen græd uafbrudt under deres første møde og havde solbriller på under deres andet møde. Hans depression var klart relateret til tortur. Hun stillede også spørgsmål til A om eventuelle andre hændelser i hans liv end torturen. Hun nævnte ikke dette i rapporten, fordi der ikke var nogen andre hændelser, der var anledning til at nævne.

Adspurgt om As overgeneralisering og frygt for soldater også omfattede frygt for sikkerhedspersonale i lufthavne, har hun forklaret, at A i august 2016 fortsat var bange for at blive anholdt. Hun anbefalede, at han skulle gå i psykoterapi, så han kunne eksponere sine følelser i et trykt miljø.

Der er efter hendes opfattelse ikke forbindelse mellem As frygt for soldater og hans mulighed for at rejse krav om kompensation for den tilbageholdelse, han var udsat for i 2003. Da hun undersøgte ham, var han bekendt med sin ret til at rejse krav om kompensation, så man kan ikke sige, at hans tilstand påvirkede denne mulighed. Hun har også skrevet i sin rapport af 9. august 2016, at han havde bedt om kompensation for den behandling, han havde været udsat for. Hun tror, at A ved undersøgelsen i august 2016 fortalte hende, at han også havde rejst krav mod briterne, men det kan også have været andre, der fortalte hende dette.

Adspurgt om det er hendes opfattelse, at A vil få det bedre, hvis nogen får skylden for den behandling, han har været udsat for, har hun forklaret, at det er hendes vurdering, at A vil få det bedre både med hensyn til sine flashbacks og sine depressionssymptomer, hvis han

kommer i psykoterapi. Hun håber virkelig, at han går i behandling, selv om det er vanskeligt at overbevise ham om at gøre dette. Han skal gå i terapi, så han holder op med at slå sin familie. Især er hun bekymret over, at han slår sin kone og sine børn. I sin nuværende tilstand skader han både andre og sig selv.

3.2 B-1450-16 – B og operation Darlington

Der er afgivet forklaringer af B og af vidnerne P, Q, R, S og T.

B har forklaret bl.a., at han blev anholdt den 27. maj 2006 mellem kl. 04.00 og 04.30. Det skete i byen Al Hartha, der dengang var under danske styrkers kontrol. Al Hartha ligger nord for Basra. De danske styrker havde indtaget området ikke som en almindelig militær styrke, men som en bande.

Om natten den 27. maj 2006 sov han, hans hustru og deres tre døtre i gårdhaven ved deres hus. Kl. 04.00 var det mørkt, og der var ikke strømforsyning. Han var iført en hvid arabisk kjortel og underbukser. De danske styrker indtog hans hus på en meget bestialsk måde. De kom over muren med en stige, og det var dem, der skød først. Der havde været stridigheder mellem klaner i området, og han troede, at det var folk fra klanerne eller en bande, der havde indtaget huset. Han skød med sit Glock håndvåben 1-2 gange mod de indtrængende, fordi han var bange og ville forsvare sig. Han skød op i luften. De indtrængende skød tilbage. Skudvekslingen varede ca. 10 minutter. Det er ikke korrekt, at soldaterne kun affyrede ni skud. De affyrede flere skud. I forløbet flygtede han ind i et værelse i huset. I sagens materiale findes foto af de skudhuller, der kom i væggen i værelset. Væggen er 10 meter fra husets indgangsdør. Da han så de våben, de indtrængende havde, gik det op for ham, at de ikke var klanfolk, men soldater. Herefter overgav han sig. Der var på dette tidspunkt gået omkring 30 minutter fra indtrængningen. Han overgav sig ved at tage magasinet ud af sin pistol og tage sin kjortel af. Han viftede med den for at signalere, at han overgav sig. I sagens materiale findes foto af huller i muren fra soldaternes skud, der blev affyret, mens han stod og viftede med den hvide kjortel. Han blev ikke ramt, fordi han dukkede sig.

Han tænkte på dette tidspunkt, at soldaterne måtte være kommet ind i hans hus ved en fejl, idet det ikke kunne være ham, de ledte efter. På dette tidspunkt havde han tillid til soldaterne. Der var 7 soldater til stede. De var ikke alle danske. Der var også briter iblandt.

Soldaterne lagde ham nu ned på ryggen, og han skulle holde hænder og ben oppe i luften i 30-45 minutter. De to minutter, der er omtalt i stævningen, er den tid, der blev brugt på visitationen. Herefter fik han bind for øjnene, fik bundet hænderne og blev lagt ned. Han havde ikke andet tøj på end underbukser og undertrøje. Han blev slået og nedgjort. Stævningens oplysning om, at mindst 7-8 soldater begyndte at slå og sparke ham, og at de var danske soldater, er korrekt. Det er han sikker på henset til flaget på deres tøj og hans kendskab til forskellige soldater fra hans tid i fængslet. Det danske flag er rødt med et plus-tegn indeni.

På ny adspurgt om, hvornår han fik bind for øjnene, har han forklaret, at han fik bind for øjnene, da han kom ind i toiletrummet.

Han blev slæbt ind i toiletrummet af tre danske soldater. Toiletrummet er 2,5 x 2,5 meter. De satte ham på toilettet, ikke på gulvafløbet. Der var afføring fra børnene fra dagen før, og han blev beskidt ved endetarmen af denne afføring, mens han sad på toilettet.

Senere kom en af soldaterne og trak hans underbukser ned ved brug af sit våben. Han blev bragt i stående stilling, og soldaten gav ham nogle briller på. Han kunne nu mærke, at soldaten førte en stor genstand ind i hans endetarm. Han vidste, at det var et geværløb, for der var to soldater bag ham, der havde geværer rettet mod ham, og der havde ikke været andre store genstande i rummet. Han blev også sparket på benet af en soldat, der havde jernsåler. Han fik en skade, som ses på et foto i sagens materiale. Chikanen med geværløbet i endetarmen stod på i 2-3 minutter. Han råbte højt, en overordnet kom til stede, og soldaten holdt op. I alt var han på badeværelset i ca. 30 minutter, og imens kunne han høre sin kone råbe. Han var bange for, at hun blev udsat for det samme som ham.

Foreholdt, at det af hans stævning fremgår, at han pludselig mærkede væske mod hovedet, har han forklaret, at der blev kastet noget vand ud over ham. En gang imellem spyttede soldaterne også på ham. Foreholdt, at det af hans stævning fremgår, at væsken smagte bittert og lugtede, har han forklaret, at dette kan han godt huske, og at han tror, at det skyldtes, at soldaterne havde slukket cigaretter i vandflasken. Foreholdt, at det af stævningen videre fremgår, at han opdagede, at væsken var urin, har han forklaret, at han kunne mærke, at det nogle gange var

urent vand, andre gange urin, han fik ud over sig. Det var en blanding. Adspurgt, om der også blev urineret på ham, har han forklaret, at der også kom urin ned over ham. Han kunne ikke mærke, om det var fra en flaske eller direkte fra et menneske. Han kunne ikke se det, for når han forsøgte at vende sig om for at kigge, fik han slag på hovedet. Han havde ikke bind for øjnene. Dette skete inden, han fik bind for øjnene. Foreholdt, at det af hans stævning fremgår, at en dansk soldat styrede urinstrålen med den ene hånd, mens soldaten holdt sit gevær i den anden hånd, har han forklaret, at det er rigtigt. Han kunne se det, men han kunne ikke koncentrere sig om at kigge på det, for så fik han slag.

Han er sikker på, at det er rigtigt, at hans anus blev penetreret af en dansk soldats geværløb, mens han befandt sig på toilettet. Han fik et sår af det. Det er ikke korrekt, når der i stævningen står, at penetrationen af hans anus med et geværløb skete efterfølgende ude foran huset. Der var ikke helt mørkt på toilettet, for det var begyndt at blive lyst. Han kunne se de soldater, der befandt sig på toilettet sammen med ham. Han kunne tydeligt se den soldat, der stod over for ham.

Soldaterne gav ham underbukserne på igen, selv om de var beskidte, og han blev nu bragt fra toilettet ud i den lille gårdhave.

Ca. 15 minutter senere blev han bragt ind i huset, og han fik tøj og sko på. Der blev taget fotos af ham fra tre sider, og han fik forevist foto af en bil. Han kunne se, at de tilstedeværende soldater var danske. Det kunne han se på deres udseende, der var mere dansk end britisk, og på de flag, der sad på soldaternes ærmer. Han var nu igen i værelset, og han havde bind for øjnene og bundne hænder. Han blev lagt ned, og der var en soldat, der chikanerede ham meget. Soldaten trådte hårdt på hans ben, men når han råbte højt, holdt soldaten op. Det skete gentagne gange. Han forblev i denne stilling i 1-1½ time, mens soldaterne undersøgte hans hus. Han fik ikke udleveret en dommerkendelse, der gav tilladelse til ransagningen. Han ved ikke, hvad soldaterne ledte efter, men han har en formodning om, at de ledte efter en bil, der lignede hans. Han havde kun håndvåben i huset, og det var dengang lovligt i Irak. De to raketstyr (RPG'er), der blev fundet i hans hus under ransagningen, er ikke hans. Han går han ud fra, at soldaterne selv havde medbragt dem. Det er umuligt, at der under ransagningen blev fundet en elektrisk detonator. Pistolen med tre magasiner, der blev fundet under ransagningen, var hans Glock. Han havde også et gevær. Passene i plastikposen var

hans families. Mortergranaten med plastisk sprængstof er ikke en mortargranat, men noget han bruger til at fiske med. Den var et efterladenskab fra Saddam Husseins krig. Han bruger altid plastisk sprængstof, når han fisker. Han kender ikke noget til en DVD indeholdende materiale om torturmetoder. Han ved godt, at de danske soldater mistænkte ham for at lave vejsidebomber. Han blev efterfølgende spurgt til det under afhøringer, men han kender ikke noget til et angreb i marts 2006, hvor en dansk soldat blev dræbt af en vejsidebombe. Han kender ikke noget til, hvordan man laver vejsidebomber. Det er ikke rigtigt, at han var medlem af Hizbollah i Basra.

Han blev taget ud af huset ca. kl. 07.30. Han havde ikke ur på, men han tror, at klokken var 07.30. To danske soldater fik ham til at løbe meget hurtigt ud af huset, og på vejen ramte han dørkarmen, så hans skulder gik af led. Når det ikke er beskrevet i stævningen, at hans skulder blev slået af led, kan det være fordi, han havde glemt det.

Udenfor kunne han se, at der holdt biler tilhørende danske styrker. Han kunne se det, fordi bindet eller brillerne, som han havde fået for øjnene, havde rykket sig lidt, fordi han løb så hurtigt. Der blev åbnet en bagdør i en af bilerne. En hund blev taget ud af bagagerummet, og han blev nu kastet ind bag i bilen, som om han var en ting. Bilen kørte ca. en halv time. Han havde bind for øjnene og bundne hænder under transporten. Der sad to danske soldater på ham. Bilen standsede ved en britisk helikopter. Der var ca. en halv kilometer fra hans hus til det sted, hvor helikopteren var. Når der i stævningen står, at der var 100 meter, kan det være fordi, han ikke har været præcis med hensyn til afstanden. Soldaterne fik ham til at løbe mod helikopteren, men han faldt undervejs, og to danske soldater slæbte ham ca. 50 meter hen ad jorden, mens en tredje dansk soldat skubbede ham bagfra. Han kunne se soldaternes uniformer ved at kigge ud under kanten af de sorte briller af hård plast, han havde fået på. Soldaterne førte ham op i helikopteren. Han så ikke de danske soldater, efter at han kom op i helikopteren.

Helikopteren fløj ham til Basra internationale lufthavn, hvor de ankom mellem kl. 08 og 08.30. Her blev han anbragt i en ubehagelig stilling på et underlag af småsten, og han fik en slags hjelm over hovedet. Soldaterne slog ham i hovedet med småstenene, indtil han næste dag kl. 08 blev bragt videre. Blandt soldaterne var der tre danske soldater. Han blev afhørt én gang i timen. Afhøringerne angik, at soldaterne anså ham for at være en fare for dem og for at

være terrorist. Han ville gerne fortælle alt, hvad han vidste. Han var ikke terrorist. Han er et fredeligt menneske.

Den 28. maj 2006 kl. 08 blev han flyttet fra Basra internationale lufthavn til fængslet på Shaiba militærbasen. Under transporten blev han og en anden fange kastet oven på hinanden. Soldaterne på Shaiba militærbasen var britiske, og det var britiske soldater, der afhørte ham. Efter to dage på Shaiba militærbasen blev han tilset af en læge. Lægen behandlede hans ben og skulder. Lægen var en britisk kvinde. Han fik besøg af Internationalt Røde Kors. De spurgte ikke om mange detaljer. De spurgte kun om, hvorvidt der havde været seksuel mishandling. Han kunne ikke fortælle om den seksuelle mishandling, han havde været udsat for ved penetrationen med geværløb af hans anus, for han ville ikke tabe ansigt i fængslet.

Under tilbageholdelsen på Shaiba militærbasen skete der afhøringer af ham indtil medio juni 2006. Det var under afhøringerne, at han blev overbevist om, at danske soldater var ansvarlige for det, der var foregået. Det passede også med, at han havde set danske soldater den 27. maj 2006 om morgenen. To dage efter afslutningen af afhøringerne fik han af en britisk undersøgelsesofficer at vide, at denne godt vidste, at han ikke var ansvarlig for det, han blev anklaget for, men at danskerne mente, at han havde oplysninger, som de kunne bruge, og at han kunne samarbejde med de danske soldater om dette. På dette tidspunkt kunne han imidlertid ikke skaffe nogen oplysninger, og selv hvis han havde kunnet, ville han på dette tidspunkt ikke have gjort det.

Han var tilbageholdt på Shaiba militærbasen indtil den 13. marts 2007. Han blev ikke løsladt. Han flygtede fra fængslet. Det skete på en ordentlig og intelligent måde. Hans familie kom på besøg og medbragte en person, der skulle blive i fængslet i stedet for ham. Når dette ikke er beskrevet i stævningen, skyldes det, at han ikke har talt så meget om det, og at han ikke ville klage over, at han havde mulighed for at flygte fra fængslet.

Efter flugten fra fængslet henvendte han sig ikke til de danske styrker og klagede ikke over dem, for han var bange for dem. Han rejste til Iran, fordi han var bange for de danske styrker. Han tog sin familie med sig. Helbredsmæssigt var han belastet. Hans synsnerve var sløj, og han havde det generelt psykisk dårligt. Han var forvirret og bange og havde mareridt. Især var

og er han meget ked af det med geværmundingen i hans endetarm. Han har først for nylig talt med sin familie om det.

Han kom tilbage til Irak den 20. december 2012, efter at de danske styrker og resten af koalitionsstyrkerne havde trukket sig ud af landet. Han havde mistede det arbejde, han havde på elektricitetsforsyningsværket i Al Hartha, da tilbageholdelsen af ham fandt sted den 27. maj 2006. Han var uden arbejde indtil 2012, og det gav afsavn for ham og familien, fordi det var vanskeligt at få mad. Skaden fra det spark på benet, som han fik af en dansk soldat den 27. maj 2006, ses stadig nu 10 år efter. På grund af skaden faldt han senere, og han fik brud på knæet af dette fald. Derfor har han nu smerter i knæet, men ikke der, hvor han blev sparket. Han var stadig forvirret og bange for de danske styrker, da han kom tilbage til Irak i 2012. Hans familie var også bange for de danske styrker. De kan ikke lide de danske styrker. I dag er han ikke bange.

Når der gik ni år fra ophøret af tilbageholdelsen, til han anlagde denne sag, skyldes det, at han var bange. Han var også bange, da han i 2013 henvendte sig til Internationalt Røde Kors for at få en attest. Attesten af 3. april 2013 fra Internationalt Røde Kors i Amman, Jordan, bad han selv om at få, fordi den var nødvendig som dokumentation i denne sag. Han skulle også bruge den i en anden sammenhæng. Han rejste ikke til Amman for at få attesten. Internationalt Røde Kors har en afdeling i Basra, som han henvendte sig til, og så sørgede den for, at hovedkvarteret i Amman udstedte attesten. Det er ikke helt korrekt, når det af attesten fremgår, at han var tilbageholdt indtil den 16. marts 2007. Han flygtede den 13. marts 2007, men soldaterne fik det først at vide tre dage senere.

Det er korrekt, at han rejste krav mod de britiske myndigheder i 2010. Han kender ikke personer ved navn Æ og Ø, men han kender U. Han tog i 2010 telefonisk kontakt til U for at rejse krav mod briterne. Han havde hørt, at U kunne hjælpe med at rejse kravet mod briterne, og han bad ... rejse sag på sine vegne.

Det er korrekt, at han i 2012 modtog kompensation fra de britiske myndigheder. Det var en lille kompensation, der ikke står mål med de forhånelser og den dårlige behandling, han er blevet udsat for. Han modtog ca. 62.000 britiske pund i kompensation fra briterne. Omvekslet til amerikanske dollars fik han udbetalt 101.700 dollars. Kompensationen fik han, fordi han

var tilbageholdt af briterne uden retlig godkendelse. De kom ikke ind på, om kompensationen også blev givet for tilbageholdelsen ved hans hjem. Der var ikke nævnt noget om danske soldater i de dokumenter, der blev givet til den britiske domstol. Beløbet blev givet som led i et forlig, der blev indgået af et advokatfirma på hans vegne. Han husker ikke navnet på advokatfirmaet. Foreholdt, at det af brev af 1. august 2018 fra det britiske Ministry of Defence om bl.a. hans krav og kompensation fremgår, at ”... *Mr. B ... asserted ... had been assaulted at... home... and unlawfully detained. The relevant register entries ... include the following basic information: B, 27/5/2006 – 13/03/2007, Assaulted at home address, Al-Shaibah Detention Facility ... claimants were compensated for unlawful detention and any ill-treatment alleged ...*”, har han forklaret, at dette angår briternes behandling af ham. Han nævnte ikke i den britiske sag noget om den behandling, danskerne havde udsat ham for. Adspurgt, hvorfor han ikke i stævningen i denne sag omtalte, at han havde fået kompensation fra briterne, har han forklaret, at Danmark er et andet land, og han regnede ikke med, at det kom Danmark ved, at han havde fået penge fra briterne. Hans sag er ikke mod briterne. Den er mod danskerne, for det var danske soldater, der slog og hånede ham.

Han kom i kontakt med F for to år siden. Det var i 2016. U havde henvist ham til F, og det var ham selv, der tog initiativ til at kontakte F. Når han rejste kravet mod briterne i 2010, men ventede til maj 2016 med at anlægge denne sag, skyldes det, at han ville køre sagen i to etaper. Han ville først køre en separat sag mod briterne. Desuden var han stadig bange for danskerne, og han var ikke sikker på, at der fandtes et retssystem i Danmark. Han kender ikke detaljerne i den stævning, der er indgivet i denne sag.

P har forklaret bl.a., at hun husker den 27. maj 2006. Hun, hendes mand og deres tre døtre sov i gårdhaven. Børnene var dengang 8, 5 og 3 år gamle. Der var ikke strømforsyning. Pludselig hørte de støj, og danske soldater kom ind. De blev bange. Der var ca. ti soldater. De troede først, at det var banditter eller klanfolk, der ville angribe dem. Hendes mand tog sin pistol og afgav to skud i luften. Hun så de danske soldater angribe og slå ham så meget, at han begyndte at bløde. Der er stadig et mærke på hans ben. De danske soldater kunne hun genkende på hudfarven og på flaget med et plus-tegn i midten. Hun og døtrene gik ind i et rum og gemte sig. De kunne gennem et lille hul i døren se hendes mand blive slået, at tøjet blev revet af ham, og at han blev taget ind i toiletrummet. De kunne ikke se, hvad der foregik inde i toiletrummet.

Nogle soldater kom ind i rummet, hvor hun gemte sig under et bord. De pegede på hende med geværer og sagde, at hun skulle rejse sig. I begyndelsen ville hun ikke rejse sig. Hun var bange, fordi en soldat også spyttede på hende, mens han stod med sit våben. Soldaten var helt sikkert dansk. Det kunne hun se på flaget på hans uniform. Soldaten sagde mange ting på engelsk, som hun ikke kunne forstå. Soldaten pressede på hendes ryg med sit våben, for at hun skulle rejse sig. Hun og døtrene gik nu mod et andet værelse. Der var 2-3 soldater, der bevogtede dem. Soldaterne var danske. Det kunne hun se på det røde flag med plus-tegn på. Mens soldaterne bevogtede dem, håned de hende og hendes døtre. Soldaterne så på dem med vrede øjne. Soldaterne råbte meget højt, og hun opfattede det som truende. Hun kunne ikke forstå, hvad de råbte, idet hun ikke kan engelsk. Soldaterne fortsatte med at råbe, selv om børnene græd. Hun frygtede for sit og børnenes liv. Det var meget varmt, men de måtte ikke få vand, og de måtte ikke forlade rummet fra kl. 05 til 07.30. Hun kunne gennem et vindue se sin mand blive ført væk mellem kl. 07 og 07.30. Han blev skubbet hårdt ud fra toiletrummet. Soldaterne lod ham løbe meget hurtigt, selv om han ikke kunne se noget, og derved ramte han dørkarmen og fik en læsion i huden ved skulderen. Da hun 15-20 dage senere besøgte ham i fængslet, kunne hun se blod på hans undertrøje og et sår på hans skulder. Hun besøgte fra dette tidspunkt sin mand to gange om ugen. Han slap fri den 13. marts 2007. Han havde det helbredsmæssigt dårligt. Han havde sår på benet, var i meget dårlig psykisk forfatning, og var meget bange. De flygtede til et andet land. I begyndelsen eller slutningen af 2012, da alle udlændinge var rejst ud af landet, kom de tilbage til Irak. De følte sig trygge, men de led meget på grund af hendes mands psykiske sygdom. Han sad hele tiden for sig selv. Tidligere sad de altid sammen og spiste. Han har også ændret sig på den måde, at han hurtigt bliver træt af alle mulige ting og hurtigt bliver vred. De er også altid bange, og hendes ældste datter, Q, har fået et chok og sover ikke godt om natten. Når hun selv tænker tilbage på den 27. maj 2006, får hun det dårligt.

Adspurgt, hvorfor hendes mand den 27. maj 2006 var i besiddelse af en mortargranat med plastisk sprængstof, har hun forklaret, at de ikke havde sådan en mortargranat.

Q har forklaret bl.a., at hun er datter af sagsøger B. Hun husker den nat, hendes far blev taget til fange. Hun er sikker på, at det var den 25. juli 2006. Hun sov alene uden for huset, og hun vågnede ved en skudsalve. Hendes mor havde taget hendes to søstre ind i huset. Da hun

vågnede, gik hun selv ind i huset. Inde i huset så hun sin mor holde om de to søstre. De var alle bange. Hendes far tog sin kjortel af og viftede med den. Herefter stoppede skyderiet. De kunne høre, at hendes far blev slået. Hun kunne gennem et vindueshul se, at alle soldaterne stod sammen og slog ham. Soldaterne slæbte hendes far ind i toiletrummet. Hun kunne ikke se, hvad der skete med hendes far inde i toiletrummet, men hun kunne se, at der hele tiden kom soldater gående ind og ud af toiletrummet. Da det senere blev lyst, kunne hun se, at soldaterne havde det danske flag på armen.

Mens hendes far var i toiletrummet, kom der 3-4 soldater ind til dem. Der var udskiftning af soldater undervejs. Soldaterne var danske, for de havde et rødt flag på armen. Soldaterne råbte ad dem på engelsk. Hun forstod ikke engelsk, men det lød som forhånelser. Soldaterne pegede deres våben mod dem, som om de ville slå dem med våbnene. De fik ikke vand, selv om de bad om det. Soldaterne spyttede imod dem. De blev tilbageholdt i rummet fra kl. 05 til 07. Hun så, at soldaterne tvang hendes far til at løbe fra toiletrummet, og at han kom til skade med skulderen. Der var blod på hans undertrøje, da de efterfølgende besøgte ham i fængslet på Shaiba militærbasen.

Hendes far blev løsladt den 13. marts 2007. De kunne ikke længere bo i Irak, fordi de var bange for at blive angrebet igen. De flyttede til et andet land, men de kom tilbage til Irak i slutningen af 2012. De flyttede ikke tilbage til deres tidligere hus, for der havde de haft den skrækkelige oplevelse. De var bange for at blive angrebet igen. Hun var bange under angrebet, og det er hun stadig. Hun kom i en meget dårlig psykisk tilstand som følge af angrebet, og det var hun indtil for to år siden. Hun har stadig mareridt. Hun har stadig flashbacks, hvor hun genoplever det, der skete. Hendes far er ligeledes i en meget dårlig tilstand, der kan sammenlignes med autisme. Han vil hele tiden være alene og sidde for sig selv. Hendes far var bange også efter, at de flyttede tilbage til Irak i 2012. Han er bange for at komme i fængsel igen.

Hun er i dag 18 år gammel. Den nat i 2006, hvor hendes far blev tilbageholdt, var hun 8-9 år gammel.

R har forklaret bl.a., at han var bataljonschef for Irak hold 7. Han har arbejdet i forsvaret siden 1983. Han gør i dag tjeneste i Forsvarets Efterretningstjeneste.

Som bataljonschef for Irak hold 7 var han underlagt instruks fra chefen for Hærens Operative Kommando, CH/HOK. Chefen for den britiske brigade havde kommandoen over ham. Den britiske brigadechef var således hans daglige chef. Hvis han af den britiske brigadechef blev bedt om at udføre opgaver, der ikke lå inden for instruks fra CH/HOK, eller hvor det var tvivlsomt for ham, om opgaven var omfattet af instruks, foretog han med CH/HOK afklaring af, hvordan han skulle forholde sig. I den danske bataljon indgik en britisk enhed, 58 Bty, og en litauisk deling.

Af de opgaver, der i Forsvarskommandoens direktiv af 11. marts 2006 for dansk styrkeindsættelse i Irak var beskrevet som den danske bataljons opgaver, ville bataljonen under hans kommando helst bruge tiden på at støtte genopbygning af det irakiske samfund, men situationen tvang dem til at bruge mere tid på opgaven med at skabe operativ sikkerhed for koalitionen. Truslen var primært i form af vejsidebomber, men nogle gange blev der også åbnet ild mod dem, hvis styrker var kortvarigt stationære et sted. I hans tid som bataljonschef mistede han tre mænd, heraf to til vejsidebomber. Derudover var der sårede.

Han husker operation Darlington. Baggrunden for operationen var, at der i en periode havde været en del vejsidebomber på hovedfærdselsåren Highway 6, der gik gennem Al Hartha til Al Qurnah. Der var flere mulige løsningstiltag. Et tiltag kunne være at fjerne de personer, der udlagde bomberne – så at sige fjerne årsagen til sygdommen. Et andet tiltag, der samtidig støttede genopbygningen af det irakiske samfund, kunne være fjernelse af det affald ved vejene, der gav mulighed for at gemme vejsidebomber. Herudover søgte de at sikre deres køretøjer bedst muligt.

Han instruerede efterretningssektionen om, at de skulle søge at identificere dem, der udlagde vejsidebomber, med henblik på at fjerne de pågældende. Hans efterretningschef, S, briefede ham på et tidspunkt om, at der var tilstrækkelig viden til, at de kunne gennemføre en operation mod en mistænkt, der er identisk med sagsøger B. Han fandt, at efterretningsgrundlaget var tilstrækkeligt solidt, og han igangsatte derfor operativ planlægning. Det styrende princip i operationen skulle være overraskelse, og der blev fremlagt forskellige løsningsmodeller, hvorefter han gav direktiv om, hvordan operationen skulle gennemføres. På den baggrund blev der udarbejdet konkrete befalinger for operationen.

Briterne blev inddraget trinvis i hele forløbet. Den britiske brigadefører blev nok inddraget mellem 2. stabsmøde og befalingsudgivelsen. Briterne skulle godkende gennemførelsen af operationen, og den godkendelse var ikke blevet givet, hvis briterne ikke havde fundet, at der var tilstrækkelig begrundelse for at gennemføre operationen. Det britiske Charlie Company skulle udføre "strike and arrest"-delen af operation Darlington. Charlie Company var en særlig specialuddannet styrke bestående af briter. Han havde ikke daglig kommando over Charlie Company, men under operation Darlington var de inden for nærmere rammer under hans kommando.

For at sikre overraskelsesmomentet i operationen etablerede de den 27. maj 2006 først indre ring om husene Purple 1 og Purple 2, så ydre ring, venteområder og helikopterlandingsplads. Under operationen befandt han sig i Forward Command Post inden for aktionsområdets ydre ring, men en stor del af tiden var han også ude af Forward Command Post og bevægede sig rundt inden for området. Forward Command Post var et køretøj, hvor han havde radiokontakt med alle enheder. Charlie Company enheden, der trængte ind i Purple 1, blev mødt med skud. Det var B, der skød, og den britiske strike enhed besvarede ilden. Herefter blev B pågrebet af den britiske strike enhed. Det var ikke 7-8 danske soldater, der pågreb ham. Han overværede ikke selve tilbageholdelsen, idet han ikke befandt sig inde i Purple 1. Han hørte ikke over radioen noget om mishandling hverken i form af urinering på B eller geværløb i anus. Han observerede heller ikke noget i den retning, da han bevægede sig rundt i området, og han har aldrig hørt om det fra nogen deltagende soldater.

Det, der blev fundet under ransagningen i Bs hus, var ikke sædvanligt at finde hos irakere. De raketstyr, der blev fundet i huset, var ikke plantet af soldater. Mortergranaten med plastisk sprængstof kunne ikke benyttes til fiskeri.

Da de havde pågrebet B og taget fotos af ham, blev han transporteret fra Purple 1 ad den korteste vej til helikopterpladsen. B skulle transporteres med helikopter til afhøring, fordi det inden for 8 timer skulle afklares, om mistanken holdt, eller om han skulle frigives. DANCON/Irak var ikke normeret til at foretage afhøringer og kunne ikke gennemføre dem, så det var briterne, der stod for afhøringen af B. DANCON/Irak måtte ikke forestå afhøringer. Han husker ikke konkret, om de modtog information om de afhøringer, der blev foretaget af B, men han ræsonnerer sig frem til, at de må have fået sådan information.

Ud over ham selv var der andre danskere involveret i planlægningen og/eller udførelsen af operation Darlington. Efterretningsofficer T identificerede B inde i Purple 1, efter at den britiske strike enhed havde tilbageholdt ham. I hvert af de tre udlånte Piranha-køretøjer var der et dansk makkerpar bestående af kører og vognkommandant, der var udlånt sammen med køretøjerne. Der var også tre danske MP'er i reserve i Waiting Area Blue blot for alle eventualiteters skyld. MP'erne kom ikke i aktion og var på intet tidspunkt i Purple 1-området. Han husker ikke, om de tolke, der bistod, var civile danske tolke eller lokale ansat som tolke hos den danske bataljon. Der var også dansk deltagelse i form af Rec Veh funktionen, Field Humint Team, en militærjurist og en signalmand ved navn ... eller lignende.

Operation Darlington havde efter hans opfattelse tre gode elementer: De konstaterede, at det gik godt med den irakiske deling, de benyttede til at danne ydre ring om målområdet. De var betryggede ved, at de fandt detonator mv., der kunne benyttes til at lave vejsidebomber, og at deres overbevisning vedrørende B således var bekræftet. Endelig var der i den efterfølgende periode en nedgang i antallet af vejsidebomber i det pågældende område.

S har forklaret bl.a., at han var chef for efterretningssektionen på Irak hold 7. Han har også siden været udsendt i 2012 til Sydsudan på et FN-mandat og til Irak i 2017 med henblik på at træne irakiske styrker.

Efterretningssektionens opgave på Irak hold 7 var todelt. Den ene opgave var at tilvejebringe den information om fjenden, terrænet og vejret, der gav ham og bataljonschefen mulighed for at beskytte holdet – såkaldt force protection. Den anden opgave var at analysere deres omgivelser for at undersøge, hvordan de kunne skabe et sikkert og stabilt Irak. De var i alt 6 mand i efterretningssektionen, herunder efterretningsofficer T. Der var ca. 750 mand i bataljonen, og i kraft af patruljer mv. skaffede de alle efterretningssektionen viden om lokalbefolkningens holdning til koalitionsstyrken og den irakiske stat. Field Humint Team bestod af 8 mand, der var specialuddannede i at indhente oplysninger fra menneskelige kilder. Opgaven for et Field Humint Team er gennem længerevarende bekendtskab med kilder at opbygge tillid med henblik på at få pålidelig information.

Han husker operation Darlington. Han tilvejebragte hele det efterretningsmæssige grundlag og beskrev fjendens handlemuligheder og målområdet. Det var primært Field Humint Team, der indhentede oplysninger. Enhver information, der blev løftet videre gennem efterretningsarbejdet blev klassificeret. Klassifikationen F6 var sædvanlig. I kildebeskrivelsen DAX, betyder DA dansk, og X betyder, at der var tale om en irakisk kilde, der mødtes med det danske Field Humint Team. Kildebeskrivelsen "walk-in" betegnede en lokal, der henvendte sig til bataljonen nede ved porten og således bevidst opsøgte den danske bataljon for at videregive en oplysning. Informationen "B placed the IED on 23 March 2006" fik klassifikationen F1. 1-tallet betyder "confirmed by other sources", så denne information var de ikke i tvivl om. Med de begrænsede muligheder for krydscheck mv., de havde i Irak, turde de ikke løfte troværdighedsvurderingen af nogen konkrete kilder højere end til kategori F. Ved vurderingen F1 kan man tage for pålydende, at det er flere andre kilder, der har bekræftet kildeoplysningen. Da det ikke fremgår, hvem de øvrige kilder var, der havde bekræftet F1-kilden, kan han ikke sige, hvem de var. Han fik oplysningerne ind fra Field Humint Team. Lederen af Field Humint Team rådede over kilderne, og de blev ikke afsløret for ham. Han fik rapporter fra lederen for Field Humint Team baseret på kildeoplysningerne.

Det kræver høj grad af viden om sprængstof og opbygning af bomber at lave en vejsidebombe. Det var deres opfattelse, at hovedparten af vejsidebomberne kom ind i Irak via Iran. Der var link mellem shiamuslimer i Irak, Hizbollah i Libanon og det shiamuslimske Iran.

Det var T og ham, der lavede target pack vedrørende B. Det var ham, der var ansvarlig for target pack og fremlagde den for bataljonschefen. Target pack blev videregivet til briterne, så de også kunne efterprøve informationen i target pack. Det var vigtigt for briterne at kunne vurdere grundlaget, fordi det i vidt omfang var briterne, der stillede styrker til rådighed for operation Darlington. Hvis briterne havde hørt om B, da briterne fik target pack, er det ikke sikkert, at han ville have fået det at vide. Der var vandtætte skotter mellem de kilder, som danske styrker førte, og de kilder, som britiske styrker førte. Briterne gav ikke nogen supplerende oplysninger til target pack vedrørende B.

Han var selv helt sikker på, at de gik efter den rigtige mand. Fundene i Bs hus under ransagningen passede også med det efterretningsbillede, han havde forud for operationen. Det

var ikke sædvanligt at finde den slags hos irakere. Den elektriske detonator kunne umiddelbart bringe mortargranaten til sprængning, og denne kobling kunne udgøre en vejsidebombe. Det lyder ikke sandsynligt, at sagsøger skulle bruge mortargranaten til at fiske med. En Glock var et usædvanligt våben blandt irakiske menigmænd. Det var ikke normalt, at civile i Irak bar håndvåben. Han ved ikke, om det var lovligt at bære håndvåben. Han husker ikke, om det var lovligt at have håndvåben i hjemmet. At blive antruffet med våben i offentligheden eller blive antruffet med våben i hjemmet kunne udgøre et tilbageholdelsesgrundlag. Han kan helt afvise, at raketstyrene var placerede af de soldater, der trængte ind hos B.

Han fik oplysning om, at B senere under afhøring hos briterne havde redegjort for organiseringen af Hizbollah i lokalområdet. Som udløber af operation Darlington konstaterede de også, at der i den efterfølgende tid var færre vejsidebomber på den del af Highway 6, hvor der tidligere havde været mange vejsidebomber.

Han har ikke hørt om, at B flygtede fra fængslet på Shaiba militærbasen. Han har set faciliteten og vil anse det som helt usandsynligt, at det kan lade sig gøre. Det var en britisk beslutning af løslade B. Han er ikke bekendt med, hvorfor briterne løslod ham. Han har ikke modtaget oplysning om, at B efterfølgende skulle være blevet retsforfulgt.

T har forklaret bl.a., at han var efterretningsofficer på Irak hold 7. I dag er han chef i den værnssfælles indkøbssektion.

Hans opgave som efterretningsofficer på Irak hold 7 var at være subject matter expert med områdeansvar for bl.a. det geografiske område, hvori operation Darlington fandt sted. Han deltog i planlægningen af operationen. Efterretningssektionen fik fra Field Humint Team information, der tydede på, at B var ansvarlig for vejsidebomber. Der var en del kilder, der havde udpeget B, så de var sikre på, at det var den rigtige person.

Han deltog selv i operation Darlington, idet han var til stede under operationen sammen med det britiske strike and arrest-team med henblik på at identificere B, så de var sikre på, at det var den rigtige person, de havde fat i.

Den 27. maj 2006 kørte han mod målområdet sammen med en tolk i et af de tre Piranha-køretøjer, som den danske bataljon stillede til rådighed for aktionen. Han og tolken nåede først frem til Purple 1-huset, hvori B befandt sig, da det britiske strike-team ved hjælp af en stige var på vej ind over muren til ejendommen. B afgav skud, og strike team besvarede skuddene. Han kunne ikke se hvilken retning, der blev skudt i. Skudvekslingen varede 5-10 sekunder. Det kan slet ikke passe, at det tog 10 minutter. Han kan ikke sige, om strike team affyrede tre eller ni skud, men det tog meget kort tid.

Da strike team meldte klar i Purple 1, bevægede han sig ind i ejendommens gård. En mand var tilbageholdt af strike team og befandt sig i gården. Manden var iført høreværn og mørklagte skibriller. Han husker ikke, om manden havde plastikstrips om håndleddene. Han kunne uden videre identificere manden som B. Han var ikke i tvivl om, at det var den rigtige mand. Han havde fotos med for at være helt sikker.

Bs børn og hustru var til stede på ejendommen, men han så dem ikke selv. Han tror ikke, at der var andre danskere end ham og tolken til stede ved ejendommen på dette tidspunkt. Foreholdt, at B har forklaret, at han blev slået af enten syv-otte eller tre danske soldater, har vidnet forklaret, at der hverken var tre eller syv-otte danske soldater på Bs ejendom. Han ved ikke, hvor de tre Piranha-køretøjer befandt sig på dette tidspunkt, men kørerne og vognkommandørerne var blot en slags taxiservice og var ikke til stede ved Purple 1 på dette tidspunkt. Han husker ikke, om briterne havde flag på deres uniformer. Danske styrker havde flag på uniformerne.

Foreholdt foto i sagens materiale, der viser en gul dør, har han forklaret, at han ikke kan bekræfte, at dette foto stamme fra Purple 1-ejendommen. Han kan ikke genkende at have set det sted, fotoet viser. Foreholdt fotos i sagens materiale af vægge/mure med huller, har han forklaret, at han ikke kan få disse fotos til at passe med den skudveksling, han hørte.

Bs hus blev ransaget, mens B befandt sig i ejendommens gård. Han var selv kortvarigt inde i huset. Han husker ikke, om det var danskere eller briter, der foretog ransagningen. Han husker, at der blev fundet dele til en RPG, en elektrisk detonator, en mortargranat, en pistol og en pose med papirer. Han hæftede sig ved den elektriske detonator og mortargranaten med plastisk sprængstof, for det var ikke noget, en normal civil iraker havde i sit hus, og det kunne

bruges til at lave en bombe. Det passer ikke, at RPG'er, detonator og DVD blev plantet af styrkerne. Han har svært ved at se for sig, hvordan man skulle fiske med en modificeret mortargranat.

Han så ikke B blive slået eller sparket. Han husker ikke, at B blev slæbt ud på et toilet. Det siger ham ikke noget, at B har oplyst, at han fik stukket et geværløb i anus og blev overhældt med vand iblandet cigaretskod og med urin, at B blev iført beskidte underbukser eller fik skulderen slået af led. Hvis han havde overværet sådanne ting, havde han meldt det. Han oplevede ikke noget, der gav ham anledning til at melde adfærd til overordnede.

Han husker ikke hvor lang tid, han var på ejendommen. Han fulgte med, da B blev bragt ud af ejendommen med henblik på transport til helikopterpladsen. Han husker ikke, om han gik sammen med strike team eller bagved. Han husker bare, at han var med på helikopterpladsen. Han husker ikke, om B rent faktisk blev transporteret til helikopterpladsen i en af Piranhaerne. Det kan godt passe, at transporten skete ved 7.30-tiden. B, han selv og dele af det engelske strike team var med i helikopteren. B blev ikke slået eller i øvrigt dårligt behandlet i helikopteren. B blev fløjet til Basras internationale lufthavn, hvor briterne havde en afhøringsfacilitet.

Da briterne havde foretaget anholdelsen af B, var tilbageholdelsen af ham briternes ansvar, selv om operation Darlington var under dansk kommando. Det var derfor også den britiske chef, der inden 8 timer fra anholdelsen skulle afgøre, om B umiddelbart skulle løslades.

Han blev tilbudt at sidde med nede bagved under afhøringen, og det gjorde han indledningsvis. B fik forevist detonator og andre fund fra sit hus. B benægtede, at tingene var fundet hos ham. Vidnet sagde, at det var det. B sagde nu, at han havde dårligt hjerte. Vidnet sagde til briterne, at han ikke havde kendskab til, at B havde dårligt hjerte, men at han anbefalede, at B blev tilset af en læge. Herefter blev afhøringen stoppet med henblik på lægeundersøgelse. Han overværede ikke videre afhøring af B, og han stillede på intet tidspunkt selv spørgsmål til ham. Han returnerede til den danske lejr, så snart han kunne få pick-up. Så vidt han ved, fik de ikke fra briterne oplysning om, hvad B fortalte under afhøringerne. Han har aldrig været i tilbageholdelsesfaciliteten på Shaiba militærbasen.

Han vurderede operation Darlington som en succes. Ingen kom til skade, og de fik fat i det materiale, de skulle have.

3.3 B-1427-16 – C og operation Foxhound

Der er afgivet forklaringer af C og af vidnerne V, W, X, L og Y.

C har forklaret bl.a., at han er bekendt med indholdet af den stævning, han har indleveret i sagen.

Den 1. oktober 2006, kl. 02.00, lå han i haven foran sit hus og sov sammen med sin yngste kone og sin yngste søn, der dengang var 6 måneder gammel. Der kom 250-300 soldater og to helikoptere. De omringede hele området, hvor han hus ligger, og de var efter ham. Han hørte lyden af en lydbombe. Han vågnede, og hans familie vågnede også og skreg. Soldaterne kom ind på ejendommen fra alle vinkler, og de gik ind i hans hus. Han ville rejse sig, men soldaterne sagde ”nej, bliv nede”, og han forblev siddende. Han troede først, at de var irakiske styrker, men han kunne ikke tale med dem. De soldater, der var inde i huset, var alle fra de danske styrker. Han kunne genkende dem på det danske flag på deres uniformer. Det danske flag er rødt og hvidt med et kryds i midten. Soldaterne pegede med lasersigterne på deres geværer mod ham, hans yngste kone og yngste søn. Han var bange for at blive skudt og dræbt. Han blev kun spurgt om sit navn. Der skete ikke noget andet det første kvarter. Han ved ikke, hvor mange soldater, der var i gårdhaven, men det var mere end 25. Der var i alt ca. 300 soldater i og omkring huset. Han kunne se dette, fordi han ikke havde mørklagte briller på det første kvarters tid.

Efter lidt under 15 minutter kom der en tolk til stede. Det var en sort mand. Tolken spurgte om hans navn, og han oplyste sit navn. Han blev nu af to danske soldater iført håndjern af plastik og mørklagte briller. Han fik ikke en sæk over hovedet. Han blev ført sammen med resten af sin familie i en anden bygning. Hans forældre, koner og børn var til stede. Der var på intet tidspunkt adskillelse, således at kvinder og børn var adskilt fra ham og de øvrige mænd. Han kunne se på de danske flag på uniformerne, at det var danske soldater, der var i bygningen. Han husker ikke præcis, hvor mange soldater, der var til stede, men det var mere end 25. Han så ikke britiske soldater inde i huset. To af de danske soldater spurgte ham, hvad han havde lavet. Han blev forhørt om våben, bomber og missiler. Han oplyste, at han var en

fattig og uskyldig mand, der ikke havde gjort noget. Soldaterne slog og sparkede ham, og de tog en sort stok frem og gav ham elektriske stød med den. Den sorte stok var lidt længere end hans underarm. Han besvimede. Der gik et par minutter, før han kom til bevidsthed igen. Hele familien overværede, at dette skete. Han sagde til soldaterne, at det var uretfærdigt, at de kom til Irak og behandlede dem på den måde. Herefter slog soldaterne ham igen med den elektriske stok. Det stod på i ca. en halv time. Det var meget smertefuldt. Han mistede bevidstheden 16-18 gange i denne halve time. Mens han fik stød, blev soldaterne ved at spørge ham, hvor han gemte sprængstoffer og våben. De sagde også til ham, at han var terrorist. De sagde ikke andet til ham. Hans mor forsøgte undervejs at gribe ind og forsvare ham ved at lægge sig ind over ham. Det fik en soldat til at slå hende med et gevær.

Soldaterne ødelagde alt i hjemmet under deres ransagning.

Omkring en time efter, at stødene holdt op, trak soldaterne ham ud til bilen. Klokken var da præcis 04.00. Han var iført øjenbind og havde noget over ørerne. Hans familie skreg og græd. Han regnede med, at han skulle dø. Han følte sig ydmyget over den behandling, de danske soldater udsatte ham for foran familien. Ingen havde regnet med, at soldater fra koalitionen ville behandle irakere sådan. Han blev aggressivt kastet ind i et militærkøretøj. Han fik derved et sår på skinnebenet. Han blødte meget, og dette så soldaterne. Det fik ikke de danske soldater til at foretage sig noget. Han blev bare ved at bløde. Hans sår blev først lukket, da han den syvende dag efter tilbageholdelsen blev overgivet til briterne. Briterne lukkede hans sår med syv sting.

Lige inden de danske soldater bragte ham ind i bilen, fik han at vide, at de ville flytte ham langt væk fra familien, og at han ville dø der, idet han skulle være livstidsfange. Han kunne ikke se, hvem der sagde det, fordi han havde øjenbind på, men der var en person, der sagde det, og en tolk, der oversatte det.

Under biltransporten bad han om vand, men han fik ikke noget. Han kunne på engelsk sige ”give me water”, men en soldat slog ham på en ”hold-din-mund”-agtig måde. Der blev ikke sagt andet i bilen. Han og de tilstedeværende kunne ikke forstå hinanden. Hvis der var en tolk i bilen, er det ikke noget, han husker i dag. Det er længe siden. Foreholdt, at det af stævningen fremgår, at han under transporten blev slået med et gevær, har han forklaret, at der også var

slag med geværer og hænder. Det foregik inde i køretøjet under transporten. Han ved ikke hvor mange soldater, der var i bilen. Han var iført mørklagte briller. Han kunne ikke tale med soldaterne, og de kunne ikke tale med ham. Han blev truet, mens han var i bilen. Adspurgt, hvordan det kunne lade sig gøre, når han havde høreværn på, har han forklaret, at når soldaterne ville true ham, tog de kortvarigt hans høreværn af. De sagde til ham, at han ville blive kørt til et sted, han aldrig ville komme væk fra.

Han blev kørt til en bygning. Soldaterne tog øjenbindet, høreværnet og plastikstripsene af ham. Han befandt sig i en lille uren celle. Der kom en ny tolk. Han spurgte tolken, hvor han var. Tolken oplyste, at han var på de danske styrkers base i Al-Qurna, og at han var i Shuabat-bygningen, der tidligere var tilhørssted for Saddam Husseins Ba'aht-parti. Foreholdt, at de danske styrker overgav denne bygning til irakiske myndigheder i maj 2004, har han forklaret, at dette umuligt kan passe. I oktober 2006 tilhørte Shuabat-bygningen i Al-Qurna de danske styrker.

Saddam Husseins tidligere regime havde brugt Shuabat-bygningen til fanger. Der var ikke toiletter. Der var bare en stor jerdåse at besørge i. Der var lugt af urin og afføring i cellen. Belysningen bestod af en svag rød pære, og der var ikke vindue. Der var kun et lille hul øverst i cellen. Han befandt sig i cellen i to dage. I den tid fik han i alt fire stykker toast, en appelsin og et æble. Han fik desuden to flasker vand. Han fik dette, efter at han havde sovet, og solen var stået op den første dag. Han havde smerter, og han havde allerede ved ankomsten til cellen via tolken bedt om at få behandlet såret på sit ben. Han fik at vide, at han bare skulle tie stille og blive i cellen.

Under opholdet i cellen i Shuabat Al-Qurna var han én gang til 15 minutters afhøring. Ud over en tolk, der havde egyptisk accent, var der to danske afhøringsofficerer til stede. Han blev spurgt til sit arbejde og sine venner. Han spurgte, hvorfor han var blevet tilbageholdt på en aggressiv og voldelig måde. Den, der afhørte ham, blev sur og spyttede og sagde noget på engelsk, der ikke blev oversat af tolken. Den person, der havde spyttet og talt på engelsk, var dansker. Han fik at vide, at der var oplysninger om ham, men at der ikke var nogen beviser i form af overvågningsbilleder eller lignende. Han fik oplyst, at han ville blive flyttet til et sted langt væk, hvor han ville dø. Han var opgivende og følte sig utryg.

Efter to dage blev han om morgenen flyttet til en lejr, der hed Alkhuyout. Han blev iført øjenbind, noget over ørerne og håndjern, og han blev herefter transporteret med bil. Der er ca. 35 kilometer fra Al-Qurna til Alkhuyout. Alkhuyout ligger i retning mod Nasiriyah tæt på en lille by, der hedder Turabah. Der var flere biler i kortegen. I den bil, hvor han befandt sig, var der danske soldater. Han kunne ikke se, hvor mange soldater, der var i bilen. Han blev ikke slået under transport til Alkhuyout. Der blev ikke sagt noget til ham undervejs. Der kom først en tolk til stede, da de ankom til Alkhuyout-lejren.

Alkhuyout-lejren var de danske styrkers hovedbase. Dette kunne han se, fordi deres materiel var i lejren. Han ved ikke, om de danske og britiske styrker brugte et andet navn for dette sted end Alkhuyout-lejren. Foreholdt, at den danske hovedlejr i oktober 2006 lå på Shaiba militærbasen, har han forklaret, at den danske hovedlejr lå i Alkhuyout. Der var herudover en dansk afdeling i Al-Qurna. Den britiske hovedlejr var på Basra Air Station. Foreholdt, at det af stævningen fremgår, at han blev transporteret med helikopter til Alkhuyout, har han forklaret, at det var transporten fra Alkhuyout til Basra Air Station, der foregik med helikopter.

Efter ankomsten til Alkhuyout-lejren blev han ført ind i et telt. Foreholdt, at det af stævningen fremgår, at han blev placeret udendørs, har han fastholdt, at han blev placeret i et telt. Øjenbindet og det, der var blevet sat for hans ører, blev taget af ham, men han var fortsat i håndjern. Han var nu alene i teltet i tre timer. Han havde ikke fået noget at spise siden aftensmaden dagen forinden. Han fik ikke vand i de tre timer, hvor han ventede. Han havde haft vand i Al-Qurna, men han havde ikke taget noget vand med under transporten. Efter tre timer kom der en tolk til stede. Tolken havde libanesisk accent, og det var ikke tolken Z, for ham mødte han først senere på Basra Air Station. Tolken sagde, at han skulle afhøres, og der kom to danske soldater til stede. Han vidste, at det var danske soldater, for de var i de danske soldaters område. Han havde været på toilettet uden for teltet, og da kunne han se et dansk flag på en flagstang i lejrens træningsområde.

Soldaterne og tolken påbegyndte afhøring af ham. De spurgte om det samme som under tidligere afhøringer, og det blev igen sagt, at de ville sende ham et sted hen, hvor han ikke kom til at se sin familie igen. Han bad om lov til at sige noget og fik lov til dette. Han sagde nu, at de skulle forhøre sig hos irakisk politi og folk i hans område om ham, idet de så ville få

oplyst, at han ikke havde gjort noget. De sagde aggressivt, at han havde oplysninger, de gerne ville have, og at han ville blive flyttet til et sted, som han ikke kom tilbage fra. Han gav nu op og overlod blot sin skæbne til sin gud. De to soldater skreg og spyttede på ham og sagde ting på engelsk, som tolken ikke oversatte. De truede ham og sagde, at hvis han ikke samarbejdede, ville de tage hans far, hans bror, hans mor og resten af familien. Han benægtede fortsat, at han havde noget med noget at gøre.

Han var i Alkhuyout-lejren i tre dage. Han fik vand og mad. Han tørstede ikke og sultede ikke. I de første to dage blev han afhørt én gang om dagen. Forhørene varede hver gang 30-45 minutter. Han blev flyttet den fjerde dag. Den dag, han skulle flyttes, spurgte de danske soldater, der hidtil havde afhørt ham, om han stadig ikke havde noget at sige. Det havde han ikke. Herefter blev han i 10 minutter slået, sparket og kastet på gulvet. Mens han lå på gulvet iført håndjern, stillede en af soldaterne sig på hans ryg. Der blev ikke brugt redskaber, da soldaterne slog ham. Den tolk, der havde været til stede under afhøringerne, overværede volden. Foreholdt, at det af stævningen fremgår, at de to soldater slog ham med en gummistok og en pisk, har han forklaret, at soldaterne sparkede ham og slog ham med hænderne. Han havde bind for øjnene og kunne ikke rigtig genkende, hvad han blev slået med.

De danske soldater flyttede ham fra Alkhuyout-lejren til Basra Air Station med helikopter. Foreholdt, at det af stævningen fremgår, at han kom til Shaiba fængselsfaciliteten, har han forklaret, at han kom til Basra Air Station og dagen efter til Shaiba militærbasen. På Basra Air Station blev han afleveret til briterne. Han var på Basra Air Station indtil næste morgen. Herefter blev han flyttet til en anden lejr, hvor han var i 18 dage i en celle på tre gange tre meter. Fra det tidspunkt, hvor han blev afleveret på Basra Air Station, så han ingen danske soldater, kun britiske soldater og nogen fra Sudan.

Foreholdt, at det af de militære dokumenter i sagen fremgår, at han den 1. oktober 2006 blev transporteret direkte fra sit hjem, hvor han var blevet tilbageholdt, til Basra Air Station, og at der ikke fremgår noget om Shuabat Al-Qurna eller Alkhuyout i de militære dokumenter, har han forklaret, at det er mærkeligt og uforståeligt for ham.

Han fik besøg af Internationalt Røde Kors, mens han var på Shaiba militærbasen. Han har skriftlig dokumentation for det. Han har ikke givet dette til sin advokat, men han har et sådant

dokument. Han har også dokumenter med beskrivelser fra de danske og britiske soldater, som de gav ham hver den første i måneden. Han har givet noget af materialet til sin advokat, men ikke det hele. Der var en britisk soldat på Shaiba militærbasen, der tvang ham til at tage tøjet af, slog ham og truede ham på livet.

Efter seks måneder på Shaiba militærbasen kom han tilbage til Basra Air Station. Her blev alle tilbageholdte dårligt behandlet af briterne. Foreholdt, at det af hans stævning fremgår, at han ikke blev mishandlet af briterne, har han forklaret, at dette ikke passer. Briterne mishandlede ham.

Han var i alt frihedsberøvet i 1 år, 3 måneder og 15 dage. Han blev løsladt, da en dommer fra de britiske styrker på Basra Air Station sagde til ham, at det var en fejl, at han var blevet tilbageholdt. Dommeren undskyldte for tilbageholdelsen. Han har stadig sit stemplede løsladelsesdokument. Han husker ikke, om han har givet en kopi af løsladelsesdokumentet til sin advokat.

Efter løsladelsen tog han hjem. Han henvendte sig ikke til danskerne for at klage over behandlingen. Han var bange og rystede. Det ville ikke nytte noget at henvende sig til de irakiske myndigheder. De kunne ikke gøre noget. På et tidspunkt efter sin løsladelse gemte han sig i Bagdad i ca. 1 år. Efter året i Bagdad flyttede han tilbage til Basra.

Han vidste med det samme den 1. oktober 2006, at det var danske styrker, der havde ansvaret for det, han blev udsat for. Når denne sag først blev anlagt i maj 2016, skyldes det, at han indtil 2016 var bange for, at de danske styrker ville komme og anholde ham igen, og at han ikke tidligere havde en advokat, der kunne hjælpe ham med at rejse sagen. Da han anlagde sagen i 2016, havde han ikke tidligere henvendt sig til nogen myndigheder for at klage over de danske styrkers behandling af ham.

Han er bekendt med den lægeerklæring, der indgår i sagen. Den er udfærdiget nogle år efter løsladelsen, men han husker ikke nærmere om tidspunktet.

Det er korrekt, at han har modtaget erstatning fra briterne. Han rejste dette krav nogle år efter løsladelsen. Det kan godt passe, at det var i december 2010. Han rejste krav mod de britiske

myndigheder, fordi de britiske styrker havde tilbageholdt ham i først 18 dage, herefter havde forhindret ham i at se sine børn i 1 år 3 måneder samt gjort det rigtig ubehageligt for ham. Han modtog fra de britiske myndigheder en erstatning på 150 millioner irakiske dinarer. 12 millioner irakiske dinarer svarer til 10.000 amerikanske dollars. Han ved ikke, hvad beløbet var i britiske pund.

Adspurgt, hvorfor han ventede til maj 2016 med at anlægge denne sag, når han krævede erstatning fra briterne i december 2010, har han forklaret, at han først i 2016 fandt en advokat, der kunne hjælpe ham med at anlægge denne sag. Han kender et engelsk advokatfirma, der hedder Leigh Day. Det var Leigh Day, der rejste krav mod briterne for ham, og han har papirer fra dette advokatfirma. Disse papirer angår sagen mod briterne. Han kender ikke en iraker, der hedder Æ. Han kender U. Han er ikke sikker på, at U er advokat. Han havde første gang kontakt med U, da han rejste sagen mod de britiske myndigheder. U hjalp ham med at rejse sagen mod briterne. Ø har han aldrig haft kontakt med, men han har hørt om ham. Det er F, der har hjulpet ham med at rejse denne sag. Det var ham, der gennem U første gang kontaktede F. Dette fandt sted i 2016.

Før han blev tilbageholdt af de danske styrker, arbejdede han med transport af olie. Han blev fyret som følge af tilbageholdelsen. Efter løsladelsen begyndte han at arbejde som fisker, og han supplerer sine indtægter herfra med at arbejde som chauffør. Han er chauffør på gaden. Han er ikke fastansat. Han er gået meget ned i indtægt i forhold til før tilbageholdelsen. Det ville have været bedre, hvis soldaterne bare havde dræbt ham, for hans familie led meget, mens han var frihedsberøvet. Den ene af hans sønner bliver stadig bange, når han ser en irakisk soldat. Sammenlignet med, hvordan han psykisk havde det før tilfangetagelsen den 1. oktober 2006, har han det i dag rigtig dårligt psykisk. Han er blevet en aggressiv person, og han er stadig bange for de danske styrker. Den aggression, han har nu, kommer blandt andet til udtryk ved, at han slår sine børn, sin kone og sin lillebror. Dette har han talt med en psykolog om. Han var ved psykologen to-tre gange, senest for to år siden. Han har generelt hukommelsesproblemer. Han får det dårligt og bliver ked af det, når han tænker på tilbageholdelsen. Han tænker kun ind imellem på tilbageholdelsen.

Han taler ikke engelsk. Han kan ikke genkende engelsk, når det bliver talt.

V har forklaret bl.a., at han er bror til sagsøger C. Han er 28 år gammel. I oktober 2006 var han således 15 år gammel.

Han husker natten den 1. oktober 2006. Klokkerne 02.00 stormede danske soldater ind i huset sammen med britiske styrker. I det hus, hvor han befandt sig, sov han, hans forældre og Cs ældste kone. C sov i et andet hus. Soldaterne kastede først en lydbombe, der ødelagde hoveddøren, så soldaterne kunne komme ind i huset. Inde i huset ødelagde soldaterne alle møbler. Børnene skreg. Han og hans far blev iført håndjern af plastik. De var iført håndjern fra kl. 02.00 til kl. 04.00.

Efter en halv til en hel time blev C ført ind i huset af tre-fire soldater. Flere af dem var danskere. Han kunne genkende dem som danske soldater på de røde flag med hvidt kryds, de havde på uniformsbrystet. Den ene af soldaternes flag så anderledes ud, idet der var to kryds og meget blå i flaget. Der var nu i alt mere end 25 soldater inde i rummet, og han var bange for, at soldaterne ville dræbe dem alle sammen. Hele familien var sammen hele tiden inde i husets stue. Kvinder og børn blev ikke adskilt fra mændene og placeret et andet sted end dem.

En af de danske soldater slog C med en stødstok. Det skete 4-7 gange, og hver gang C blev ramt, faldt han ned og blev liggende i 3-5 minutter. Herefter rejste soldaterne ham op, stillede ham et spørgsmål og gav ham stød igen. På grund af tumulten og skrigene kunne han ikke høre, hvad soldaterne spurgte C om. Der var seks børn til stede, heraf fem børn fra ca. 14 år og nedefter, som C har med sin ældste kone, og en på 5 måneder, som C har med sin yngste kone. Undervejs blev deres mor slået af en dansk soldat med dennes geværkolbe, da hun forsøgte at komme C til hjælp. Den dag i dag har deres mor stadig smerter fra slaget med geværkolben. Slagene mod C med stødstokken stod på, indtil soldaterne ved 04.00-tiden trak C ud til bilen og kørte ham væk. De kunne ikke se, hvad der skete, mens C blev trukket ud til bilen, for de befandt sig inde i huset.

Foreholdt, at der den nat blev anholdt tre mænd, har han forklaret, at det er rigtigt. Det var C, hans anden bror og hans far, der blev anholdt. Det var kun C, der blev taget med. Hans anden bror var i 2006 ca. 20 år gammel. Foreholdt, at det af de militære dokumenter fremgår, at alle tre mænd blev taget med, har han forklaret, at C blev taget med i bilen, og at de to andre også blev taget med, men efterfølgende løsladt. Foreholdt, at det af sagens dokumenter fremgår, at

de tre tilbageholdte blev overført til et britisk fængsel, har han forklaret, at der ikke gik lang tid, før hans bror og far kom tilbage. Han forlod selv huset i fire dage, og hans far og bror var ikke kommet tilbage, da han kom tilbage til huset.

C var tilbageholdt i lidt mere end et år. Efter løsladelsen havde C forandret sig. Han var blevet aggressiv, og han slår hele tiden. Af tegn på fysisk overlast havde C kun et mærke på underbenet. C var bange på grund af den oplevelse, han havde haft, og på et tidspunkt tog han til Bagdad. Resten af familien er også bange. Han har ikke selv overvejet at rejse krav mod de danske myndigheder. Han blev selv behandlet dårligt den nat, men har ikke tænkt sig at rejse sag mod Danmark. Han og C har aldrig siden 1. oktober 2006 talt om, hvad der foregik den nat.

W har forklaret bl.a., at han var bataljonschef for Irak hold 8. Han arbejder fortsat i forsvaret og gør tjeneste ved Nato i England.

Det var chefen for Hærens Operative Kommando, CH/HOK, der havde operativ kommando over den danske bataljon i Irak. Den britiske brigadechef havde operativ kontrol over den danske bataljon. Hvis han var i tvivl om sine beføjelser med hensyn til ordrer modtaget fra den britiske brigadechef, kontaktede han CH/HOK og rådførte sig. Han sagde på et tidspunkt nej til en opgave fra den britiske brigadechef, fordi hold 8 havde lidt for store tab. Han forelagde dette for CH/HOK, der bakkede ham op. I den danske bataljon indgik en britisk enhed, først 58 bty og senere en enhed fra Skotland, samt en litauisk enhed.

Den danske bataljons opgave var at skabe sikkerhed i ansvarsområdet i Irak og at bidrage til stabilitet og genopbygning af Irak. I perioder brugte hold 8 uforholdsmæssigt meget tid på sikkerhed. Særligt i begyndelsen af deres periode i Irak var holdet hårdt ramt af angreb med vejsidebomber og fra snigskytter. Han mistede først en dansk sprogofficer, der blev ramt i ryggen af en snigskytte, så to briter, der blev ramt af en vejsidebombe, og herefter en brite, der blev ramt af en snigskytte. Der var desuden beskydninger med raketter mod lejren. Angrebene medførte, at bataljonen fik indskrænket muligheden for at komme rundt i området. Bataljonen havde dermed sværere ved at udføre stabiliserings- og genopbygningsopgaver.

Han husker operation Foxhound, der fandt sted den 1. oktober 2006. Det var ham, der havde ansvaret for FRAGO'en, og han havde læst target pack. Efterretningsgrundlaget var tilvejebragt i samarbejde med briterne. Operationen var ikke blevet godkendt hos den britiske brigadefører, hvis efterretningsgrundlaget ikke havde været i orden. Grundet erfaringerne med operation Dangle i september 2006, hvor de kom under beskydning med raketter og geværer, blev truslen ved operation Foxhound vurderet som høj. Der blev derfor tildelt operationen betydelig robusthed med hensyn til styrker og materiel.

Det var britisk personel fra 58 bty, der var strike unit under operation Foxhound. 58 bty havde ekspertise i strike and arrest operationer samt tilbageholdelser, og briterne var ansvarlige for tilbageholdelser. Der indgik også dansk personel i de troppeenheder, der deltog i operation Foxhound. Blandt andet var de to efterretningsofficerer og tolken, der skulle følge med det britiske strike unit, dansk personel. Han ved ikke, om disse personer gik ind i målområdet samtidig med eller lige efter 58 bty strike unit. Det almindelige ville være, at efterretningsofficererne og tolken ventede uden for målområdet, indtil dette var sikret af strike unit, og at de så gik ind og foretog identifikation af tilbageholdte. Han antager derfor, at det foregik sådan. Blandt de tropper, der efter planen skulle deltage, hvis der var tilbageholdte, var der dansk personel, idet de to efterretningsofficerer, de to tolke, og en-tre MP'er omtalt i "Task Organization" var dansk personel. Den person, der omtales som "detaining soldier", var britisk, og dette var helt naturligt, idet det var briterne, der gik ind i målområdet, foretog tilbageholdelserne og havde ansvaret for disse.

Han befandt sig selv i Forward Command Post ved ydre ring under 100 meter fra målområdet. Forward Command Post var et Piranha-køretøj. Han fik meldinger om operationens forløb over radioen, og fra bilen havde han udsyn over området, men ikke ind i de huse, der befandt sig inde i målområdet. Det var helt mørkt, og der var meget stille. Det lykkedes dem at snige sig ind på målene uden at vække alle i landsbyen. Der blev ikke under operationen benyttet flash bangs. Han er sikker på, at han ville have kunnet høre det, hvis der var blevet brugt flash bangs eller affyret skud. Han ved ikke, om den britiske strike unit overhovedet havde flash bangs med. Det ville ikke have givet mening at bruge flash bangs, medmindre der stod en person og pegede direkte på soldaterne med et våben, for flash bangs ville have vækket hele landsbyen, hvilket de netop ville undgå. Det ville kunne ses på videoen optaget med infrarødt kamera fra Broadsword helikopteren, hvis der blev benyttet flash bangs. Broadsword

helikopterens kamera optog i alt i ca. 3 timer. Den illumination flare, der omtales i ”Melding om særlig hændelse” af 1. oktober 2006, er ikke det samme som en flash bang. En illumination flare hænger efter affyring i en faldskærm og oplyser et område. Han ved ikke, hvad C refererer til, når han oplyser, at han og familien blev udsat for ”lydbombe”. Der var lygter nederst på de indtrængende soldaters geværer. Disse lygter afgav ikke lyd.

Da der var ro på inde i målområdet, steg han af bilen og gik ned mod målområdet. Han gik ikke ind i målområdet og så ikke de personer, der var tilbageholdt. Han fik ingen melding om mishandling af nogen tilbageholdte. Hvis nogen soldater havde overværet mishandling, ville han have hørt om det. Han kan ikke forestille sig, at nogen af de tilstedeværende soldater var i besiddelse af en elektrisk stok. Hvis C havde fået stød under udspørgning inde i målområdet, ville han have hørt om det.

I Irak var det i 2006 tilladt at være i besiddelse af en AK47 i hjemmet, hvis man havde våbentilladelse. Da bataljonen vidste, at den irakiske regering ikke fungerede, og at våbentilladelser derfor i praksis var svære at opnå, så de gennem fingre med, om folk havde en AK47 derhjemme uden at have våbentilladelse. Det syd-østlige Irak havde tidligere været krigszone, da der var krig mellem Iran og Irak, og det var ikke ualmindeligt at finde våben og ammunition i irakernes hjem. Det var således ikke isoleret set usædvanligt at finde en AK47, ammunition, en håndgranat og en mobiltelefon i et hjem. Men Dragunov riflen og de øvrige fund, der blev gjort under operation Foxhound, gav samlet fundene en anden karakter. Fundet af ledninger og batteri kunne være et indicium på, at sagsøger var involveret i vejsidebomber. Når der i rapporteringen efter operationen står, at sværdet kunne være relateret til JAM, er det udtryk for, at det skulle undersøges, om mærker på sværdet indikerede, at det var et JAM sværd. Sværdet kom sammen med alt andet bevismateriale med Merlin helikopteren til briterne på Basra Air Station.

Han husker, at operation Foxhound blev ændret fra en ”search and arrest” aktion til en ”arrest and search” aktion. Dette indebar, at der var anholdelsesgrundlag, uanset om de gjorde fund af våben eller lignende på stedet.

Fra målområdet blev C indledningsvis kørt 15-20 km til helikopterlandingspladsen, og herefter blev han fløjet ind til Basra Air Station i en Merlin helikopter. Cs oplysning i

stævningen om, at han blev transporteret til fangelejren ”Shuabat al-Kurna” og derefter til fangelejren ”Alkhuyout”, siger ham ikke noget. C blev fløjet til Basra Air Station, og det er hans opfattelse, at han forblev der, idet det var der, briterne udspurgte ham. Han er ikke bekendt med, at briterne havde en detentionsfacilitet på Shaiba militærbasen. Militærbasen var stor, og han har ikke set hele lejren. Han har ikke hørt om andre detentionsfaciliteter end den, der var på Basra Air Station. Han har ikke indsigt i, hvad Basra Air Station blev kaldt af irakerne. Han er enig i, at 20 BDE og DTDF er to forskellige detentionsfaciliteter, men de lå begge på Basra Air Station. Det fremgik af aftalen mellem Danmark og England, at det var briter, der skulle stå for både tilbageholdelser og udspørgninger. Den danske bataljon havde hverken kompetence eller ressourcer til udspørgninger, og de gennemførte ingen udspørgninger.

Hans efterfølgende redegørelse til Hærens Operative Kommando om operation Foxhound er retvisende. Fundene nævnt i redegørelsens punkt 6 om operationens resultat indikerede, at de havde fået fat i den rigtige. De fik ikke fat i den anden mistænkte, og derfor betegnede han operationen som ”i hovedsagen” en succes.

De orienterede efterfølgende den lokale sheik om, at de havde været i landsbyen om natten for at pågribe mistænkte, der skulle igennem retssystemet.

X har forklaret bl.a., at han var chef for spejdereskadronen på Irak hold 8. Han arbejder fortsat i forsvaret og gør tjeneste ved Nato i Bruxelles.

Under hans udsendelse med Irak hold 8 havde spejdereskadronen områdeansvaret for den nordlige del af det sydøstlige Irak. De var i eskadronen ca. 90 mand fordelt på 4 delinger. Sikkerhedssituationen blev forværret under hold 8's periode. Allerede før deres ankomst i sommeren 2006 havde der været vejsidebomber og snigskytter. Straks efter deres ankomst blev en dansk sprogofficer skudt i ryggen, og kort tid efter blev en soldat skudt af en snigskytte med en Dragunov riffel. I september 2006 gennemførte de operation Dangle, der forløb voldsomt.

Han deltog i planlægningen af operation Foxhound for så vidt angik det, spejdereskadronen skulle deltage i. Han modtog bataljonens FRAGO i forbindelse med befalingsudgivelse,

hvorefter gennemførelsen blev gennemgået og øvet på et fælles møde. Han udstedte herefter spejdereskadronens befaling, der tog udgangspunkt i bataljonens FRAGO. Han husker ikke at have set target pack.

Under operationen kørte bataljonschefens Piranha sammen med spejdernes ca. 10 køretøjer, fordi der henset til trusselniveauet ikke skulle køre mindre end to pansrede køretøjer sammen. Ud over at danne ydre ring 5 minutter efter, at briternes 58 bty trængte ind i målområdet, skulle den danske spejdereskadron transportere tilbageholdte fra målområdet til helikopterlandingspladsen. Når spejderne skulle bistå med transporten, skyldtes det, at briternes køretøjer ikke var egnede til transporten, fordi der var for lidt plads i de britiske køretøjer.

Han husker hele operationen som meget stille.

Han overværede ikke, hvad der foregik inde i målområdet. Han har ikke hørt noget om, at C inde i målområdet blev slået, sparket og fik elektrisk stød. Han deltog i transporten, og ingen af de tre tilbageholdte lignede nogen, der havde fået bank og elektrisk stød. De kom fra målområdet gående med to-tre britiske soldater som ledsagere hen til den bil, hvori han befandt sig. Som han husker det, var der også en dansk MP'er og en tolk, der ledsagede de tre tilbageholdte irakere. De tilbageholdte satte sig stille og roligt ind i bilen.

De tilbageholdte var iført nattøj, bagbundne og iført mørkmaledede skibriller og høreværn. Det var briterne, der inde i målområdet havde givet dem skibriller og høreværn på. Det var praksis hos briterne. Så vidt han har forstået, havde det bl.a. til formål at sørge for, at tilbageholdte ikke så ansigter på tropperne tæt på, og at tilbageholdte ikke kunne se materiel i køretøjerne eller få fat i våben. Han så ikke noget forkert i det. Det var hensigtsmæssigt i forhold til troppernes sikkerhed. De transporterede de tilbageholdte fra målområdet til helikopteren. Der blev ikke sagt noget til nogen af de tilbageholdte under transporten. Der var ikke en tolk, der truede nogen. Det er han sikker på, for de tilbageholdte havde høreværn på, og hvis der skulle være fremsat trusler, skulle truslerne have været skreget til de pågældende. Ingen af de tilbageholdte blev under transporten slået med en geværkolbe, og der kan ikke være kommet blod fra en af de tilbageholdtes skinneben, for der var ikke blod i bilen. Han så heller ikke nogen sår på de tilbageholdtes underben, der var blottede under natskjørterne, da de sad ned i

bilen. Transporten varede ca. 15 minutter, og der var stille i bilen hele tiden. De tilbageholdte blev sat af på helikopterlandingspladsen. Der kan godt være gået 1½ time, fra de satte i bevægelse fra målområdet, indtil helikopteren fløj de tilbageholdte væk fra helikopterlandingspladsen. De ventede efter ankomst til helikopterlandingspladsen på, at helikopteren ankom. De tilbageholdte var i hans køretøj indtil helikopterens ankomst, og de befandt sig lige bag ham. Da helikopteren var taget afsted, returnerede spejdereskadronen til lejren. De havde senere debriefing, hvor operationen blev evalueret. Han hørte ikke noget om dårlig behandling af de tilbageholdte.

Det er ikke rigtigt, når C i sin stævning oplyser, at han efter ca. 15 minutters kørsel ankom til fangelejren "Shuabat al-Kurna". C blev fløjet i helikopter til detentionsfaciliteten på Basra Air Station, og både helikopterlandingspladsen og Basra Air Station ligger syd for målområdet, hvorimod Al Qurna ligger nord for målområdet.

En fangelejr ved navn "Alkhuyout" siger ham ikke noget. Han antager, at C blev transporteret fra detentionsfaciliteten på Basra Air Station til divisionsfængslet, der lå på Shaiba militærbasen. Som han husker det, lå divisionsfængslet på Shaiba militærbasen 1½-2 km fra Camp Danevang i den modsatte ende af den landingsbane, der var på Shaiba militærbasen. Han har aldrig været inde i divisionsfængslet og ved ikke, hvem der bemandede det, men han antager, at det var britisk personel. Den del af Shaiba militærbasen, der ikke udgjorde Camp Danevang, var britisk område.

L har forklaret bl.a., at han var efterretningsofficer på Irak hold 8. Han arbejder også i dag i forsvaret.

Sikkerhedssituationen var tiltagende ustabil under hold 8's ophold i Irak. Holdet brugte derfor meget tid på sikkerhed. Truslerne bestod navnlig i vejsidebomber og let beskydning rettet mod patruljer samt raketangreb mod lejren. Efterretningssektionen arbejdede med beskyttelsen af egne styrker og imødegåelse af trusler. Han var næstkommanderende i sektionen, og han koordinerede på tværs, mens andre medarbejdere i sektionen havde opgaver fordelt efter geografisk område. Danish Liaison Group – også kaldet Field Humint Team – beskæftigede sig med at indhente oplysninger ved at opbygge relationer til lokale kilder. Gruppen tog sig også af såkaldte walk-ins.

Operation Foxhound havde baggrund i flere angreb, der ifølge efterretningsoplysninger havde deres udspring i shiagruppen JAM. Der var information om bestemte personer, der var involverede i bl.a. levering af våben til brug for angreb på koalitionsstyrkerne. Han husker ikke præcis, hvor informationerne i target pack for operation Foxhound stammede fra, men det har formentlig være information fra flere forskellige humane kilder. Som han husker det, skulle kildemateriale for at blive anset som pålideligt omfatte mindst to af hinanden uafhængige kilder, herunder mindst en C3-klassificeret kilde og en anden kilde, der kunne bekræfte denne kilde. Det var militærjurister, der vurderede, om der var tilstrækkeligt pålideligt kildemateriale. Han bidrog til target pack, men var ikke ansvarlig for denne. Han var tilfreds med det efterretningsgrundlag, der var til stede. Han erindrer ikke, at der var modstridende oplysninger i materialet. Han husker, at briterne på et tidspunkt forud for operation Foxhound oplyste, at der var kommet efterretninger, som gjorde, at operationen kunne ændres fra en "search-and-arrest"-aktion til en "arrest-and-search"-aktion. Dette var baseret på briternes egne efterretninger.

Han deltog i gennemførelsen af operation Foxhound som støtte for det britiske 58 bty strike team. Han kørte til målområdet med briterne. Der var meget mørkt i målområdet, idet der ikke var nogen gadebelysning. Man ville ikke kunne se forskel på, om det var en britisk eller dansk soldat, der befandt sig foran én. Hensigten med hans tilstedeværelse var at sikre, at der efterretningsmæssigt var en rød tråd gennem forarbejdet og efterfølgende undersøgelser.

Operationen foregik sådan, at der først blev etableret indre cirkel om målområdet. Så gik strike team ind og sikrede huset, adskilte mænd fra kvinder og børn, og sikrede adskillelse af mændene med henblik på identifikation af de mistænkte. Det var briterne, der foretog den midlertidige sikring af de tilstedeværende personer. Han deltog ikke i sikringen. Han gik ind i målområdet med henblik på udførelsen af sine opgaver, da sikringen af målområdet var på plads. Efter sikringen af målområdet og dannelsen af indre ring blev der etableret ydre ring om målområdet. Ransagning af målområdet blev påbegyndt af MP-holdene 5-10 minutter efter indtrængning i og sikring af målområdet.

Han befandt sig selv primært i Violet 23 huset i målområdet. Det er sandsynligt, at han var den første dansker i målområdet. I operationen var Violet 11 huset det primære hus, idet

mistænkte BRAVO 374 forventedes at opholde sig der. Violet 23 var det sekundære hus, hvor C betegnet BRAVO 376 forventedes at opholde sig. Ved indtrængningen i Violet 23 var han den tredje eller fjerde person, der trængte ind. Han hørte ingen flash bangs. Der var stille, så han ville have hørt det, hvis der blev affyret flash bangs under operationen. Der blev benyttet lys-laser, hvilket er en betegnelse for lys monteret under geværet sammen med et rødt punkt, så man kan se, hvad man sigter på. Dette afgiver ikke nogen lyd. En illumination flare er en nødlys-raket, der anvendes for at lyse et område op. Der blev ikke opsendt illumination flare i Violet 11 eller Violet 23 husene eller i nærheden af disse, for det ville ikke give mening. En illumination flare støjer kun lige ved affyringen.

Han husker, at der i Violet 23 huset var to tilbageholdte mænd. Han var til stede, da de blev identificeret. Den ene løj om sit navn, og man spurgte et familiemedlem om navnet på pågældende, hvorefter der skete identifikation. Som han husker det, var ingen af de to mænd BRAVO 374 eller C. De tilbageholdte blev behandlet ganske normalt. Tolken blev lidt sur over, at den ene afgav falsk navn, og tolken spurgte på irakisk, hvorfor den tilbageholdte gjorde det. Ellers skete der ikke noget. Der var ingen, der fik bank. Han afventede MP-holdet, der skulle ransage. Han var ikke sammen med de tilbageholdte hele tiden. C blev fundet mellem to bygninger i Violet 2 området. Han hørte om dette over radioen. Han var ikke til stede under pågribelsen af C. Han forstår militærpolitiets efterfølgende rapport i sagen sådan, at C og de to yderligere tilbageholdte mænd, som han selv havde set, blev sat sammen i rummet betegnet C i Violet 23 huset. Kvinder og børn var i et andet rum.

Strike-delen af operation Foxhound blev udført af briter, og der har ikke stået danske soldater og peget på C med geværer med lasersigter. Der kom efterfølgende danske MP'er til stede og foretog ransagning. Foreholdt, at C i sin stævning har oplyst, at han blev ført ud i sin fars gårdhave med henblik på afhøring, har han forklaret, at han ikke har kendskab til, om briterne førte C ud i en gårdhave. Det er helt sikkert, at C er blevet spurgt om sit navn, og det er sandsynligt, at han er blevet spurgt om, hvorvidt han havde bomber i huset, men en decideret afhøring har ikke fundet sted i målområdet, og der kan ikke i målområdet have fundet afhøring sted i en time. De tilbageholdte havde ikke sække over hovedet. Han kan ikke genkende, at C skulle have fået slag, spark eller være blevet udsat for stød med en elektrisk stok. Han ved ikke, hvad en elektrisk stok er. Det var ikke en del af det materiel, de havde med. Det er sandsynligt, at Cs mor var i Violet 23 huset, men hun var adskilt fra C. Det er

derfor helt usandsynligt, at hun har kastet sig ind foran C. Han ved ikke, om lederen af MP'erne udleverede en klageformular til husets ældste kvinde.

Han så de tre tilbageholdte samlet enten i rum C i Violet 23 huset eller udenfor. Han så dem desuden på vejen tilbage til lejren. De tilbageholdte lignede på intet tidspunkt nogen, der havde fået slag eller spark. Bevogtningen af de tilbageholdte stod briterne for. Der var minimum én brite pr. tilbageholdt med henblik på bevogtning.

Det var MP'erne, der foretog ransagningen. Han var til stede som støtte. Han så ikke i detaljer alle de ting, der blev fundet under ransagningen. Han husker dog Dragunov-riflen med helt nyt optisk sigte og armour piercing ammunition. Det var ikke unormalt at finde en AK47 i et hus i Irak, men det var atypisk at finde en håndgranat, og det var specielt at finde en Dragunov-riffel, der benyttes af snigskytter. Fundet af 8.900 amerikanske dollars i nye sedler var også usædvanligt, og det passede godt med deres antagelse om, at der blev solgt våben fra huset. Fundene passede således med efterretningsgrundlaget. Det var ikke ham personligt, der konkluderede, at den fundne kniv var en JAM-kniv.

Violet 1 var BRAVO 374's område. Fundene i Violet 2 området kan godt have tilhørt BRAVO 374, der skulle tilhøre en JAM-gruppe. Efterretningerne indikerede, at C hjalp ham, og at de således arbejdede sammen. MP'erne stod for ransagning og indsamling af genstande, der derefter blev overdraget til briterne. Han har svært ved at forestille sig, at C ikke var vidende om tilstedeværelsen af de våben og øvrige genstande, der under ransagningen blev fundet i Violet 23 huset.

Efter ransagningen fulgte han med C og de to andre tilbageholdte væk fra målområdet. De tilbageholdte var da iført mørke skibriller og høreværn, og de blev derfor ført langsomt hen til det Piranha-køretøj, der skulle føre dem til helikopterlandingspladsen. Han havde ikke inde i målområdet set de tilbageholdte være iført mørke skibriller og høreværn. Han så ikke nogen af de tre tilbageholdte komme til skade under transporten eller efterfølgende. Han kan ikke genkende, at en tolk skulle have truet C, der var iført høreværn på det tidspunkt, hvor han angiver at skulle være blevet truet. Han kørte med til helikopterlandingspladsen, men befandt sig i et andet køretøj end det Piranha-køretøj, som de tilbageholdte blev transporteret i.

Det siger ham ikke noget, at der skulle have været fangelejre ved navn ”Shuabat al-Kurna” og ”Alkhuyout”. De tilbageholdte blev fløjet til Basra Air Station. Han var med i helikopteren, og han kunne se de tilbageholdte sidde på rækken over for ham, sammen med de briter, der tilbageholdt dem. Der var ikke nogen af de tilbageholdte, der blødte, og alt foregik stille og roligt. Fra helikopteren blev C ført ind i detentionsfaciliteterne og tilset af en læge. Herefter så han ikke mere til de tilbageholdte. Han gik til debriefing, hvor han fortalte briterne om, hvordan operationen var gået.

Han var ikke til stede under afhøringerne af C og har ikke hørt om, at der var danskere til stede. Der var generelt ikke adgang til detentionsfaciliteterne. Han kender ikke en tolk, der hedder Z. Der var ingen tolk tilknyttet de danske styrker, som havde dette navn. De danske styrker fik ikke nogen meldinger om, hvad der var kommet ud af afhøringerne af C.

Der var detentionsfaciliteter både på Basra Air Station og Shaiba militærbasen. Detentionsfaciliteten på Shaiba lå ca. 5 minutters kørsel fra Camp Danevang og var bemanded af briter. Det er efter hans opfattelse usandsynligt, at der var nogen lokale ansatte.

M har forklaret bl.a., at han var efterretningsofficer på Irak hold 8. Han arbejder fortsat i forsvaret.

Ud over ham var de fire danskere i Irak hold 8's efterretningssektion. Der var også en brite fra den tilknyttede britiske enhed og en litauer fra den tilknyttede litauiske enhed.

Sikkerhedssituationen i det danske ansvarsområde var diffus og kompleks. Der var raketbombardementer af lejren og begrænset manøvfrihed på grund af vejsidebomber og beskydninger af patruljerne. I det danske ansvarsområde var der både tilhængere af Saddam Hussein, rivaliserende stammer og militser. JAM var en lokal oprørsmilitis og udgjorde en del af trusselsbilledet.

Han var involveret i planlægningen af operation Foxhound. Han tilvejebragte efterretningsoplysninger og besvarede spørgsmål om forventninger til bl.a. trusselsbilledet. Danish Liaison Team – også kaldet Field Humint Team - var et hold af efterretningspecialister, der organiserede humane kilder i lokalsamfundet. Rapporterne herfra indgik som et element i hans efterretningsarbejde. Han var med til at udarbejde target pack til

operation Foxhound. En del af FRAGO-befalingsmaterialet stammer fra target pack, og han vil mene, at oplysningerne heri om BRAVO 374 og C - der blev betegnet BRAVO 376 – stammer fra Humint-kilder. Som han erindrer det, var der en C2- eller C3-kilde i grundlaget. En C-kilde er én, man har brugt tidligere, og hvis tidligere oplysninger er blevet bekræftet. Efter hans opfattelse var efterretningerne forud for operation Foxhound tilstrækkeligt solide til at give grundlag for operationen. Det blev også bekræftet af resultatet af operationen.

Han deltog i operation Foxhound. Han skulle med efterretningsbriller se på målområdet før, under og efter operationen. Det, der er relevant for en efterretningsofficer, er ikke nødvendigvis relevant for den MP'er, der foretager ransagning. En MP'er vil typisk ikke interessere sig for et familiefoto, men for efterretningsofficeren kan det være interessant i forhold til at kunne kæde mennesker sammen.

Operation Foxhound forløb roligt. Der var meget stille under operationen.

Han kørte med det britiske 58 Bty til målområdet i en af briternes Land Rovers. De blev sat af et par hundrede meter fra målområdet. De luntede til målområdet. Det var bælgmørkt, og de havde natbriller på hjelmen. Det var en fast del af den danske udrustning. Hvis man ikke havde natbriller på, kunne man se nok til at bevæge sig, men man ville ikke kunne se forskel på, om man stod over for en dansk eller britisk soldat. Indtrængning i målområdet og etableringen af indre ring foregik samtidig. Han var kortvarigt forsinket i forhold til det britiske strike team, fordi strike team glemte ham, da de kravlede over muren ind i målområdet. Der var ikke flash bangs til rådighed under operationen. I forhold til at skulle ind i målområdet gav det ikke mening at benytte flash bangs, for overraskelsesmomentet var vigtigt. Flash bangs anvendes til at sprede større folkemængder ved uro. De danske MP'er var ikke med under strike teams indtrængning i målområdet. MP'erne kom med i anden bølge som search team et par minutter efter, at målområdet var sikret.

Efter at målområdet var blevet sikret, adskilte de mænd fra kvinder og børn. Man isolerede mænd fra kvinder og børn af flere grunde. Kulturelt kunne det være nedværdigende for manden, hvis resten af familien så ham i en situation, hvor han ikke bestemte. Derudover var der sikkerheds- og efterforskningsmæssige grunde til at holde resten af familien adskilt fra mistænkte. De tilstedeværende blev af tolkene orienteret om, at de skulle forholde sig i ro.

Der var ikke andre danskere til stede i bygningerne på dette tidspunkt end ham og L. De øvrige tilstedeværende var briter. Han havde medbragt knæklys og slik til børnene for at kunne dæmpe situationen ned. Indledningsvis var de antrufne i huset, men de blev ført udenfor i haverne, da ransagningen blev påbegyndt.

BRAVO 374 var udpeget til at bo i Violet 11 huset. Han husker ikke, om C var udpeget til at bo i Violet 23 huset eller Violet 22 huset. Som han husker det, boede hustruerne til de to mistænke i Violet 23 huset. Han befandt sig i Violet 11 huset. Han gik rundt sammen med en MP'er og overværede ransagningen. Han var i radiokontakt med L, der befandt sig i Violet 23 huset. Halvvejs gennem ransagningen mødtes han og L ude i gården og udvekslede oplysninger. De sikrede sig, at ransagningen blev gennemført ordentligt og roligt. Han var ikke med til at identificere nogen af de tilstedeværende. Så vidt han ved, identificerede C sig selv med rette navn.

Han så de tre tilbageholdte mænd, da han mødtes med L ude i gården, og da de blev ført bort. Det var briter fra 58 bty, der bevogtede de tilbageholdte, mens ransagningen blev foretaget. De tilbageholdte blev behandlet med forsigtighed. Der var ingen, der fik bank. Det var ikke en del af standard operations procedure at give lokale bank. Det ville være ulovligt, det ville gøre det vanskeligt for styrkerne at komme tilbage til området og samarbejde med lokale, og der var på intet tidspunkt under operation Foxhound optræk til håndgemæng, flugt eller andet, der kunne give grund til at være fysisk. Der var ikke nogen danske soldater, som omringede C og hans familie og pegede på dem med geværlasersigter. De tilbageholdte havde ikke sække over hovedet. Der blev ikke tildelt slag, spark eller stød med elektrisk stok. Hverken danskere eller briter råder over elektriske stokke i deres materiel. Der blev ikke gennemført forhør inde i målområdet. Der er højst foretaget udspørgning med henblik på at få navn på de tilbageholdte og yderligere beboere. Da moren og C var fysisk adskilt, kan moren ikke som beskrevet af C have kastet sig ind foran ham. De tilbageholdte fik heller ikke bank af briterne. Det var slet ikke modus at udøve unødvendig vold.

Der var mange irakere, der havde AK47 geværer, og det var tilladt til brug for selvforsvar. Men fundet under operation Foxhound af store mængder ammunition, en håndgranat og en Dragunov-riffel var meget atypisk. Dragunov-riflen er en finskytteriffel, som kan ramme mål på mere end 500 meters afstand. Fundet af 8.900 amerikanske dollars var også atypisk hos en

fattig fiskerfamilie. Der var sammenhæng mellem efterretningsgrundlaget og fundene. De kunne ikke afgøre, hvilke beboere riflen og pengene tilhørte. Fundene blev registreret, samlet og senere overleveret til briterne med henblik på videre efterforskning og sagsbehandling. Han ved ikke, om MP-teamlederen gav en klageformular til den ældste kvinde i huset.

Da tilbageholdelse og ransagning var gennemført, blev det besluttet at trække sig ud. De tilbageholdte blev af briterne iført mørke skibriller og høreværn i forbindelse med, at de skulle ud fra målområdet. Dette var normal britisk procedure og skete med henblik på, at de tilbageholdte ikke skulle se materielopstillingerne omkring målområdet og det klassificerede materiel i helikopteren og på Basra Air Station. Han erindrer ikke, om han overværede det, da briterne gav de tilbageholdte ski-briller og høreværn på. Fordi C var iført mørke skibriller, blev han ført langsomt af to britiske soldater, og han blev ikke smidt ind i Piranha-køretøjet. Han kørte fra målområdet i samme Piranha-køretøj som de tilbageholdte. Det siger ham ikke noget, at C skulle være blevet truet eller udspurgt i køretøjet. C skulle bare transporteres fra A til B, og i øvrigt havde C høreværn på. Transporten i køretøjet foregik stille og roligt. Den videre transport skete med helikopter frem for bil, fordi de tilbageholdte skulle udspørges inden for 8 timer, og fordi der kunne være en betydelig sikkerhedsrisiko forbundet med at bruge Highway 6 i sydgående retning mod Basra. Han fløj i helikopteren sammen med de tilbageholdte og L. Helikopteren landede i umiddelbar tilknytning til afhøringsfaciliteten på Basra Air Station. Han og L gik ikke med de tilbageholdte. De debriefede de britiske afhøringsofficerer om operationen. De overværede ikke afhøringen af C. På et tidspunkt blev de bedt om at forlade stedet, og så blev de fløjet til Shaiba militærbasen.

Han kender ikke til fangelejre ved navn "Shuabat Al-kurna" eller "Alkhuyout". Han havde kendskab til en detentionsfacilitet på Basra Air Station og en detentionsfacilitet på Shaiba militærbasen. Han ved ikke, hvad de lokale kaldte disse detentionsfaciliteter. Han kender ikke til en tolk, der hedder Z. Han kender heller ikke til danske afhøringsofficerer i et telt. Afhøringen af C blev foretaget af briter i en kontorcontainer. Fra anholdelsen til løsladelsen var C i britisk varetægt. Han husker ikke at have set nogen rapport fra briterne om, hvad der kom ud af afhøringen af C.

Han har på et tidspunkt set detentionsfaciliteten på Shaiba militærbasen. Detentionsfaciliteten lå i en af enderne af landingsbanen på Shaiba militærbase og var bemannet af englændere. Han kan ikke forestille sig, at der var lokale ansatte i detentionsfaciliteten.

4. Procedure

Parterne har den 17. maj 2018 begge indgivet sammenfattende processkrifter, hvori deres anbringender til støtte for de af dem nedlagte påstande er anført. Sagsøgerne har endvidere indgivet processkrift af 20. september 2018 vedrørende Forsvarsministeriets påstand om afvisning af deres påstand 1. Parterne har procederet i overensstemmelse hermed.

4.1 Sagsøgerne

Af sagsøgernes sammenfattende processkrift af 27. august 2018 fremgår bl.a.:

”1.1. C (sagsnr. B-1427-16).

Sagsøger C gør gældende at være blevet udsat for krænkende, retsstridige behandlinger under danske styrkers tilfangetagelse og efterfølgende internering af ham, hvor han var udsat for tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf, hvilket er i modstrid med gældende dansk ret med tilhørende folkeretlige forpligtelser.

1.1.1. Personlige oplysninger.

Sagsøger er født af moderen N d. 1. januar 1977.

Sagsøger bor tæt på sine forældre og 2 brødre i et hus i kvarteret Shafi, der ligger i en by uden for Basra, Dayr, som var den samme bolig britiske og danske militære styrker stormede d. 1. oktober 2006, hvor sagsøger blev taget til fange. Sagsøger er gift med to kvinder og har sammenlagt 12 børn (7 drenge og 5 piger).

Sagsøger er uddannet fisker, og har fisket både i floderne og havet, men er p.t. arbejdsløs.

1.1.2. Tilfangetagelse.

D. 1. oktober 2006 ca. kl. 2 om natten, en varm nat på ca. 20 grader, sov sagsøger og familien fredeligt ude på husterassen i Shafi-kvarteret, da huset blev stormet af britiske og danske styrker.

Familien hørte enormt meget støj fra militærkøretøjer og en helikopter, som cirkulerede over huset.

Soldater omringede sagsøger med maskingeværer med røde lasersigter, alle rettet imod ham. Det var danske soldater, der udførte operationen. Dette kunne familien bl.a. se på soldaternes påklædning, d.v.s. den danske militæruniform med det danske flag på skulderen.

Soldaterne havde en tolk med sig, som bad sagsøger oplyse sit navn, hvilket han lydigt gjorde, hvorefter han blev pågrebet og fik påført håndjern i form af nylonstrips om håndleddene.

Sagsøger fik en sæk over hovedet og blev med aggression spurgt til sit gemmested for sprængstoffer, granater, bomber, m.v., hvilket soldaterne påstod sagsøger var i besiddelse af. Sagsøger kunne ikke svare på spørgsmålene og gjorde soldaterne opmærksomme på, at han blot passede sit erhverv som fisker og ikke var involveret i noget af kriminel art. Sagsøger opfordrede soldaterne til at gennemse hans hus, hvorved soldaterne kunne få bekræftet, at han ikke var involveret i noget kriminelt.

Soldaterne smed "lydbomber" og skræmte derved de tilstedeværende i området; primært sagsøgers familie med 12 børn.

Soldaterne tvang sagsøger ind i sin faders hus, som ligeledes var blevet omringet af militære styrker, idet hele området tilsyneladende var blevet udsat for razziaer.

I faderens hus blev sækken fjernet fra sagsøgers hoved. I huset var faderen og sagsøgers to brødre også anholdt, blot uden sæk over hovedet. Sagsøger blev forhørt i faderens gårdhave om bomber og beliggenheden af missiler og sprængmaterialer. Forhøret varede en time, og under forhøret blev sagsøger udsat for elektriske stød på hhv. knæ og ryg. Deruder blev sagsøger slået og sparket, da han benægtede kendskab til bomber, m.v.

Sagsøgers moder, som var til stede under forhøret, forsøgte at afværge slagene med elektrisk stok mod hendes søn ved at kaste sig ind foran sagsøger, og hun blev derpå udsat for slag med geværkolber.

Medens sagsøgers øvrige familie blev lukket inde på et værelse af de danske soldater, blev sagsøger igen påført sæk over hovedet.

Han blev herefter aggressivt og skødesløst kastet ind i et militærkøretøj. I den forbindelse blev sagsøgers skinneben ramt af en metalkant på køretøjet. Skaden på skinnebenet kan stadig ses.

I køretøjet var to danske soldater og en tolk til stede. Forløbet udspillede sig i den daværende Ramadanmåned, hvilket det pågældende år varede fra 23. september til 22. oktober. Dette var almen viden i Irak, også blandt danske soldater. Sagsøger, der af denne årsag skulle faste dagen efter, spurgte soldaterne om vand under kørslen. Ønsket blev ikke efterkommet. Sagsøger blev slået endnu en gang med geværkolbe i stedet. Sagsøger bad soldaterne bemærke, at han var blevet påført en alvorlig skade på skinnebenet. Det blødte ud over det hele, og han havde mange smerter. Tolken svarede sagsøger (oversat fra arabisk):

”Du kommer ikke til at få det bedre her, du må nok regne med at blive slået ihjel, når du kommer tilbage til basen.”

Sagsøger modtog ingen pleje for såret og ankom efter mindst 15 minutters kørsel til fangelejren, ”Shuabat al-Kurna”.

1.1.3. Vedvarende frihedsberøvelse i ”Shuabat al-Kurna”.

Sagsøger blev efter ankomsten til fangelejren smidt i en lille celle i isolation.

Han fik fortsat ikke noget vand og blev ej heller behandlet for såret.

Sagsøger fik næste morgen ca. kl. 9 besøg af to danske soldater og den samme tolk, som havde sagt til ham, at han nok ville blive dræbt på basen. Igen blev sagsøger forhørt om sprængstoffer, han skulle være i besiddelse af, og hvor han havde gemt disse.

Sagsøger spurgte soldaterne, hvilke styrker de var, hvortil der blev svaret, at han var tilfangetaget under de danske styrker, og han var anholdt i ”Shuabat al-Kurna”.

Sagsøger spurgte derefter, hvilke beviser der skulle være på ham, hvilket han ikke fik svar på. I stedet fortalte tolken, at de ville fragte ham til en anden fangelejr, hvilken sagsøger *”ikke kommer til at forlade i live”*.

Først kl. 15, d.v.s. efter 13 timers frihedsberøvelse, fik sagsøger vand og mad (noget toast og 2 æbler). Sagsøgers sår blødte stadig og for at stoppe blødningen, rev sagsøger den øverste del af sin undertrøje af, og bandt den som bandage om sit sår.

Der var alene en spand i cellen til forrettelse af nødtørft.

Tredje dag i Shuabat al-Kurna fangelejren blev sagsøger omkring kl. 10 om formiddagen ført ind i en helikopter og transporteret til fangelejren ”Alkhuyout”.

1.1.4. Vedvarende frihedsberøvelse i ”Alkhuyout”.

Ved ankomst blev han ført ind i et udendørs rum lavet af fyldte sandsække, med pigtråd som loft.

Omkring kl. 22 blev sagsøger ført til forhør i et telt med trægulv.

En ny tolk, der blev kaldt Z, ledsagede en mørk og en blond dansk soldat (officerer) ind i forhørsteltet. Under forhøret blev håndstripsne fjernet.

Soldaterne gentog beskyldningerne mod sagsøger, hvorefter sagsøger spurgte dem, hvor de havde deres ”oplysninger” fra. Sagsøger spurgte også, hvorfor han ikke måtte vide, hvem der havde rettet disse beskyldninger imod ham, og refererede til, at der syntes at gælde samme vilkår nu som under Saddam.

Soldaterne stillede sagsøger de samme spørgsmål igen, og sagsøger svarede det samme som hidtil.

På et tidspunkt gik de to forhørspersoner og tolken, og i stedet kom to t-shirtklædte danske soldater ind. De danske soldater bandt strips om sagsøgers håndled og gjorde det samme om hans fødder. Herefter begyndte de at slå ham med en gummistok og pisk.

Sagsøger blev til slut bundet for øjnene og udsat for mange slag, han husker ikke antallet, men volden stod på i mindst et kvarter.

Under volden var ingen tolk til stede.

Efter overfaldene gik de to soldater. Tolken og de to forhørsofficerer vendte tilbage og forhørte sagsøger, indtil han blev sat tilbage i det udendørs rum.

Han blev forhørt på denne måde 5 gange i alt, altid om aftenen.

Under sagsøgers ophold i Alkhuyout fik han dagligt alene 2 små flasker vand og én portion mad. Maden bestod af 2 frugter, en tallerken med ris og en plasticpose med sauce og bønner.

Sagsøger fastholdt, at han ikke var terrorist eller havde noget kendskab til sprængstoffer, m.v.

1.1.5. Efter frihedsberøvelsen i "Alkhuyout" fangelejren.

Fra tilfangetagelsen 1. oktober 2006 gik der i alt 8 dage, til han blev overført fra de danske til de engelske styrkers varetægt. Dette skete med helikopter, til Shaibah-fangelejren.

I Shaiba var han først 18 dage alene i en lille celle.

Sagsøger spurgte, om englænderne da havde "fundet noget på ham", hvortil de britiske styrker svarede (parafraze): *"Danskerne har klaget over dig. De siger, at du er terrorist. Derfor tilbageholder vi dig."*

Han blev ikke mishandlet af englænderne og Internationalt Røde Kors' Komité besøgte ham der. Familien kunne besøge ham en gang om ugen, og han havde mulighed for at korrespondere med dem. På et tidspunkt sagde Røde Kors, at nu havde danskerne "droppet anklagerne", hvorefter han var frihedsberøvet af briterne.

Efter ca. 6 måneder blev han fløjet fra Shaiba til Basra lufthavn, hvor briterne havde en base og et fængsel. Der var han frihedsberøvet ca. 8 måneder. Han havde fangenr. 998.

C har været frihedsberøvet 1 år, 2 måneder og 6 dage. I sidste fase af den dansk/britiske besættelse begyndte man at løslade mennesker, og C var blandt én af disse grupper af løsladte.

Briterne har - som oplyst i stævningen - udbetalt kompensation for frihedsberøvelsen hos dem.

På trods af danske styrkers mishandling af C, har dansk militær ikke rettet henvendelse til ham med henblik på give ham mulighed for at søge oprejsning, erstatning eller godtgørelse som følge heraf, ligesom han heller ikke er blevet vejledt om sine rettigheder.

Danske soldater har efterfølgende blot overrakt ham en æske chokolade og en uformel undskyldning.

1.1.6. De påberåbte torturhandlinger.

1.1.6.1. Under tilfangetagelsen.

Sagsøger blev blændet ved soldaternes kastning af ”lydbomber”, og var stadig blændet 3 dage efter.

Fik sæk over hovedet og herefter afhørt.

Under forhør slået adskillige gange med elektrisk stok på både knæ og ryg. Endvidere slået og sparket mange gange, og bundet med plasticstrips på hænder og fødder.

I forbindelse med transporten fik sagsøger skadet sit skinneben mod en metalkant, hvilket har medført varige mén.

Nægtet vand, på trods af igangværende Ramadan.

Truet på livet af tolken under kørslen, og igen i Shaiba.

1.1.6.2. På Shaiba.

Sagsøger fik ikke vand eller mad fra anholdelsen d. 1. oktober 2006 kl. ca. 2 til dagen efter kl. 15.

Ingen behandling for sit sår på knæet og måtte selv forbinde det med sin undertrøje for at stoppe blødningen.

1.1.6.3. Alkhuyout.

Sagsøger blev pisket og slået med gummistok under forhør.

Bundet om hænder og fødder, fik bind for øjnene og blev derefter slået i mindst et kvarter.

...

1.2. B (sagsnr. B-1450-16).

Sagsøger B gør gældende at være blevet udsat for krænkende, retsstridige behandlinger under danske styrkers tilfangetagelse og efterfølgende internering af ham, hvor han var udsat for tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf, hvilket er i modstrid med gældende dansk ret med tilhørende folkeretlige forpligtelser.

1.2.1. Tilfangetagelse.

Lørdag d. 27. maj 2006 sov sagsøger, der er irakisk statsborger, med sin familie, bestående af hustru og 3 døtre udendørs foran familiens hus, beliggende i et område, der var under dansk militær kontrol.

Kl. ca. 3 om natten blev familien vækket af støj. I området havde der været voldsomme militsanslag, og familien gik i panik ved formodningen om, at den stadigt stigende støj var optakten til et sådant anslag. Sagsøger trak sin pistol og skød et varselsskud op i luften, for at skræmme de fremadtrængende væk.

Herefter begyndte en intensiv beskydning mod huset fra alle sider. Familien flygtede ind i stuen, hvor sagsøgers hustru og børn gemte sig i hjørnet og sagsøger selv bag åben hoveddør. Sagsøger var ikke i tvivl om, at de angribende skød for at dræbe, fordi skuddene bl.a. ramte i hovedhøjde.

Sagsøger opdagede efter at have været under beskydning i hvad der oplevedes som ca. en halv time en rød laserstråle fra sigtelaser og blev umiddelbart beroliget, fordi alene internationale styrker benyttede lasersigte og familien således ikke var udsat for et militsangreb. Umiddelbart efter kunne det høres via højttalerpå arabisk (parafraze):

”Vi er internationale styrker og ønsker at forhøre dig. Skyd ikke. Kom ud, så skyder vi ikke. Ellers skyder vi.”

Sagsøger gik ud af familiens hus signalerende sin fredelige hensigt ved brug af sin natkjortel som hvidt flag. En irakisk tolk meddelte sagsøger, at pludselige bevægelser ville få ham skudt.

Sagsøger blev beordret til at lægge sig på ryggen med strakte arme og ben. Han lå sådan i omtrent to minutter. Sagsøgers hænder blev herefter bundet sammen med strips og han fik bind for øjnene. Øjenbindet blev dog påført så dårligt, at sagsøger kunne se igennem det.

Mindst 7-8 soldater omkring sagsøger begyndte at slå og sparke ham. Sagsøger blev herefter slæbt hen over jorden, ind i huset og videre ud til toilettet.

Soldaterne, der var danske og bar uniformsmæssigt Dannebrog på skulderen, placerede sagsøger i toiletanordningen, der efter mellemøstlig skik var udformet som en fordybning i gulvet.

Imens sagsøger var placeret i toilettet, mærkede han pludselig væske mod hovedet.

Sagsøger formodede, at en af soldaterne måtte have haft medlidenhed med ham, og derfor kastede vand på sagsøger, for at mildne hans smerter. Instinktivt åbnede sagsøger munden, idet han var stresset og følte sig tørstig.

Væsken smagte bittert og lugtede. Sagsøger opdagede da, at væsken var urin, der hidrørte fra en af de danske soldater, som styrede urinstrålen med den ene hånd, mens han holdt sit gevær peget mod sagsøger med den anden hånd. Sagsøger prøvede at slippe fri, men blev holdt nede i toilettet. Der stod nu yderligere 3 soldater i rummet.

Sagsøger hørte, medens han blev tilbageholdt på toilettet, at sagsøgers familie den efterfølgende halve time blev mishandlet og hans 3 piger skreg.

Sagsøger blev herefter rejst op, øjenbindet blev fjernet og han blev ført ud af huset. Sagsøger var på dette tidspunkt dækket af fækalier fra toilettet.

På pladsen foran huset blev sagsøgers undertøj trukket ned med munden fra et gevær. Sagsøger blev slået og hans anus blev penetreret med geværløbet. Sagsøger kunne mærke, at der var blødende læsioner fra anus.

En af de tilstedeværende danske soldater bar støvler med jernforstærket snude. Soldaten sparkede sagsøger lige under knæet, sådan at sagsøger faldt. Sagsøger har stadig smerter i sit knæ den dag i dag.

Herefter blev sagsøger ført til udkanten af familiens ejendom, hvor han blev fotograferet med flere kameraer.

Soldaterne bandt sagsøgers hænder sammen og forsøgte at give ham øjenbind på igen. Herefter blev sagsøger ført ind i husets stue, hvor han blev anbragt liggende på ryggen. De udenlandske soldater begyndte herefter at mishandle sagsøgers familie i et tilstødende værelse og sagsøger råbte, at soldaterne skulle stoppe.

Da det var ved at være morgen, blev sagsøger iført bukser, t-shirt og skjorte.

De danske soldater førte sagsøger ud af huset ved at trække og skubbe sagsøger. Herefter blev sagsøger kastet op på en militærvogn, som sagsøger kunne genkende typemæssigt som dansk. Køretøjet kørte sagsøger ca. 100 meter hen til en ventende helikopter.

Sagsøger kunne i helikopteren se soldater, der med våben pegede på ham. Flyveturen tog ca. 25 minutter, hvorefter sagsøger landede i Basra lufthavn.

1.2.2. Basra lufthavn.

Sagsøger blev efter landing sammen med andre irakere anbragt siddende på knæ med hænderne bundet, bind for øjnene og høreværn. Mens sagsøger og de andre irakere sad på knæ, blev der kastet sten efter dem.

Herefter blev sagsøger ført ind i et telt, hvor der allerede befandt sig en tolk.

Sagsøger fik fjernet øjenbindet og stripsene fra håndleddene. Herpå fulgte et forhør af sagsøger forestået af britiske militære styrker. Emnet for forhøret var, at sagsøger angiveligt ”skabte problemer” for den danske efterretningstjeneste. Hver anden time i løbet af de i alt 24 timer sagsøger blev tilbageholdt i lufthavnen, blev sagsøger taget under forhør.

Den følgende morgen kl. 8 kørtes sagsøger til Al-Shaibah-basen ca. 4 km. fra Basra lufthavn.

1.2.3. Shaiba.

På basen blev sagsøger afhørt gennem en egyptisk tolk uden flagmærke på uniformen, af britiske officerer. Det meddeltes sagsøger, at han udgjorde en trussel mod de internationale styrker og i særdeleshed de danske.

En arrestordre blev forelagt sagsøger på arabisk. Af ordren fremgik, at sagsøger skulle sidde fængslet i 28 dage.

De første to dage var sagsøger anbragt i et lille kammer. Herefter blev sagsøger tilset af en læge, ligesom sagsøger fik besøg af Internationalt Røde Kors' Komité.

Det fremgik, at forhørerne havde til hensigt at tilvejebringe oplysninger om et angreb på danske styrker i marts 2006. De danske styrker mente, at sagsøger havde oplysninger om angrebet. Samtidig fik han at vide, at de internationale styrker var klar over, at sagsøger var uskyldig. I alle tilfældene varede forhørene omkring 40 minutter og sagsøger vurderer, at denne blev forhørt ti gange på basen. Ved et af de sidste forhør var der to danske forhørsofficerer til stede.

Efter 27 dage fra overflyttelsen til Shaiba-basen blev sagsøger flyttet fra den lille celle, i hvilken han havde opholdt sig uden for forhørstidspunkterne, til en fængselscelle. Sagen blev løbende gennemgået af de allierede styrker.

1.2.4. De påberåbte torturhandlinger og anden mishandling.

1.2.4.1. Under tilfangetagelsen.

Sagsøger blev udsat for retskrænkelser under selve tilfangetagelsen, herunder ved at blive slået og sparket mens han lå på jorden, fældet ved spark med jernbeslået støvle med en sådan brutalitet at sagsøger stadig er mærket heraf, tvunget ned i et toilet og derefter urineret på mens han blev truet med et gevær, penetreret med et gevær og ved at han kunne høre sin familie blive mishandlet.

1.2.4.2. Under den vedvarende frihedsberøvelse.

Sagsøger blev udsat for stenkast imod sig fra soldater ved ankomsten til Basra lufthavn, og idet han uden dom eller anden årsag blev tilbageholdt på Shaiba.

...

1.3. A (sagsnr. B-2844-16).

Sagsøger A gør gældende at være blevet udsat for krænkende, retsstridige behandlinger under danske styrkers tilfangetagelse af ham d. 8. august 2003 (subsidiært d. 21. august 2003) og efterfølgende vedvarende frihedsberøvelse af ham på politistationer i byen Quorna og basen "Camp Bucca", Irak, hvor han var udsat for tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf, hvilket er i modstrid med gældende dansk ret med tilhørende folkeretlige forpligtelser.

1.3.1. Personlige oplysninger.

A blev født d. 2. marts 1972 i Basra, hvor han også bor i dag. Sagsøger er gift og har 5 børn (3 piger og 2 drenge). Han var bager med eget bageri, som måtte lukke efter tilbageholdelsen. Han havde også en lastbil, som hans forældre måtte sælge for at få penge til bestikkelse for at få oplysninger om, hvad der var sket ham. Nu arbejder han som maskinfører for store maskiner i Olieministeriet.

1.3.2. Tilfangetagelsen.

D. 8. august 2003 (subsidiært d. 21. august 2003) holdt sagsøger middagshvil med sin familie i sommervarmen, som i Irak midt på dagen ofte er mellem 40 og 50 grader. Han blev vækket ved, at døren blev sparket ind og soldater stod ved siden af ham. De fortalte, at de tilhørte de danske styrker og spurgte, om han var A.

Da han bekræftede, blev han bagbundet. Han blev ligeledes spurgt, om han havde angrebet de internationale styrker, hvilket han benægtede. Han kunne høre familien skribe.

Han blev hårdhændet ført ud af huset, hvor han kunne se flere militære køretøjer, som han genkendte som danske p.g.a. flagene. Han fik en sæk over hovedet og blev smidt ind i et af køretøjerne.

1.3.3. Vedvarende frihedsberøvelse.

Han blev kørt til den lokale politistation i Al-Moudaina. Det var ca. 10 minutters kørsel. Den danske lejr lå ca. 30 minutters kørsel fra hans hjem. Lejren hed Alkhuyout. På politistationen blev han ført til en celle på 2 x 3 meter uden vinduer, hvor han blev forhørt af 3 danske soldater og en tolk. Han fik fjernet hættten, men han var stadig bagbundet. Det var ikke noget rigtigt forhør, men en gang om dagen i 7 dage kom de til cellen og råbte og skreg på dansk. De irakiske betjente bragte ham mad og vand. Der var intet lys i cellen, ingen møbler, og han måtte forrette sin nødtørft i en spand.

Efter de 7 dage blev han overført til en anden politistation i byen Quorna af en dansk soldat ved navn "I" i dennes jeep. Endnu et køretøj deltog i overførslen. Turen varede ca. 30 minutter. Han blev ført ind i en celle, som han delte med 7 andre fanger. Her var han i 3 dage. Cellen var ca. 20 x 4 meter og havde et toilet. Der var også en madras og et tæppe. De andre fanger delte deres mad, som deres familier havde bragt, med ham. "I" kom og så til ham 2 - 3 gange om dagen, men der var ikke noget forhør.

Efter de tre dage kom I og to andre og gav sagsøger håndjern på og kørte ham til en tredje politistation beliggende i Al-Houwari mellem de to andre og tæt på den danske lejr. Her var sagsøger i 21 dage.

Han fik enecelle på 1 x 1½ meter uden vindue og med jerngitterdør. En til to gange i døgnet, ofte om natten ved 2-tiden, kom "I", og den sidste dag kom han med en kvindelig tolk og forsøgte at få ham til at underskrive et papir skrevet med latinske bogstaver, hvilket han nægtede.

Efter de 21 dage fik han igen håndjern på, og "I" og 2 andre kørte ham til "Camp Bucca", som er en stor fangelejr. Turen varede ca. 3 timer. Overførslen skete d. 9. september 2003. Her var sagsøger tilbageholdt i 1 måned og 10 dage.

Først blev sagsøger fotograferet, vejret og bundet med en plastic strip med identifikationsoplysninger på, som han stadig har. Dernæst blev han ført til "stilhedens telt", som han delte med 5 andre fanger. Hvis man sagde noget, blev man slået. Han var 7 dage i teltet. De første 3 dage blev han vækket kl. 1 - 2 om natten og slæbt ind i et forhørstelt, mens han blev slået på ryggen, i hovedet og på benene med en stok. Der var to forhørsdommere: En brite og en amerikaner samt 2 tolke.

Den første dag blev truet med, at hvis han ikke sagde "sandheden", ville han aldrig se sine børn igen. Han blev spurgt, hvorfor han havde været med til at angribe MNF (koalitionsstyrkerne MultiNational Forces). Sagsøger svarede, at det havde han ikke og tilføjede, at i det område, hvor han boede (Quorna-området i Moudaina), havde der ham bekendt slet ikke været nogen angreb. Forhørsdommerne råbte og skreg. Sagsøger tilføjede, at i hans område var man gode venner med danskerne, og at hans datter engang havde siddet på et dansk militærkøretøj.

Den anden dag var der ikke forhør.

Den tredje dag blev han igen slæbt ind i forhørsteltet og slået som på den første dag. Selve forhøret foregik også som den første dag.

De sidste 4 dage i "stilhedens telt" var det ulideligt varmt, og hver gang han faldt i søvn, blev han vækket. Hvis han sagde noget, blev han slået.

Fra "stilhedens telt" blev sagsøger overført til et større telt eller bygning med 20 fanger. Væggene var metalgitter, og der var gulv af sand, og han fik et tæppe men ingen madras. Vagterne var fra USA. Her var han i 1 måned og 3 dage. Den sidste dag kom en af vagterne og kaldte ham ved navn og førte ham til udgangen af lejren, hvor "I" sammen med andre danske soldater ventede med tre danske køretøjer. Sammen med ca. 10 andre fanger blev han kørt til den danske lejr Alkhuyout. Turen varede 4 timer, og han fik ingen mad. Sagsøger ankom til den danske lejr kl. 14 og blev til et lille telt for sig selv. Ved nitiden om aftenen kom "I", og han blev kørt hen til den politistation, hvor han først var tilbageholdt. "I" stillede ham uden for politistationen og meddelte, at nu var sagsøger fri, og samtidig undskyldte han for tilbageholdelsen.

Under tilbageholdelsen i Camp Bucca fik sagsøger besøg Internationalt Røde Kors' Komité (ICRC), men ikke af danskerne. ...

1.3.4. De påberåbte torturhandlinger og anden mishandling.

A har i august 2016 gennemgået en retsmedicinsk undersøgelse, hvortil der henvises.

1.3.4.1. Under tilfangetagelsen.

Sagsøger blev udsat for retskrænkelser under tilfangetagelsen, herunder ved den voldelige indtrængen i sagsøgers bolig. Sagsøger blev bagbundet og fik en hætte trukket over hovedet. Han blev udsat for håndhændet behandling, mens han blev ført ud af boligen og ind i det danske militærkøretøj.

1.3.4.2. Under den vedvarende frihedsberøvelse.

Sagsøger blev udsat for retskrænkelser under frihedsberøvelsen, herunder ved at sagsøger blev slået over jorden og tildelt utallige slag i hovedet, på ryggen og benene i forbindelse med forhør; ophold i isolation i meget små celler uden lys, møbler, tæppe og uden adgang til toilet; søvnnægtelse; nægtelse af adgang til vand og mad; udsættelse for ekstrem varme og kulde samt dødstrusler.

...

På tidspunktet for de danske styrkers overlevering af sagsøger A til lejren Camp Bucca, var danskerne positivt vidende om, at overgreb måtte befrygtes begået overfor irakere, der var frihedsberøvet i engelske og/eller amerikanske styrkers varetægt, inkl. den pågældende lejr.

Der henvises til følgende rapporter udarbejdet af som udgangspunkt uafhængige menneskerettighedsorganisationer:

- a. Amnesty Internationals rapport af juli 2003, "*Iraq: Memorandum on concerns relating to law and order*", MDE 14/157/2003 ..., særligt pkt. II.5 og III.Treatment in custody samt III.Deaths in custody,
- b. Amnesty Internationals rapport af 2013, "*Iraq: A decade of abuses*", MDE 14/001/2013 ..., særligt pkt. 2.1,
- c. ICRCs rapport af februar 2004 om koalitionsstyrkernes behandling af krigsfanger og andre mennesker beskyttet af Geneve-konventionerne ..., særligt pkt. 5 og nr. 46.

Det var derfor retsstridigt, at sagsøgte overleverede sagsøger til lejren Camp Bucca til de amerikanske og/eller engelske styrkers varetægt, jf. "almindelige" danske retsgrundsætninger, EMRK art. 3 og FNs antitorturkonvention.

2. Om sagsøgtes forældelsesindsigelse.

Det konstateres indledningsvis, at statens undersøgelsesforpligtelse, jf. sagsøgernes principale og subsidiære påstand 2, ikke er gjort til genstand for Forsvarsministeriets forældelsesindsigelse.

Sagsøgerne gør principalt gældende, at Forsvarsministeriets civilretlige ansvar for den tortur, de har været udsat for under dansk militærs ansvar, ikke kan forældes i henhold til gældende dansk ret, herunder Danmarks internationale forpligtelser. Subsidiært gør sagsøgerne gældende, at den danske stats ansvar konkret ikke er forældet.

2.1. Hovedunderanbringender til støtte for sagsøgernes principale anbringende om, at en stats civilretlige ansvar for tortur ikke forældes.

Det følger af de nedenfor angivne retskilder, enten direkte eller indirekte (herunder ved formåls- og effektivitetsfortolkning), at den danske stat v/ Forsvarsministeriet ikke kan påberåbe sig forældelse af sit civilretlige ansvar for en af de absolut groveste kategorier af forbrydelser, der kan begås imod et andet menneske:

- d. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), der ved lov nr. 285 af 1992 er inkorporeret som en del af national dansk ret.
- e. FNs Antitorturkonvention, jf. særligt FNs Antitorturkomité's General Comment no. 3 af 12. december 2012.
- f. Almindelige retsgrundsætninger: Torturforbuddet (jus cogens).

Det gøres endvidere gældende, at den af Forsvarsministeriet påberåbte forældelseslov ikke er anvendelig i sager, der angår tortur, idet der består klar atypicitet mellem sagernes karakter, den danske stats mulige ansvar for tortur, og det område som forældelsesloven er vedtaget som gældende for nemlig de almindelige, obligationsretlige kategorier "fordringer på penge eller andre ydelser".

Samme resultat nås ved at foretage en indskrænkende fortolkning af forældelseslovens anvendelsesområde, af de samme grunde som foreligger til støtte for at konstatere atypicitet.

Begge fortolkninger er anerkendte juridiske metoder, som sikrer, at den danske stat handler i overensstemmelse med sine folkeretlige forpligtelser.

2.1.A. Krav på tortgodtgørelse og erstatning for tortur forældes ikke, jf. EMRK art. 13, idet forældelse ville forhindre, at sagernes substans kan domstolsprøves.

Det hedder i Den Europæiske Menneskerettigheds Konvention – for praktikere, Jon Fridrik Kjølbroe, 3. udgave 2010, s. 878:

”Det er overladt til medlemsstaterne at fastsætte processuelle regler for udnyttelse af et retsmiddel, herunder frister, der kan være korte, men det er et krav, at retsmidlet også henset til de processuelle regler er effektivt såvel retligt som faktisk.” (understreget her).

Endvidere *ibid.* s. 879:

”Artikel 13 stiller nogle krav til indholdet og omfanget af prøvelsen, for at et retsmiddel kan anses for effektivt. Det skal ses i lyset af, at prøvelsesorganet skal kunne behandle substansen i den konventionsbaserede klage. Det betyder, at hvis klager reelt ikke har adgang til en prøvelse, eller prøvelsen er utilstrækkelig, vil retsmidlet ikke være effektivt. Hvis den kompetente nationale myndighed f.eks. afviser en sag om prøvelse af en ransagning med den begrundelse, at indgrebet er ophørt, og klageren ikke længere er berørt, vil retsmidlet ikke være effektivt, idet klageren ikke opnår en prøvelse af indgrebets berettigelse. Hvis der formelt er mulighed for domstolsprøvelse, men de nationale domstole i realiteten ikke har taget stilling til den fremførte klage, vil en sådan prøvelse ikke opfylde kravene i artikel 13. Den prøvelse, der finder sted, skal være tilstrækkelig til, at de hensyn, der er afgørende for, om konventionen er overholdt, indgår i prøvelsen.”

I nærværende sager strider det mod art. 13 at påstå forældelse, idet sagernes substans derved søges unddraget en domstolsprøvelse.

Det bemærkes, at prøvelsen af nærværende sagers substans - om den danske stat har pådraget sig et civilretligt erstatningsansvar - ikke er den samme prøvelse, som hvorvidt der kan konstateres et strafferetligt ansvar for konkrete individer, m.v.

2.1.B. Krav på tortgodtgørelse og erstatning for tortur forældes ikke, jf. FNs Antitortur konvention art. 14, jf. særligt General Comment no. 3.

FNs Antitorturkonvention kan påberåbes som selvstændigt retsgrundlag. Som eksempel herpå fra retspraksis kan nævnes U2004.715 Ø. U 2006.770 H er ikke i konflikt med Østre Landsrets afgørelse i U 2004.715 Ø.

Det følger af FNs Antitorturkonventions art. 14, jf. udtrykkeligt antitorturkomitéens General Comment no. 3 af 13. december 2012, særligt pkt. 38 og 40:

”38. States parties to the Convention have an obligation to ensure that the right to redress is effective. Specific obstacles that impede the enjoyment of the right to redress and prevent effective implementation of article 14 include, but are not limited to:

... statutes of limitations...

40. On account of the continuous nature of the effects of torture, statutes of limitations should not be applicable as these deprive victims of the redress, compensation, and rehabilitation due to them. For many victims, passage of time does not attenuate the harm and in some cases the harm may increase as a result

of post-traumatic stress that requires medical, psychological and social support, which is often inaccessible to those who have not received redress. States parties shall ensure that all victims of torture or ill-treatment, regardless of when the violation occurred or whether it was carried out by or with the acquiescence of a former regime, are able to access their rights to remedy and to obtain redress.”

Komitéens generelle bemærkninger (general comments) er som anført i Justitsministeriets Betænkning nr. 1546 (2014) ikke bindende for deltagerstaterne, men som det fremgår af samme betænkning s. 45:

”Sådanne generelle bemærkninger må som anført i betænkning nr. 1407/2001 antages at have stor praktisk betydning, idet de bidrager til at præcisere indholdet og omfanget af konventionens rettigheder, hvilket gør konventionens bestemmelser mere anvendelige i praksis”.

Sagsøgte har anført, at Komitéen i sin rapport af 15. december 2005 om Nepal anerkender, at fristen for at anlægge erstatningssager vedrørende tortur fastsættes til 2 år fra det tidspunkt, hvor resultatet af statens undersøgelser foreligger.

Det bemærkes, at ovennævnte rapport er fra 2005, mens Generel Comment no. 3 er fra 2012. Hertil kommer, at Komitéen i sine Concluding Observations til Danmark af 9. december 2015 har givet følgende anbefaling:

“Recalling the continuous nature of the effects of torture and that, for many victims, passage of time does not attenuate the harm, the Committee recommends that the State party take the necessary legal measures to ensure that civil proceedings related to torture and ill-treatment are not subject to statutes of limitations, which could deprive victims of the redress, compensation, and rehabilitation due to them, as referred to in paragraph 40 of the Committee’s general comment No. 3 (2012)”.

2.1.B.1. Betydningen af retsmedicinske undersøgelser for den danske stats dømmende myndigheds saglige vurdering af den danske stats udøvende myndigheds forældelsesindsigelse.

I processkrift 2 af 17. april 2018, pkt. 2, anførte sagsøgerne C og B følgende:

”Sagsøger har ved sagens opfordring (6) og besvarelse af sagsøgte opfordring (G) fastholdt, at sagsøger skal undersøges retsmedicinsk med henblik på dokumentation af dels visse dele af det faktiske hændelsesforløb, dels opgørelsen af sagsøgers krav.

Sagsøgte Forsvarsministeriet har ikke ønsket, at denne del af sagens faktum belyses og dokumenteres ved foretagelse af sådan undersøgelse.

Sagsøger anmoder derfor nu landsretten om at træffe bestemmelse om, at sådan retsmedicinsk dokumentationsundersøgelse sættes i værk hurtigst muligt, med udgangspunkt i fremgangsmåden i retsplejelovens kap. 19 om syn og skøn, under skyldig hensyntagen til den forestående hovedforhandling.”

I tilsvarende processkrift 2 af s.d., pkt. 2, anførte sagsøgeren A følgende:

"Sagsøger har ved sagens opfordring (5) opfordret til enighed mellem parterne om, at sagsøger skal undersøges retsmedicinsk med henblik på dokumentation af dels visse dele af det faktiske hændelsesforløb, dels opgørelsen af sagsøgers krav. Årsagen hertil er, at sagsøgte i sit svarskrift s. 16, 6. afsnit, har bestridt, at "...denne ensidigt indhentede 'Medical Report' kan have nogen bevismæssig værdi i denne sag."

Sagsøgte Forsvarsministeriet har ikke ønsket, at denne del af sagens faktum belyses og dokumenteres ved foretagelse af sådan undersøgelse.

Sagsøger anmoder derfor nu landsretten om at træffe bestemmelse om, at sådan retsmedicinsk dokumentationsundersøgelse sættes i værk hurtigst muligt, med udgangspunkt i fremgangsmåden i retsplejelovens kap. 19 om syn og skøn, under skyldig hensyntagen til den forestående hovedforhandling."

Østre Landsret tog ikke stilling til sagsøgernes anmodninger af 17. april 2018 førend fire måneder senere ved retsmøde afholdt d. 21. august 2018, heller ikke selvom de tre sager ved landsrettens beslutning af 6. juli 2018 er sammenlagt til delhovedforhandling begyndende d. 3. september 2018. (Det bemærkes, at landsrettens beslutning af 6. juli 2018 er søgt indbragt for Højesteret.)

I "Green Desert"-sagen spillede de i pågældende sagskompleks indhentede retsmedicinske rapporter en væsentlig rolle, herunder for spørgsmålet om forældelse, der blev afgjort af Østre Landsret ved kendelse af 22. august 2016 (U 2016.3929 Ø). I kendelsen hedder det bl.a.:

"Efter indholdet af disse »medical reports« lægger vi foreløbig - til brug for afgørelsen af spørgsmålet om forældelse - til grund, at flere af sagsøgerne kan have udviklet PTSD eller andre alvorlige psykiske lidelser som en følge af tilbageholdelserne.

Det bemærkes, at den psykiske lidelse, som flere af sagsøgerne angiveligt lider af, kan have været medvirkende til, at deres krav på godtgørelse ikke er blevet fremsat inden for de almindelige forældelsesfrister, der følger af 1908-loven og forældelsesloven af 2007."

Sagsøgerne har påberåbt sig bl.a. deres psykiske sindlidelser og tilstand som en selvstændig årsag til, at nærværende sag ikke har kunnet anlægges på et tidligere tidspunkt. For så vidt angår A henvises til medical report s. 4, pkt. 2, sidste prik, at sagsøger bl.a. lider af:

"Overgeneralization - 'All soldiers frighten me. I don't go to any place that might trigger my heart to beat fast and make me sweat'." (understregning kursiveret i original)

Sagsøger A har påberåbt sig bl.a. denne psykiske sindlidelse og tilstand som en selvstændig årsag til, at nærværende sag ikke har kunnet anlægges på et tidligere tidspunkt.

De af sagsøgerne anmodede dokumentationsundersøgelser er nødvendige for, at sagsøgerne har rimelig mulighed for at varetage deres interesser under sagen, jf. EMRK art. 6, stk. 1 sammenholdt med præmisserne i U 2016.3929 Ø (omtalt ovenfor) samt Østre Landsrets bemærkninger om proportionalitet i dom af 26. juni 2018 i sagsnr. B-1428-16 (s. 145, 2. afsnit).

Det følger endvidere af FNs Antitorturkomité's General Comment no. 3 til FNs antitorturkonventions art. 14, pkt. 25, at:

"25. Securing the victim's right to redress requires that a State party's competent authorities promptly, effectively and impartially investigate and examine the case of any individual who alleges she or he has been subjected to torture or ill-treatment. Such an investigation should include as a standard measure an independent physical and psychological forensic examination as provided for in the Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (the Istanbul Protocol). ..."

Sagsøgerne fastholder derfor deres anmodning om, at Østre Landsret inden sagerne optages til afgørelse af de udskilte spørgsmål træffer beslutning om, at retsmedicinske dokumentationsundersøgelser skal gennemføres, jf. sagsøgernes processkrifter 2 af 17. april 2018. Dette indebærer nu, at sagens forberedelse skal genoptages, og hovedforhandlingen udsættes. Dette kunne have været undgået.

I processkrifter af 9. maj 2018, pkt. 8, protesterede Forsvarsministeriet i nærværende sager imod, at der foretages den af sagsøgerne foreslåede retsmedicinske dokumentationsundersøgelse.

Forsvarsministeriet kan imidlertid ikke komme uden om, at retsmedicinske undersøgelser som omfattet af sagsøgernes anmodning af 17. april 2018 kan have væsentlig betydning for sagen, herunder også det nu udskilte spørgsmål om forældelse, jf. U 2016.3929 Ø. Det havde endvidere betydning for landsrettens vurdering af "Green Desert"-sagens materie, at Retslægerådet havde vurderet og godkendt det lægefaglige indhold af foreliggende retsmedicinske rapporter i den pågældende sag.

Overfor de af Forsvarsministeriet anførte protester skal sagsøger endvidere henviser til, at det ifølge bl.a. psykiater dr. ... (som har speciale i undersøgelse, diagnosticering og behandling af torturofre, og hvis arbejde med 11 medical reports i "Green Desert"-sagen er lægefagligt anerkendt af Retslægerådet, jf. rådets besvarelse af 16. oktober 2017 (at symptomer kan konstateres og diagnoser stilles også mange år efter, at skaden er indtrådt. Der henvises til Østre Landsrets dombog for 15. juni 2018 i sagsnr. B-3448-14, s. 391, 2. afsnit, (EM 410) hvoraf fremgår 6. linje (specifikt vedr. PTSD):

"Symptomer kan konstateres også efter mange år. Hvis symptomerne er til stede, er det ikke forbundet med vanskeligheder at stille diagnosen PTSD, efter at der f.eks. er forløbet ti år."

I ”Green Desert”-sagen var der forløbet fra 7 til 10 år mellem torturforbrydelserne og de efterfølgende retsmedicinske undersøgelser, og som bekendt indgik de pågældende medical reports i sagen og blev ligeledes forelagt for Retslægerådet, som i intet tilfælde fandt anledning til at anfægte rapporternes lægefaglige indhold. Rapporternes lægefaglige konklusioner blev lagt til grund af såvel Retslægerådet som Østre Landsret, uanset at de var indhentet på foranledning af sagsøgernes advokat.

Når Forsvarsministeriet i sine processkrifter af 9. maj 2018, pkt. 8, gennemgående postulerer, at en retsmedicinsk dokumentationsundersøgelse ikke vil have relevans for sagen, herunder p.g.a. den forgangne tid, er dette således klart i strid med sagkundskabens udtalelser og retspraksis.

Som det fremgår af Forsvarsministeriets processkrifter af 9. maj 2018, mener denne offentlige myndighed og det af staten antagne private advokatfirma, Kammeradvokaten, at vide, at en lægefaglig undersøgelse af sagsøgerne alene vil kunne basere sig på den undersøgtes egen forklaring. Det er imidlertid i nærværende sag naturligvis på samme måde som i ”Green Desert”-sagen således, at en lægefaglig undersøgelse vil kunne konstatere såvel fysiske som psykiske mén, og fremkomme med en vurdering af, om sagsøgers forklaring om de former for overgreb, han har været udsat for, og de fysiske og psykiske mén det har påført ham, er i overensstemmelse med de objektive, lægelige fund. En sådan undersøgelse har, som det fremgår af henvisningerne til retspraksis og EM 410 ovenfor, betydning både for det nu udskilte spørgsmål om forældelse såvel som sagens materie.

2.1.C. Krav på tortgodtgørelse og erstatning for tortur forældes ikke, jf. almindelige retsgrundsætninger og jus cogens.

Der gælder et jus cogens-forbud imod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling.

Dette forbud er ikke effektivt, hvis et angiveligt torturoffer kan fratages muligheden for at anlægge sag ved den muligt ansvarlige stats nationale domstole p.g.a. nationale forældelsesregler.

Årsagen er bl.a., at de psykisk forventelige følger af tortur (PTSD, angst, ødelagt selvværd, apati, o.s.v., som retsmedicinsk bekræftet og alment kendt blandt dem, der arbejder med torturs eftervirkninger) nedbryder det pågældende menneske og hensætter det i en tilstand af forudsigelig - og ofte tilsigtet - frygt for repressalier fra gerningspersonerne, magtesløshed, depression, selvmordstanker, m.v., som betyder, at det lige så forudsigeligt vil være usædvanligt, at gerningspersonen og den bagved stående ansvarlige stat nogensinde mødes med krav om godtgørelse og erstatning for det, ofrene har været udsat for.

Der er tale om en helt påregnelig følge af mishandling og tortur fra de autoriteter, som netop skulle beskytte offeret imod denne behandling, at offeret ikke tør forfølge sine rettigheder ved de nationale domstole, fordi dette kan føre til mere tortur. En sådan frygt er særligt velbegrundet, hvor den ansvarlige stat fortsat de

facto (og evt. de jure) har håndhævet myndighedsbeføjelser i det pågældende område eller land.

Dertil kommer, at de psykiske helbredsmæssige følger af tortur netop forudsigeligt hensætter offeret ikke alene i en tilstand af frygt, men også ofte handlingslammelse og apati, som indebærer, at retskrav ikke kan forventes rejst indenfor en 3-årig eller 5-årig frist, fordi ofrene ikke er i stand til dette.

Hvis jus cogens-forbuddet imod tortur således skulle være undergivet forældelsesmæssige rammer i civilretlig henseende, vil konsekvensen blive, at effektiviteten af denne universelt gældende norm udhules.

2.2. Hovedunderanbringender til støtte for sagsøgers subsidiære anbringende om, at den danske stats civilretlige ansvar for tortur udøvet imod sagsøger konkret ikke er forældet.

Af Østre Landsrets kendelse af 22. august 2016 i sagsnr. B-3448-14 (Green Desert-sagen), U 2016.3929 Ø (ikke køret, i modsætning til, hvad der urigtigt fremgår af UFR), fremgår:

”Sagsøgerne har - uanset om de var på flugt eller fortsat var bosiddende i Irak - således opholdt sig i et særligt miljø, hvor deres reelle muligheder for at antage advokatbistand eller på anden måde søge at fremme et eventuelt krav kan have været stærkt begrænsede. Det bemærkes i den forbindelse, at der ifølge sagens skriftlige oplysninger er tale om forholdsvist ressourcensvage personer, der som anført angiveligt har været udsat for tortur, og at de efter det oplyste har haft opfattelsen af, at tilbageholdelsen af dem skete af eller i hvert fald i et samarbejde med danske militære styrker. I lyset heraf og i lyset af sikkerhedssituationen i Irak i en lang periode også efter deres løsladelse forekommer det ikke urimeligt, at de under disse helt særlige omstændigheder indtil sagernes anlæg har undladt at fremsætte krav på godtgørelse over for de myndigheder, som de mente var medansvarlige for tilbageholdelsen og tortureringen af dem. Vi finder, at de anførte helt særlige forhold har udgjort sådanne hindringer omfattet af forældelseslovens § 14, eller at der er grundlag for at anse forældelsesfristen for suspenderet i medfør af princippet i forældelseslovens § 3, stk. 2.”

Sagsøgernes forhold i nærværende sager er sammenlignelige med forholdene for sagsøgerne i ovennævnte sag. Hertil kommer, at i nærværende sager var det danske styrker, subsidiært styrker underlagt dansk militær, der ikke blot tilbageholdte sagsøgerne men også udsatte dem for tortur og/eller umenneskelig og nedværdigende behandling og straf.

Efter 2 gange forgæves at have forsøgt at klage og fremsætte sit krav via de lokale, irakiske myndigheder (og under deres beskyttelse), herunder i forbindelse med, at han blev indkaldt til nyt forhør d. 16. november 2004 hos de samme styrker, som havde udsat ham for mishandlingen, er det absolut ikke urimeligt, at sagsøger ikke turde eller for den sags skyld vidste, om og hvordan han skulle forfølge sit krav yderligere. Der henvises endvidere til U 2004.382 H.

Sagsøgte har tillige selv henvist til ”...de krigslignende forhold, der gjorde sig gældende i Basra-området i Irak i begyndelsen af 2004.”.

Sagsøger skal endvidere henvise til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 17. september 2014 i sagen Mocanu m.fl. mod Rumænien. Sagen vedrører bl.a. civilretlige krav på erstatning fremsat af ofre for den voldelige undertrykkelse af anti-totalitære demonstrationer i Bucarest i december 1989. Domstolen udtalte bl.a. følgende:

”274. Like the United Nations Committee against Torture, quoted by the third-party intervener, the Court acknowledges that the psychological effects of ill-treatment inflicted by State agents may also undermine victims’ capacity to complain about treatment inflicted on them, and may thus constitute a significant impediment to the right to redress of victims of torture and other ill-treatment (see General Comment No. 3 (2012), § 38, at paragraph 190 above). Such factors may have the effect of rendering the victim incapable of taking the necessary steps to bring proceedings against the perpetrator without delay. Accordingly, as the third-party intervener pointed out, these factors are increasingly taken into account at national level, leading to a certain flexibility with regard to the limitation periods applicable to claims for reparation in respect of claims for compensation for personal injury (see paragraph 255 above).

275. The Court observes that very few victims of the events of 13 to 15 June 1990 lodged a complaint in the first few years (see paragraph 99 above). It does indeed appear that the majority of them found the courage to lodge a complaint only after the developments in the investigation arising from the decision of 16 September 1998 and the decision to commit for trial of 18 May 2000. The Court can only conclude, having regard to the exceptional circumstances in issue, that the applicant was in a situation in which it was not unreasonable for him to wait for developments that could have resolved crucial factual or legal issues (see, by contrast, the decision in Akhvediani and Others, cited above, § 27).

Regard being had to the foregoing, the Court considers that the applicant’s vulnerability and his feeling of powerlessness, which he shared with numerous other victims who, like him, waited for many years before lodging a complaint, amount to a plausible and acceptable explanation for his inactivity from 1990 to 2001.

...

281. The applicant lodged his application with the Court on 25 June 2008, more than seven years after he had lodged his criminal complaint with the prosecuting authorities. The investigation was still pending at that time, and investigative steps had been taken. For the reasons indicated above (see paragraph 279), which remained valid at least until the time when the applicant lodged his application before the Court, he cannot be criticised for having waited too long.

282. Moreover, the Court notes that the final domestic decision in the applicant’s case is the above-mentioned judgment of 9 March 2011.

283. In the light of the foregoing, the Court considers that the application has not been lodged out of time. The Government's objection must therefore be dismissed." (understreget her)

Domstolen fastslog således, at også når det drejer sig om civilretlige erstatningskrav, kan der ses bort fra forældelsesreglerne. Der forelå i den nævnte sag ikke omstændigheder, der på dette retlige område i nogen væsentlighed adskiller sig fra nærværende sager.

3. Påstand 2: Statens undersøgelsesforpligtelse.

Nærværende afsnit drejer sig om den principale og subsidiære anerkendelsespåstand 2, om statens undersøgelsesforpligtelse efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 3, jf. art. 13.

Undersøgelsesforpligtelsen påhviler såvel domstolene som sagsøgte, repræsenteret ved Kammeradvokaten.

3.1. Pligten.

Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols helt faste praksis har stater, som har tiltrådt og ratificeret EMRK, pligt til på en uafhængig og effektiv måde at foretage en undersøgelse af rimeligt begrundede krav/anmeldelser/anførsler fra personer, som oplyser at have været udsat for tortur eller anden alvorlig mishandling i strid med EMRK art. 3, jf. f.eks. EMDs dom af 28. oktober 1998 i sagerne Assenov m.fl. mod Bulgarien, præmis 102:

„The Court considers that, in these circumstances, where an individual raises an arguable claim that he has been seriously ill-treated by the police or other such agents of the State unlawfully and in breach of Article 3, that provision, read in conjunction with the State's general duty under Article 1 of the Convention to "secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in ... [the] Convention", requires by implication that there should be an effective official investigation. This investigation, as with that under Article 2, should be capable of leading to the identification and punishment of those responsible (see, in relation to Article 2 of the Convention, ...). If this were not the case, the general legal prohibition of torture and inhuman and degrading treatment and punishment, despite its fundamental importance (see paragraph 93 above), would be ineffective in practice and it would be possible in some cases for agents of the State to abuse the rights of those within their control with virtual impunity.“

Dette betyder, oversat til dansk:

”Retten finder, at under disse omstændigheder, hvor et individ fremfører en rimeligt begrundet anmeldelse om at være blevet alvorligt mishandlet af politiet eller andre repræsentanter for staten på ulovlig måde og i strid med art. 3, da kræver denne bestemmelse, læst i sammenhæng med statens generelle forpligtelse i henhold til Konventionens art. 1 om at ”sikre alle indenfor deres jurisdiktion de rettigheder og friheder, som fastsættes i Konventionen”, implicit en effektiv, officiel undersøgelse. Denne undersøgelse, som den under art. 2, skal kunne føre

til identifikation og straf af de ansvarlige (se i relation til art. 2 ...). Hvis dette ikke var tilfældet, ville det generelle retlige forbud mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf, til trods for sin fundamentale betydning (se præmis 93 ovenfor), være ineffektivt i praksis, og statens repræsentanter ville i visse tilfælde praktisk taget ustraffet kunne krænke de individers rettigheder, som er indenfor repræsentanternes kontrol.”

Undersøgelsespligten foreligger også, hvor danske myndigheder, herunder domstolene, konfronteres med klare oplysninger i officielle dokumenter, herunder lægeerklæringer, der giver grundlag for at antage, at personer har været udsat for behandling i strid med EMRK art. 3, jf. f.eks. EMDs dom af 6. april 2004 i sagerne Ahmet Özkan m.fl. mod Tyrkiet, præmis 359.

Hvis sådanne undersøgelser ikke foretages effektivt, d.v.s. af et organ, som er uafhængigt af den eller de, der undersøges (in casu: det danske militær), indenfor rimelig tid, vil pågældende medlemsstat krænke sine forpligtelser og de pågældende personers rettigheder efter EMRK art. 3, jf. art. 1 og 13.

For så vidt angår art. 13, udgør statens nægtelse af at foretage de relevante undersøgelser af rimeligt begrundede anklager om torturforbrydelser en krænkelse af (det mulige) torturoffers ret til et effektivt, nationalt retsmiddel.

Der kan henvises til f.eks. EMDs dom af 18. december 1996 i sagen Aksoy mod Tyrkiet, præmis 98, dom af 15. november 1996 i sagen Chahal mod Storbritannien, præmis 151 og dom af 4. februar 2016 i sagen Hilal Mammadov mod Azerbajjan, præmis 90 – 92.

3.2. Der er tale om rimeligt begrundede krav i nærværende sag.

I nærværende sag har danske myndigheder, in casu domstolene, fået forelagt oplysninger, som giver fuldt tilstrækkeligt grundlag for at antage, at sagsøgeren har været udsat for behandling i strid med EMRK art. 3.

3.3. Domstolenes statslige opfyldelsesadgang.

I nærværende sags kontradiktoriske former har domstolene kompetence til og mulighed for at foranledige opfyldelse af den undersøgelsesadgang, som sagsøgerne ifølge EMRK art. 3, jf. art. 1 og 13, jf. § 1 i lov nr. 285 af 1992 om inkorporering af EMRK, har krav på.

Retten kan således opfordre en part til at fremlægge dokumenter, tilvejebringe syn og skøn eller i øvrigt føre bevis, når sagens faktiske omstændigheder uden sådan bevisførelse ville henstå som uvisse, jf. retsplejelovens § 339, stk. 3.

Skulle sagsøgte undlade at efterkomme rettens opfordringer til at føre bevis, jf. retsplejelovens § 339, stk. 3, kan retten ved bevisbedømmelsen tillægge dette virkning til skade for sagsøgte, jf. retsplejelovens § 344, stk. 3. Der kan således foranlediges en effektiv undersøgelse af de relevante faktiske omstændigheder under nærværende sags forberedelse og hovedforhandling.

Indtil nu har dette ikke fundet sted. Tværtimod har den danske stats dømmende myndighed ved beslutninger af 21. august 2018 (EM 8a) afvist at pålægge den danske stats udøvende myndighed at fremlægge relevante bevisdata.

Denne fremgangsmåde er ellers i overensstemmelse med EMDs praksis, hvorefter en stat der ikke er i stand til – eller ikke vil – fremkomme med en tilstrækkeligt velunderbygget og plausibel forklaring på, hvorfor et individ f.eks. er kommet til skade, mens han var i statens varetægt, allerede af denne grund vil blive dømt efter EMRK art. 3, jf. f.eks. EMDs dom af 27. juni 2000 i sagen *Salman mod Tyrkiet*, præmis 113.

I nærværende sager beror en evt. nuværende manglende mulighed for at belyse sagens faktum på, at den danske stat ikke i tilstrækkelig grad har foretaget relevant efterforskning af de pågældende krænkelser i tidsmæssig nær tilknytning hertil, selv om den hele tiden har haft alle relevante oplysninger, herunder særligt for så vidt angår statens civile retlige forpligtelser overfor ofrene, uanset frifindelse af individuelle soldater for strafferetligt ansvar. (I henhold til pkt. 1 ovenfor har det danske militær været bevidst om, at der har været begået krænkelser, og at disse måtte anses for at falde ind under anvendelsesområdet i EMRK art. 3.) Dette er i givet fald en selvstændig krænkelse af de processuelle rettigheder, sagsøger har i henhold til EMRK art. 3, jf. bl.a. EMDs domme af 11. april 2000 i sagen *Sevtap Veznedaroglu mod Tyrkiet*, præmis 35 og 3. maj 2007 i sagen *Members of the Gldani congregation of Jehovah's Witnesses m.fl. mod Georgien*, præmis 119.

Domstolenes materielle procesretlige beføjelser bliver altså virkningsfulde i forhold til EMRK art. 3, selv i tilfælde, hvor sagsøgte ikke opfylder det pålagte, uanset denne som offentlig myndighed er retligt forpligtet til at medvirke til at oplyse sagen, også i overensstemmelse med gældende offentligretlige regler.

Det er indregnet i den forbindelse, at rettens kompetence, således som denne følger af retsplejeloven og de i retspraksis udviklede grundsætninger, skal fortolkes i lyset af Danmarks forpligtelser efter EMRK, og at adgangen til materiel procesledelse er et i dansk procesret anerkendt, lovfæstet princip.

Det er ikke i strid med undersøgelsespligten efter EMRK art. 3, jf. art. 1, at denne foranlediges af en domstol, så længe denne myndighed har mulighed for at forårsage ”... *investigative steps*...”, jf. f.eks. EMDs dom af 6. april 2004 i sagerne *Ahmet Özkan m.fl. mod Tyrkiet*, præmis 359. Effektiv gennemførelse af formålet med at foretage sådanne ”investigative steps” kan opnås ved anvendelse af ovennævnte regler i retsplejelovens §§ 339 og 344, m.v.

Den undersøgende myndighed skal tillige være uafhængig af den eller de andre myndigheder, in casu Forsvarsministeriet, som undersøges. Derfor er Forsvarets Auditørkorps' undersøgelser ikke en opfyldelse af undersøgelsesforpligtelsen. Dertil kommer, at dette ministeren underlagte korps alene kan foretage strafferetlige undersøgelser.

Domstolene har tillige mulighed for at udvirke opfyldelse af kravet om, at undersøgelsen skal være effektiv, d.v.s. gennemføres inden rimelig tid, m.v.

Det anførte viser, at der er fuld harmoni mellem retsplejelovens systems judicielle betingelser og de krav, den internationale retsorden stiller til dansk ret, og som er gjort til en direkte bestanddel heraf ved den foretagne inkorporering ved vedtagelse af lov nr. 285 af 1992 om EMRK.

3.4. Sagsøgernes subsidiære påstand 2.

Såfremt retten måtte finde, at retten alligevel ikke har kompetence til under nærværende sag at foranledige og dermed udvirke opfyldelsen af sagsøgers rettigheder efter EMRK art. 3, da er det sagsøgte selv som udøvende magt, der har denne undersøgelsesforpligtelse, jf. sagsøgers subsidiære påstand 2.

Til støtte for det materielle indhold i den subsidiære påstand henvises til pkt. 3.3 ovenfor.

Der foreligger således oplysninger, som klart underbygger rigtigheden af det af sagsøger anførte om tortur, m.v., begået overfor ham og foranlediget af danske styrkers handlinger.

4. Hovedanbringender - oversigt.

Til støtte for sagsøgernes påstand 1 og 2 gøres overordnet gældende:

at (1) danske styrker udstationeret i Irak udsatte sagsøgerne for tortur og/eller umenneskelig og nedværdigende behandling i forbindelse med sagsøgernes individuelle tilfangetagelse og vedvarende frihedsberøvelser.

Særligt for sagsøger A (sagsnr. B-2844-16) gøres endvidere gældende, at de danske styrker vidste eller burde vide, at der som minimum var en reel risiko for, at denne sagsøgers rettigheder ville blive krænket i engelske og amerikanske styrkers varetægt.

at (2) sagsøgte, som højeste ansvarlige myndighed for Forsvaret, jf. forsvarslovens § 9, er ansvarlig for ovenstående retsstridige krænkelser af sagsøger, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 3, også jf. artikel 13, samt art. 5, FNs Antitortur-konvention og øvrige folkeretlige retskilder, hvilket berettiger sagsøger til tortgodtgørelse og erstatning, jf. alm. erstatningsretlige grund-sætninger, erstatningsansvarslovens § 26, Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 41 og Antitorturkonventionens art. 14.

Til støtte for påstand 2 gøres det endvidere gældende:

at (3) danske myndigheder i nærværende sager har fået forelagt oplysninger, som giver fuldt tilstrækkeligt grundlag for at antage, at sagsøgerne har været udsat for behandling i strid med EMRK art. 3,

at (4) i nærværende sags kontradiktoriske former har domstolene kompetence til og mulighed for at foranledige opfyldelse af den undersøgelsesadgang, som sagsøgerne har krav på, og

at (5) det ikke er i strid med undersøgelsespligten efter EMRK art. 3, jf. art. 1, at denne foranlediges af en domstol, så længe denne myndighed har mulighed for at forårsage "...investigative steps..." og at en effektiv gennemførelse af formålet med at foretage sådanne "investigative steps" kan opnås ved anvendelse af retsplejelovens §§ 339 og 344, m.v.

Til støtte for sagsøgernes subsidiære påstand 2 gøres endvidere gældende:

at (6) såfremt retten måtte finde, at domstolene alligevel ikke har kompetence til under nærværende sager at foranledige og dermed udvirke opfyldelsen af sagsøgernes rettigheder efter EMRK art. 3, da er det sagsøgte selv som udøvende magt, der har denne undersøgelsesforpligtelse.

5. Sagsomkostninger.

Af følgende grunde gør sagsøgerne gældende, at spørgsmålet om sagsomkostninger skal afgøres til sagsøgernes fordel, herunder således at omkostningerne ophæves, hvis sagsøgerne ikke får medhold:

5.1.

Sagerne drejer sig om den danske stats ansvar for tortur og mishandling af andre mennesker. Spørgsmålet om sagsomkostninger skal derfor i henhold til såvel national ret som Danmarks internationale forpligtelser, jf. pkt. 2 ovenfor, afgøres på en sådan måde, at dette ikke i sig selv bliver en hindring for eller afskrækkelse fra, at mulige torturofre kan forfølge deres ret til "redress" (genoprejsning), jf. særligt FNs antitorturkonventions art. 14, herunder konstatering af ansvar for krænkelsen af torturofferet. Det skal i den anledning særligt tages i betragtning, at den danske stat har meddelt retsstridigt afslag på fri proces, jf. pkt. 5.3 nedenfor.

5.2.

Parterne er enige om, at nærværende sager er af principiel karakter, og sagerne er henvist som sådanne fra Københavns Byret til Østre Landsret d. 2. juni 2016.

5.3.

Først Civilstyrelsen og sidenhen Procesbevillingsnævnet har meddelt afslag på fri proces til, at sagsøgerne kan føre nærværende sager. Dette er i strid med national ret, jf. retsplejelovens § 329 (sagsøgerne har "en vis udsigt til at få medhold i sagen", o.s.v.) og EMRK art. 3, 6 og 13, jf. inkorporeringsloven, samt Danmarks internationale forpligtelser i henhold til FNs antitorturkonventions art. 14, inkl. General Comment no. 3, pkt. 30 og 38.

Disse retsstridige afslag er et symptom på, at Danmark ikke er tilstrækkeligt modnet som demokratisk retsstat til selv reelt og effektivt, frem for teoretisk og illusorisk, at håndtere sager om sit eget ansvar for tortur og mishandling, således

som det også har kunnet konstateres i øvrige sager, der drejer sig om en danske stats ansvar for tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf.

5.4.

Sagerne føres af civile overfor staten, og der er – uanset om der rent faktisk var blevet meddelt fri proces – et eksorbitant misforhold imellem parterne i forhold til:

- Adgang til oplysninger om sagernes faktum (staten nyder monopol-lignende position).
- Staten holder retsstridigt oplysninger tilbage fra sagsøgerne, bl.a. jf. EM 703 og 705. Skulle landsretten således som første nationale instans nå frem til, at sagsøgerne ikke skal have medhold, skal statens procesadfærd - Ressourcer til at føre sagerne.”

Af sagsøgernes processkrift af 20. september 2018 vedrørende Forsvarsministeriets påstand om afvisning af sagsøgernes påstand 1 fremgår bl.a.:

”Sagsøgerne har alle retlig interesse i en pådømmelse af, om den danske stat er ansvarlig for den tortur og mishandling, de gør gældende at have været udsat for af danske soldater (eller soldater under dansk ansvar, i modsætning til f.eks. engelsk ansvar) i Irak i henholdsvis 2003 og 2006, uanset om der viser sig at være tilknyttet retten til udbetaling af et pengebeløb.

Derfor kan der ikke ske afvisning af sagsøgernes påstand 1, uanset landsretten måtte finde, at deres krav for en eller flere sagsøgers vedkommende skal reduceres til 0 kr.

Det er en forudsætning for en effektiv judiciel kontrol med statens udøvende myndigheder, at sådan prøvelse kan finde sted, uanset om landsretten måtte nå frem til, at sagsøgerne ikke har et økonomisk krav imod Forsvarsministeriet. For belysning af praksis henvises bl.a. til U 1951.92 H, U 1951.641 Ø, U 2008.118 H og U 2008.1653 H.

Tilsvarende knytter der sig retlig interesse til afklaring af fortolkningen af den offentlige reguleringslovgivning.

Alternativet til indrømmelse af retlig interesse (hvor der ikke måtte bestå en pekuniær interesse) i sager, der drejer sig om den danske stats mulige ansvar for tortur og/eller umenneskelig og/eller nedværdigende behandling og/eller straf, er, at den danske stat og dens befuldmægtigede reelt bliver ansvarsfri, hvis blot tredjemand (f.eks. den engelske stat) betaler torturofrene et beløb i anledning af, at tredjemand i øvrigt måtte indgå forlig. Der bliver her skabt en situation, hvor den danske stat – evt. efter forudgående overenskomst med tredjelandet – kan unddrage sig retlig efterprøvelse af et ansvar for en af de værste tænkelige forbrydelser, der kendes. Tilsvarende ville gøre sig gældende i relation til ansvar

for krigsforbrydelser (A-sagen, hvor de påstævnte krænkelser fandt sted, mens Danmark stadig var en besættelsesmagt). Dette omgåelsesforsøg, som Forsvarsministeret har betjent sig af i sagerne her - nøjagtig ligesom den tilsidesatte "brite-finte" i "Green Desert"-sagen - kan ikke nyde fremme. Den danske stat har i henhold til EMRK og CAT forpligtet sig til at stå til ansvar for en upartisk instans, i sager hvor det gøres gældende, at staten har forbrudt sig imod (jus cogens-)forbuddet imod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Der knytter sig en meget betydelig, national og international samfundsmæssig interesse til sager om staters mulige ansvar for tortur og mishandling af andre mennesker.

Adgangen til upartisk domstolsprøvelse af denne type sager understreges gang på gang af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol som værende en grundlæggende bestanddel af et velfungerende, demokratisk retssamfund.

Det samme gør sig gældende i henhold til FNs antitorturkonvention, jf. f.eks. general comment no. 3, pkt. 2, 3, 4, 16, 17 og 37. Særligt om "satisfaction and the right to truth" som basis for retlig interesse indenfor dette specielle retsområde henvises til pkt. 2, jf. pkt. 16 og 37, 1. sætning.

Konstatering af ansvar for tortur er i sig selv af betydning for torturofres helingsproces, hvilket dr. H kan bekræfte. Der henvises endvidere til de lægefaglige udtalelser i "Green Desert"-dommen. Der foreligger ingen anerkendelse af ansvar i sagerne.

Tort er ikke en erstatning for et økonomisk tab, men en godtgørelse for integritetskrænkelser af ikke-økonomisk art. Disse krav kan ikke afskæres med henvisning til oplysningerne i [brev af 1. august 2018 fra Ministry of Defence], herunder som følge af de præventive hensyn, der ligger bag disse regler, og p.g.a. tortursagers særlige karakter.

Det er Forsvarsministeriet, der har gjort gældende, at sagsøgernes påstande 1 skal afvises, fordi der angiveligt allerede er modtaget (underforstået: tilstrækkelig) kompensation fra det engelske forsvarsministerium for de i nærværende sager påstævnte ansvarspådragende forhold.

Bevisbyrden herfor påhviler Forsvarsministeriet, og den er ikke løftet. Jf. [brev af 1. august 2018 fra Ministry of Defence] har det engelske forsvarsministerium netop ikke bekræftet, at der i nogen af de tre sager er:

- a. betalt kompensation for handlinger og undladelser, der kan henføres til den danske stat,
- b. så meget desto mindre, at de udbetalte kompensationer i to af sagerne vedrører de inærværende sager påstævnte ansvarspådragende forhold, og
- c. ej heller at kompensationen i givet fald var tilstrækkelig.

Der skal anvendes en tung bevisbyrde, da den vedrører afvisning af en påstand, som vil udvirke en afklaring af den danske stats mulige ansvar for tortur og mishandling af andre mennesker. Bevisbyrden forøges yderligere derved, at den søges løftet i en sag af anerkendt principiel karakter og af betydelig samfundsmæssig interesse, nationalt såvel som internationalt.

Det konstateres overordnet, at [brev af 1. august 2018 fra Ministry of Defence] drejer sig om beløb udbetalt af den engelske stat i relation til spørgsmålet om denne stats ansvar.

I samtlige sager er faktum, at både danske og engelske militærstyrker begik retskrænkelser imod sagsøgerne. Der er så at sige tale om to sager for hver sagsøger: Én mod den engelske stat og én mod den danske, for hver deres ansvar for de af dem hver især begåede krænkelser overfor sagsøgerne.

Der er en formodning for, at det engelske militærs indgåelse af forlig med to af sagsøgerne alene drejer sig om de engelske styrkers overgreb. Denne formodning er ikke afsvækket.

[Brev af 1. august 2018 fra Ministry of Defence] er forfattet af den danske stats fhv. koalitionspartner, England, med hvem der fortsat er militært samarbejde. Det er omkostnings- og byrdefrit for det engelske forsvarsministerium nu i en skrivelse som den foreliggende at formulere sig uklart og forsøgsvist fordelagtigt for det danske forsvarsministerium, al den stund to af sagerne (C og B) om det engelske militærs ansvar er afsluttede, og den tredje (A) heller ikke ses at påvirke det engelske ministeriums interesser. Der kan derfor ikke lægges megen vægt på indholdet af dette bilag, der er ensidigt indhentet efter retssagernes anlæg, og som ikke er medfulgt af nogen form for egentlig dokumentation.”

4.2 Forsvarsministeriet

Af Forsvarsministeriets sammenfattende processkrift fremgår bl.a.:

”5. Anbringender til støtte for afvisningspåstanden over for sagsøgernes påstand 1

Forsvarsministeriet gør til støtte for afvisningspåstanden over for sagsøgernes påstand 1 gældende, at sagsøgerne ikke har en retlig interesse i at få landsrettens stillingtagen til deres påstande.

Ministeriet opfordrede i svarskrifterne af 19. september og 26. januar 2017 sagsøgerne til at oplyse, hvorvidt – og i givet fald hvornår – de har rejst krav mod de britiske styrker i anledning af deres tilbageholdelse, samt om de har fået udbetalt kompensation.

Ved replikker af 23. februar 2017, s. 7, i sag B-1450-16, replik af 23. februar 2017, s. 6-7, i sag B-1427-16 og replik af 23. februar 2017, s. 6-7, i sag B-2844-16 svarede sagsøgerne enslydende, at:

”... de efterspurgte oplysninger – om den kompensation, han allerede har modtaget fra briterne for deres retsstridige krænkelser overfor ham – ikke har betydning for domstolens stillingtagen til sagsøgers krav overfor det danske forsvarsministerium i anledning af det danske militærs retsstridige krænkelser overfor ham.”
(fremhævet her)

Den fremhævede del af besvarelsen må efter Forsvarsministeriets opfattelse tages som udtryk for en bekræftelse af, at sagsøgerne har både søgt og modtaget kompensation for de ”retsstridige krænkelser”, som sagsøgerne nu ønsker kompensation for fra Forsvarsministeriet.

Det bemærkes i den forbindelse, at sagsøgerne hverken i besvarelsen af opfordringerne eller senere er fremkommet med oplysninger om opdeling af deres krav på henholdsvis det britiske og det danske forsvarsministerium.

Forsvarsministeriet modtog den 1. august 2018 brev fra det britiske forsvarsministerium, som oplyser, at alle sagsøgerne har rejst et krav mod det britiske forsvarsministerium for samme hændelsesforløb, som de foreliggende sager omhandler, jf. det britiske forsvarsministeriums brev af 1. august 2018. ...

B og C har ifølge brevet fra det britiske forsvarsministerium rejst krav i 2010 og fået udbetalt kompensation som led i forlig indgået med det britiske forsvarsministerium i henholdsvis oktober og september 2012. A har rejst et krav i 2013 mod det britiske forsvarsministerium, og ifølge det britiske forsvarsministerium er kravet pr. 1. august 2018 ikke frafaldet og fortsat under behandling.

Oplysningerne i stævningerne om de hændelser, som sagsøgerne hævder at have været udsat for er sammenfaldende med de hændelser, som sagsøgerne har rejst krav mod de britiske myndigheder for, jf. det britiske forsvarsministeriums brev af 1. august 2018 og de deri indeholdte oplysninger om de rejste krav.

Forsvarsministeriet opfordrede i processkrifterne C (sag B-1450-16 og B-1427-16) og processkrift D (sag B-2844-16) på ny sagsøgerne til at redegøre for, hvad det rejste krav – og for B og Cs vedkommende, den modtagne kompensation – dækker over, og hvordan kravene relaterer sig til de krav, som sagsøgerne har rejst mod Forsvarsministeriet.

Opfordringerne blev gentaget senest på det forberedende retsmøde den 21. august 2018, men er fortsat ikke besvaret.

Det må efter ministeriets opfattelse lægges til grund, at den kompensation som sagsøgerne har søgt og modtaget af de britiske myndigheder, omfatter de samme hændelser, som de foreliggende sager angår, jf. retsplejelovens § 344, stk. 2, idet sagsøgerne undlader at efterkomme ministeriets (gentagne) opfordringer og viser sig uvillige til at oplyse sagen.

Det fører efter ministeriets opfattelse til, at sagsøgerne savner den fornødne aktuelle og konkrete interesse i at få prøvet deres krav ved de danske domstole, og at den processuelle betingelse om retlig interesse derfor ikke er opfyldt.

Der henvises i den forbindelse til Højesterets dom af 16. maj 2007, som trykt i UfR 2007, s. 2161, hvor Højesteret afviste en påstand om anerkendelse af Foreningen Roskilde Festivals ansvar med henvisning til, at foreningen allerede havde tilbudt at betale – uden præjudice – det beløb, som appellanterne i første omgang havde påstået sig tilkendt.

De foreliggende sager drejer sig om en kompensation, som i to tilfælde er udbetalt af de britiske myndigheder til sagsøgerne lang tid før, de rejste krav mod det danske forsvarsministerium. I det tredje tilfælde er kravet også rejst mod de britiske myndigheder lang tid før det blev rejst mod det danske forsvarsministerium, og sagsøgeren har opretholdt sit krav mod de britiske myndigheder.

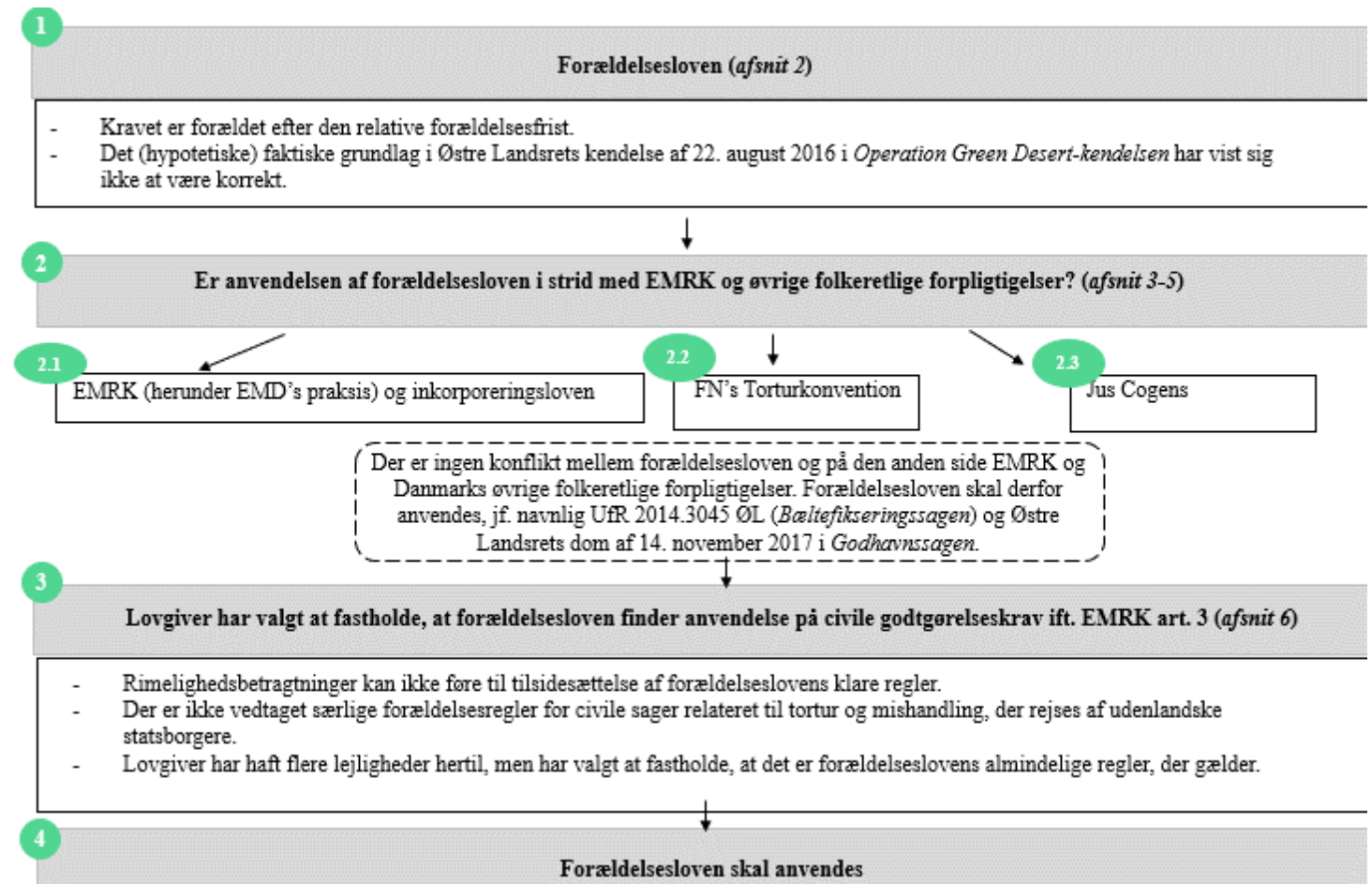
På denne baggrund må det i alle tre tilfælde kunne lægges til grund, at det efter sagsøgernes opfattelse er de britiske myndigheder, der bærer ansvaret for det, de hævder at have været udsat for. Dette gælder så meget desto mere som, at sagsøgerne ikke på noget tidspunkt har opdelt deres krav på britiske henholdsvis danske myndigheder.

Der er således ingen reel tvist om ansvarsgrundlaget for de hændelser, som sagsøgerne påstår at have været udsat for, hvorfor sagen bør afvises.

Sagsøgernes forsøg på at opnå kompensation for de samme hændelser både fra det britiske og fra det danske forsvarsministerium kan også anses for stridende mod lov og ærbarhed, jf. DL 5-1-2.

6. Anbringender til støtte for frifindelsespåstanden over for sagsøgernes påstand 1

Sagsøgernes krav skal vurderes efter den danske forældelseslov. Vurderingen af forældelsesspørgsmålet kan illustreres på følgende måde, jf. også processkrift B, afsnit 1 (sagerne B-1450-16 og B-1427-16) og processkrift C, afsnit 1 (sag B-2844-16), hvortil der henvises:

Østre Landsret tog ved kendelse af 22. august 2016 i sagen B-3448-14 om Operation Green Desert (*Green Desert-kendelsen*, trykt i UfR 2016, s. 3929 Ø) stilling til spørgsmålet om forældelse af 23 irakeres krav om godtgørelse.

Kendelsen drejede sig om, hvorvidt disse 23 irakeres krav på godtgørelse for den behandling, som de hævdede at være blevet udsat for i forbindelse med Operation Green Desert den 25. november 2004, var forældet. De 23 irakere havde anlagt sag mod Forsvarsministeriet i perioden 13. september 2011 – 28. december 2012.

Et flertal i landsretten fandt ved sin kendelse, at de rejste krav ikke var forældede.

Landsretten afsagde den 15. juni 2018 dom i sagen, og Forsvarsministeriet har anket den del af sagen, hvor ministeriet ikke fik medhold. Spørgsmålet om forældelse er en del af anken.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at anvendelsen af forældelsesloven i *Green Desert-kendelsen* ikke kan overføres på de foreliggende sager. Flertallet har eksempelvis ikke taget stilling til, hvornår de af irakerne påståede hindringer for at rejse deres krav er ophørt, hvorledes tillægsfristen skal beregnes, eller i hvilken nærmere periode forældelsesfristen har været suspenderet. Landsrettens flertal udtaler således, jf. kendelsens, side 203:

”Vi finder, at de anførte helt særlige forhold har udgjort sådanne hindringer omfattet af forældelseslovens § 14, **eller** at der er grundlag for at anse forældelsesfristen for suspenderet i medfør af princippet i forældelseslovens § 3, stk. 2.

Det er ikke muligt at sige noget om tidspunktet for hindringernes ophør eller i hvilken nærmere periode, forældelsesfristen har været suspenderet, men vi finder efter en samlet bedømmelse, at sagerne, der er anlagt i perioden fra den 13. september 2011 til den 28. december 2012, efter deres helt særlige karakter og de omstændigheder, der har begrænset sagsøgernes almindelige mulighed for at forfølge sådanne krav, er anlagt inden for rimelig tid. Der er således ikke indtrådt forældelse i relation til sagsøgernes krav på godtgørelse for tort i anledning af tilbageholdelserne den 25. november 2004.” (fremhævet her)

Flertallets ”rimelighedskriterium” forekommer at være en nyskabelse i dansk ret og dansk retspraksis, som savner hjemmel i lovgivningen, hvilket ministeriet også gjorde gældende i Østre Landsrets sag B-1428-16, der blev afgjort ved dom af 26. juni 2018 (Å-dommen), jf. gengivelse af ministeriets anbringender i dommen, side 134

Å-dommen omhandlede en irakisk statsborger, der blev tilbageholdt den 9. marts 2004 af danske soldater. Herefter blev han transporteret til den danske lejr Camp Eden, hvor han blev udspurgt og derefter løsladt igen den 10. marts 2004.

I overensstemmelse med Forsvarsministeriets anbringender fandt landsretten i Å-dommen, at irakerens krav var forældet, hvilket landsretten støttede på forældelseslovens regler, herunder at der ikke var indtrådt suspension, og at der ikke var grundlag for en tillægsfrist.

I Å-dommen udtalte landsretten bl.a. følgende:

”På grundlag af Ås forklaring for landsretten kan det lægges til grund, at han den 10. marts 2004 **var bekendt med de omstændigheder, hvorpå han støtter sit krav, og med at skyldneren var danske myndigheder.** Begyndelsestidspunktet for forældelsen er således ikke suspenderet til et senere tidspunkt end den 10. marts 2004.

[...]

Det er ikke godtgjort, at Å har været ubekendt med danske myndigheders opholdssted eller har været afskåret fra at afbryde forældelsen på grund af en hindring, som ikke beror på hans forhold.

[...]

Ved landsrettens vurdering, hvorefter forældelsen ikke konkret strider mod de nævnte rettigheder, er der navnlig lagt vægt på, at forældelse, selv hvis det kunne lægges til grund, at Å blev udsat for den behandling, der er beskrevet i stævningen - hvilken beskrivelse efter hans forklaring sammenholdt med den øvrige bevisførelse på flere væsentlige punkter fremstår helt utroværdig – **ikke efter de foreliggende oplysninger om hans daværende og senere personlige forhold kan anses for uproportional.**” (fremhævet her)

Det er Forsvarsministeriets opfattelse,

- at sagsøgernes krav i de foreliggende sager ligeledes ikke har været suspenderet, jf. afsnit 5.1.1 nedenfor,
- at de ikke har været afskåret fra at afbryde forældelse på grund af hindringer, der ikke beror på deres forhold, jf. afsnit 5.1.2 nedenfor, og
- at anvendelsen af forældelsesloven ikke strider mod hverken EMRK eller andre internationale retskilder, jf. afsnit 5.1.4 og 5.1.5 nedenfor.

Hertil kommer, at sagsøgerens krav i sagen B-2844-16 (A) under alle omstændigheder er fremsat efter udløbet af den absolutte forældelsesfrist, jf. afsnit 5.1.3 nedenfor.

6.1 Et eventuelt krav på tortgodtgørelse er forældet, jf. § 3, stk. 1, i 2007-forældelsesloven

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det gældende, at et eventuelt krav på tortgodtgørelse, som sagsøger måtte have som følge af tilbageholdelsen den 27. maj 2006, er forældet, jf. § 3, stk. 1, jf. § 30 i lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer ("2007-forældelsesloven") sammenholdt med § 1, nr. 5, i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer ("1908-forældelsesloven").

Om betydningen af overgangsreglen i forældelseslovens § 30 henvises til processkrifterne B af 9. maj 2018, afsnit 2, i sagerne B-1450-16 og B-1427-16, samt processkrift C af 9. maj 2018, afsnit 2.2, i sag B-2844-16.

Særligt om B (B-1450-16):

Ifølge Bs egne oplysninger i stævningen blev han tilbageholdt den 27. maj 2006, og han blev efterfølgende løsladt den 16. marts 2007.

Den påståede skade – den tortur eller anden umenneskelige og nedværdigende behandling, som godtgørelseskravet baseres på – må derfor anses for indtrådt senest i forbindelse med sagsøgers løsladelse den 16. marts 2007, jf. 2007-forældelseslovens § 2, stk. 4.

Hvis Bs egne oplysninger i stævningen lægges til grund, er det senest mulige tidspunkt for forældelse dermed den 1. januar 2011, jf. 2007-forældelseslovens § 3, stk. 1, og overgangsreglens § 30.

Eftersom B først har anlagt sag den 4. maj 2016, er der dermed indtrådt forældelse.

Særligt om C (B-1427-16):

Ifølge Cs egne oplysninger stævningen blev han tilbageholdt den 1. oktober 2006, og han blev efterfølgende løsladt den 7. december 2007.

Den påståede skade – den tortur eller anden umenneskelige og nedværdigende behandling, som godtgørelseskravet baseres på – må derfor anses for indtrådt senest i forbindelse med sagsøgers løsladelse den 7. december 2007, jf. 2007-forældelseslovens § 2, stk. 4.

Hvis Cs egne oplysninger i stævningen lægges til grund, er det senest mulige tidspunkt for forældelse dermed den **1. januar 2011**, jf. 2007-forældelseslovens § 3, stk. 1, og overgangsreglens § 30.

Eftersom C først har anlagt sag den 4. maj 2016, er der dermed indtrådt forældelse.

Særligt om A (B-2844-16):

Ifølge As egne oplysninger i stævningen blev han tilbageholdt den 8. august 2003, og han blev efterfølgende løsladt den 14. oktober 2003.

Den påståede skade – den tortur eller anden umenneskelige og nedværdigende behandling, som godtgørelseskravet baseres på – må derfor anses for indtrådt senest i forbindelse med sagsøgers løsladelse den **14. oktober 2003**, jf. 2007-forældelseslovens § 2, stk. 4.

Hvis As egne oplysninger i stævningen lægges til grund, er det senest mulige tidspunkt for forældelse dermed den **14. oktober 2008**, jf. 2007-forældelseslovens § 3, stk. 1, og overgangsreglens § 30.

Eftersom A først har anlagt sag den 3. november 2016, er der dermed indtrådt forældelse.

6.1.1 Der er ikke grundlag for suspension, jf. § 3, stk. 2, i 2007-forældelsesloven
Forsvarsministeriet gør gældende, at der ikke er grundlag for suspension af forældelsesfristen i medfør af 2007-forældelseslovens § 3, stk. 2.

B, C og A har alle anført i stævningerne, at de blev tilbageholdt af danske styrker. Det kan derfor lægges til grund, at de allerede på tilbageholdelsestidspunktet må have været af den opfattelse og derfor ikke var ubekendt med, at et eventuelt krav i anledning af tilbageholdelsen kunne rettes imod de danske styrker, jf. § 3, stk. 2, 2. led, modsætningsvis, jf. herved også Å-dommen som omtalt ovenfor.

Det gøres således gældende, at, hvis man lægger sagsøgenes egne forklaringer til grund, kan de ikke på noget tidspunkt anses for at have haft ukendskab til ”fordringen” eller ”skyldneren” i 2007-forældelseslovens § 3, stk. 2’s forstand.

6.1.2 Der er ikke grundlag for en tillægsfrist, jf. § 14, stk. 1, i 2007-forældelsesloven

Forsvarsministeriet gør videre gældende, at der ikke er grundlag for at anvende en tillægsfrist, jf. 2007-forældelseslovens § 14, stk. 1, jf. processkrifterne C, afsnit 2.4, i sagerne B-1450-16 og B-1427-16 samt processkrift B, afsnit 2.4, i sag B-2844-16.

Undtagelsesbestemmelsen i 2007-forældelseslovens § 14, stk. 1, finder derfor ikke anvendelse i nogen af sagerne, idet sagsøgerne ikke har godtgjort, at de har været afskåret fra at anlægge sag ved de danske domstole eller i at foretage andre skridt

til at afbryde forældelsen, der ikke beror på deres forhold, jf. herved også Å-dommen som omtalt ovenfor.

Derimod kan det lægges til grund, at alle sagsøgerne har rejst krav mod det britiske forsvarsministerium for samme hændelsesforløb, som de foreliggende sager omhandler, jf. det britiske forsvarsministeriums brev af 1. august 2018. ...

B og C har ifølge brevet fra det britiske forsvarsministerium rejst krav i 2010 og fået udbetalt kompensation som led i forlig indgået med det britiske forsvarsministerium i henholdsvis oktober og september 2012. A har rejst et krav i 2013 mod det britiske forsvarsministerium.

Det har altså med andre ord været muligt for sagsøgerne at rejse krav mod det britiske forsvarsministerium henholdsvis seks og tre år, før de foreliggende sager blev anlagt ved Københavns Byret i 2016.

Selv hvis landsretten måtte komme frem til, at der for B og C gjaldt en tillægsfrist, er grundlaget for denne tillægsfrist ophørt senest i 2012, hvor de modtog kompensation fra det britiske forsvarsministerium. Den 3-årige forældelsesfrist ville i dette tilfælde også være udløbet ved indlevering af stævning den 4. maj 2006, jf. 2007-forældelseslovens § 3, stk. 1.

6.1.3 Den absolutte forældelsesfrist (angår alene sag B-2844-16 (A))

Spørgsmålet om den absolutte forældelsesfrist gør sig gældende i relation til sagen B-2844-16, A mod Forsvarsministeriet, og afsnittet 5.1.3 påberåbes derfor alene i denne sag.

6.1.3.1 Den 30-årige forældelsesfrist finder ikke anvendelse

Det følger af forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1, første led, at forældelse indtræder senest 30 år efter den skadevoldende handling ophør for fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af *personskader*.

Begrebet ”*personskade*” omfatter enhver form for helbredsforringelse (både fysisk eller psykisk), som kan berettige til erstatning eller godtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

For at en skade er omfattet af ”*personskadebegrebet*”, er det ikke tilstrækkeligt, at sagsøgeren alene påstår at have været udsat for en personskade.

Der henvises i den forbindelse til UfR 2017, s. 3272 Ø (”*Slagelse-dommen*”), hvor landsretten ikke fulgte de tre pigers anbringende om, at deres godtgørelseskrav var omfattet af den 30-årige forældelsesfrist, jf. også afsnit 4.2 i processkrift C. Landsretten udtalte i den forbindelse:

”Sagsøgerens krav, som er baseret på godtgørelseskrav efter princippet i erstatningsansvarslovens § 26 og fremsat i anledning af personkrænkelser, er omfattet af den 10-årige forældelsesfrist i forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 4. Landsretten lægger i den forbindelse til grund, at der ikke under sagen er fremlagt lægelige erklæringer om helbredsforringelser i anledning af personskade i erstatningsretlige forstand, og der kan derfor ikke gives sagsøgerens medhold i, at

de fremsatte krav er omfattet af den 30-årige forældelse efter § 30, stk. 3, nr. 1.
(fremhævet her)

A har i denne sag fremlagt en såkaldt ”Medical Report”. ... Rapporten løfter ikke As bevisbyrde for, at han har været udsat for en personskade som følge af tilbageholdelsen den 8. august 2003 (hvis As egne oplysninger om datoen for tilbageholdelsen i stævningen lægges til grund).

For det første er den såkaldte ”Medical Report” ensidigt indhentet umiddelbart inden sagens anlæg (8.-9. august 2016), og rekvireret af As forhenværende advokat, F. Under alle omstændigheder lever denne såkaldte ”Medical Report” ikke op til den standard, som efter dansk praksis må forventes af en lægeerklæring.

For det andet udgør As såkaldte ”Medical Report” ikke tilstrækkeligt bevis for, *hvor og hvornår* A er blevet påført de fysiske og psykiske lidelser, han selv beskriver, samt *hvem* der har påført ham disse påståede lidelser.

Forsvarsministeriet gør på den baggrund gældende, at der ikke er grundlag for at anvende den 30-årige absolutte forældelsesfrist i medfør af forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1, da A ikke har løftet sin bevisbyrde for, at han har været udsat for en *personskade* som følge af tilbageholdelsen den 8. august 2003 (ifølge sagsøgeren), jf. Å-dommen, side 145, hvor landsretten udtalte:

*”Ås krav er omfattet af den 10-årige absolutte forældelsesfrist i lovens § 3, stk. 3, nr. 2, der udløb den 10. marts 2014. **Det er således ikke alene ved hans forklaring godtgjort, at kravet vedrører personskade som omhandlet i lovens § 3, stk. 3, nr. 1.**”*
(fremhævet her)

6.1.3.2 Den absolutte forældelsesfrist på 10 år finder anvendelse

Eftersom As godtgørelseskrav ikke er omfattet af de specifikke fordringer, der er omtalt i forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 2-3, er kravet omfattet af forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 4, om *”andre fordringer”*. Den absolutte forældelsesfrist for disse fordringer er 10 år.

Forældelsesfristen for As påståede godtgørelseskrav skal regnes fra tidspunktet for skadens indtræden, det vil sige sagsøgerens løsladelse den 14. oktober 2003, jf. forældelseslovens § 2, stk. 4, jf. afsnit 4.1.2 ovenfor.

Eftersom denne sag først er anlagt den 3. november 2016, er der således indtrådt forældelse, jf. forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 4.

6.1.4 Forholdet mellem forældelsesloven og EMRK

Forsvarsministeriet gør i forlængelse af ovenstående gældende, at EMRK ikke kan føre til, at der kan ses bort fra forældelseslovens udtrykkelige bestemmelser ved afgørelse af, om sagsøgerens påståede krav er forældet, jf. afsnit 3 og 4 i processkrifterne B i sagerne B-1450-16 og B-1427-16 samt processkrift C i sag B-2844-16.

Dette har Østre Landsret allerede taget stilling til i Å-dommen, hvor landsretten udtalte, jf. dommens side 145:

”At han støtter sit krav på et anbringende om, at han har været udsat for en behandling i strid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og artikel 13 i FN’s torturkonvention ændrer ikke herved, idet forældelsen hverken generelt eller konkret kan anses for stridende mod de rettigheder, der tilkommer ham i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.” (fremhævet her)

Herudover bygger Forsvarsministeriets anbringende på følgende:

- Det følger af fast højesteretspraksis og af forarbejderne til inkorporeringsloven, at det kræver en betydelig grad af sikkerhed for at undlade at anvende en klar dansk lov med henvisning til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (”EMRK”), jf. afsnit 3.1-3.2 i processkrifterne B i sagerne B-1450-16 og B-1427-16 samt processkrift C i sag B-2844-16. Dette må særligt gælde på et område, hvor det kan have betydelige konsekvenser at tilsidesætte forældelseslovens almindelige regler, jf. afsnit 6.3 i processkrifterne B i sagerne B-1450-16 og B-1427-16 og processkrift C i sag B-2844-16.
- Praksis fra EMRK giver ikke grundlag for med den fornødne grad af sikkerhed at fastslå, at anvendelse af forældelsesloven skulle være i strid med EMRK’s artikel 3, 6 og 13, jf. afsnit 4 i processkrifterne B i sagerne B-1450-16 og B-1427-16 samt processkrift C i sag B-2844-16.
- I en situation, hvor det ikke kan fastslås, at der er en konflikt mellem forældelsesloven og EMRK, skal forældelseslovens almindelige regler anvendes.

6.1.5 Internationale retskilder kan ikke føre til et andet resultat

Forsvarsministeriet gør gældende, at anvendelsen af de danske regler om forældelse i relation til de af sagsøgerne rejste godtgørelseskrav ikke er i strid med Danmarks folkeretlige forpligtelser i forhold til FN’s Torturkonvention, jf. afsnit 5 i processkrifterne B i sagerne B-1450-16 og B-1427-16 samt processkrift C i sag B-2844-16.

Dette har Østre Landsret ligeledes allerede taget stilling til i Å-dommen, jf. det ovenfor citerede afsnit fra landsrettens dom.

7. Anbringender til støtte for afvisningspåstanden over for sagsøgernes påstand 2

7.1 Afvisningspåstanden over for sagsøgernes principale påstand 2

Sagsøgernes principale påstand 2 angår Forsvarsministeriets pligt til under denne retssags behandling at tilvejebringe effektiv oplysning af sagsøgernes ”rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v.”.

De retlige konsekvenser af disse påstande er, at Forsvarsministeriet ved landsrettens dom skal tilpligtes at tilvejebringe effektiv oplysning til brug for sagerne, der afgøres ved dommen.

Til støtte for afvisningspåstanden gør Forsvarsministeriet derfor for det første gældende, at sagsøgernes principale påstand 2 ikke er egnet til at indgå i en

domskonklusion, jf. herved også Østre Landsrets dom af 26. juni 2018 i sag B-1428-16 (Å-dommen) og Østre Landsrets kendelse af 22. august 2016 i sag B-3448 (*Green Desert*-kendelsen), der begge nåede til det samme resultat.

For det andet – og af samme grunde som nævnt ovenfor – er de principale påstande 2 så upræcise, at de er uegnet til at danne grundlag for behandling af sagerne, jf. f.eks. UfR 2005, s. 2134 H, og UfR 2006, s. 922 Ø.

For det tredje gøres det gældende, at påstandene reelt er anmodninger til landsretten om at anvende retsplejelovens § 339, stk. 3, og § 344, stk. 3, og at påstandene må afvises, idet de derved blot er et anbringende til støtte for betalingspåstanden i påstand 1.

For det fjerde gøres det gældende, at sagsøgerne ingen retlig interesse har i, at Forsvarsministeriet foretager undersøgelser af sagsøgernes påståede civilretlige krav, navnlig fordi kravene under alle omstændigheder er forældede, jf. ovenfor.

For det femte gøres det gældende, at der ikke en består retlig interesse i at få påstanden prøvet ved domstolene, jf. afsnit 5 ovenfor om sagsøgernes manglende retlige interesse.

Hvis sagsøgerne måtte få medhold i påstand 2, vil der dermed ikke ske en ændring af sagsøgernes retsstilling, jf. f.eks. UfR 2004, s. 3051 H.

Desuden kan hensynet til en strafferetlig forfølgning af sagsøgerens ”*rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v.*” heller ikke medføre, at domstolene skal se bort fra kravet om retlig interesse.

Hertil kommer, at Forsvarets Auditørkorps i alle sagerne ikke har fundet anledning til at forfølge sagsøgernes ”*rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v.*”, jf. Forsvarets Auditørkorps afgørelser om indstilling af efterforskning af 22. december 2017 (bilag AE i sag B-1450-16), 22. december 2017. ...

Der henvises herudover til anbringenderne nedenfor, der gøres gældende til støtte for afvisningspåstanden over for de subsidiære påstande 2 samt svarskrifternes afsnit 5 og 7.

7.2 Afvisningspåstanden over for sagsøgernes subsidiære påstand 2

Forsvarsministeriet forstår sagsøgernes subsidiære påstand 2 således, at den angår Forsvarsministeriets pligt til at foranledige en *særskilt* undersøgelse af sagsøgernes påstand om tortur – uden for denne retssags rammer.

Sagsøgernes anbringender til støtte for henholdsvis den principale og subsidiære påstand er imidlertid ikke klart afskilte.

Påstand 2 støttes således på den pligt til at efterforske og retsforfølge brud på EMRK artikel 3, jf. artikel 1, som EMD har udviklet i praksis.

Af praksis fra EMD følger, at myndigheder i visse tilfælde har en positiv forpligtelse til at indlede en undersøgelse i anledning af påståede overtrædelser af EMRK, artikel 3, for at sikre en effektiv efterlevelse af forbuddet mod tortur.

Undersøgelsespligten indtræder, hvor en person anfører rimeligt begrundede påstande om, at den pågældende har været udsat for handlinger i strid med EMRK, artikel 3, begået af politiet eller andre myndighedspersoner, som er underlagt konventionsstatens ansvar, jf. bl.a. EMD's domme i *Assenov m.fl. mod Bulgarien* (dom af 28. oktober 1998), præmis 102, og *Labita mod Italien* (dom af 6. april 2000), præmis 131.

Konventionsstaten skal dermed sikre, at der under dens jurisdiktion gennemføres en effektiv officiel undersøgelse af påstande om tortur, som fører til, at man er i stand til at identificere og strafforfølge de ansvarlige.

Til støtte for afvisningspåstanden over for sagsøgernes subsidiære påstand 2 gør Forsvarsministeriet for det første gældende, at sagsøgerne ikke har en retlig interesse i påkendelse af en påstand, som tilpligter Forsvarsministeriet at foranledige en særskilt undersøgelse af, om sagsøgerne har været udsat for tortur.

Således som den subsidiære påstand 2 er formuleret, har påstanden ikke til formål at afdække et strafferetligt ansvar, jf. EMRK, artikel 3, men har derimod alene til formål at bidrage til oplysningen af den foreliggende civilretlige sag om tortgodtgørelse.

Sagsøgernes påstand 2 udgør dermed alene et anbringende til støtte for sagsøgernes påstand 1 og har som sådant ikke nogen selvstændig betydning for sagsøgernes – eller andres – retsstilling.

Der henvises i den forbindelse også til afsnit 5 ovenfor om sagsøgernes manglende interesse i at få denne påstand prøvet.

Forsvarsministeriet gør for det andet gældende, at Forsvarsministeriet ikke er rette sagsøgte i forhold til en påstand om undersøgelse af danske styrkers brud på EMRK, artikel 3.

En sådan undersøgelse vil efter EMD's praksis skulle foretages af en uafhængig myndighed. I Danmark er det Forsvarets Auditørkorps, der foretager sådanne strafferetlige undersøgelser vedrørende militært personels handlinger i tjenesten. I det omfang påstanden overhovedet kan tages under påkendelse, er det derfor Forsvarets Auditørkorps og ikke Forsvarsministeriet, der er rette sagsøgte.

Som nævnt ovenfor har Forsvarets Auditørkorps på baggrund af en omtale i Politiken den 4. maj 2016 af sagerne indledt en efterforskning af de i stævningerne omtalte forhold. Ved afgørelser af 22. december 2017 (bilag AE i sag B-1450-16), 22. december 2017... besluttede Auditøren på baggrund af konkrete vurderinger at indstille efterforskningen i alle sagerne.

En eventuel undersøgelsesforpligtelse, jf. EMRK, artikel 3, er således allerede opfyldt. Sagsøgernes subsidiære påstand 2 bør derfor også af denne grund afvises.

8. Anbringender til støtte for frifindelsespåstanden over for sagsøgernes påstand 2

8.1 Indholdet af sagsøgernes påstand 2 er allerede opfyldt

Til støtte for Forsvarsministeriets frifindelsespåstand over for både den principale og subsidiære påstand 2 gøres det gældende, at pligten til at foranledige en undersøgelse efter EMRK, artikel 3, alene angår brud på EMRK, artikel 3, som kan henregnes til personer, der er underlagt Danmarks ansvar.

En sådan undersøgelse er som nævnt ovenfor i pkt. 1.2 allerede gennemført af Forsvarets Auditørkorps, hvilket førte til, at Auditøren indstillede efterforskningen den 22. december 2017 i sag B-1450-16 ..., den 22. december 2017 i sag B-1427-16 ... og den 16. februar 2018 i sag B-2844-16

Forsvarsministeriet gør derfor gældende, at en eventuel undersøgelsesforpligtelse i henhold til EMRK allerede er opfyldt.

...

10. Sagsomkostninger

Som anført ovenfor under afsnit 5 har det britiske forsvarsministerium ved brev af 1. august 2018 oplyst, at sagsøgerne har rejst krav mod det britiske forsvarsministerium i 2010 henholdsvis 2013, og at B og C har fået udbetalt kompensation som led i forlig indgået i oktober henholdsvis september 2012 for de samme hændelser, som de foreliggende sager omhandler.

Forsvarsministeriet finder på den baggrund, at sagsøgernes sagsførelse er udtryk for helt unødvendig og urimelig procesførelse, og at disse forhold bør afspejle sig ved landsrettens fastsættelse af sagsomkostninger i sagerne.

Hertil kommer, som anført i afsnit 5 ovenfor, at ingen af sagsøgerne, på trods af at være blevet opfordret hertil, har villet redegøre for baggrunden for den kompensation, som de allerede har modtaget henholdsvis fortsat søger fra det britiske forsvarsministerium.”

5. Landsrettens begrundelse og resultat

5.1 Sagsøgernes påstand 1

Landsretten finder, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at sagsøgerne som følge af, at de i henholdsvis 2010 og 2013 rejste krav mod det britiske forsvarsministerium i anledning af de tilbageholdelser, som også disse sager angår, savner retlig interesse i at rejse krav mod Forsvarsministeriet om betaling af 50.001 kr. i godtgørelse for tort, jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, til hver af dem. Det forhold, at sagsøgerne B og C ubestridt i 2012 har fået udbetalt henholdsvis 63.500 britiske pund og 80.000 britiske pund

som led i et forlig med det britiske forsvarsministerium i anledning af kravene rejst af dem i 2010, kan ikke føre til andet resultat. Tilsvarende er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at afvise påstandene som stridende mod lov og ærbarhed. Forsvarsministeriets påstand om afvisning af sagsøgernes påstand 1 tages derfor ikke til følge.

Sagsøgernes fordringer blev med fristafbrydende virkning i henhold til den nugældende forældelseslovs § 16, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, gjort gældende ved indlevering af stævning den 3. november 2016 for As vedkommende og ved indlevering af stævninger den 4. maj 2016 for Bs og Cs vedkommende.

Af sagens oplysninger fremgår, at As krav er rejst i anledning af en arrestation og tilbageholdelse af ham, der fandt sted fra den 21. august 2003 til den 14. oktober 2003, at Bs krav er rejst i anledning af en arrestation og tilbageholdelse, der fandt sted fra den 27. maj 2006 til senest den 16. marts 2007, og at Cs krav er rejst i anledning af en arrestation og tilbageholdelse, der fandt sted fra den 1. oktober 2006 til den 7. december 2007. De påståede omstændigheder, der danner baggrund for sagsøgernes respektive påstand 1, må have foreligget senest på det tidspunkt, hvor tilbageholdelserne ophørte.

Det følger af den gældende forældelseslovs § 30, stk. 1, sammenholdt med lovens § 3, stk. 1, og den tidligere gældende 1908-forældelseslovs § 1, nr. 5, og § 2, at en fordring, der kunne gøres gældende ved løsladelsen af A den 14. oktober 2003, blev forældet den 14. oktober 2008, at en fordring, der kunne gøres gældende ved løsladelsen af B den 16. marts 2007, blev forældet den 1. januar 2011, og at en fordring, der kunne gøres gældende ved løsladelsen af C den 7. december 2007, ligeledes blev forældet den 1. januar 2011.

Efter suspensionsreglerne i såvel den tidligere gældende 1908-lovs § 3 som den nugældende forældelseslovs § 3, stk. 2, regnes forældelsesfristen først fra det tidspunkt, hvor fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til fordringen og til skyldneren. På grundlag af As sagsfremstilling i stævningen og de oplysninger, han gav H, samt på grundlag af Bs og Cs sagsfremstillinger i deres respektive stævninger og deres forklaringer for landsretten kan det lægges til grund, at sagsøgerne allerede fra det tidspunkt, hvor tilbageholdelserne af dem ophørte, var bekendte med de omstændigheder, hvorpå de støtter deres krav, og at de allerede på det tidspunkt mente, at den mulige skyldner var en dansk

myndighed. Begyndelsestidspunktet for forældelse af deres respektive krav er derfor ikke suspenderet til noget senere tidspunkt end de ovenfor anførte datoer for løsladelse af dem.

Efter den nugældende forældelseslovs § 14, stk. 1, gælder der en tillægsfrist i de tilfælde, hvor fordringshaveren har været afskåret fra at afbryde forældelse på grund af ukendskab til skyldnerens opholdssted eller på grund af en hindring, som ikke beror på fordringshaverens forhold. Hvor sådanne omstændigheder foreligger, indtræder forældelse tidligst 1 år efter, at fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til skyldnerens opholdssted, henholdsvis 1 år efter hindringens ophør.

Det er ikke godtgjort, at nogen af sagsøgerne har været ubekendt med danske myndigheders opholdssted eller har været afskåret fra at afbryde forældelsen på grund af en hindring, som ikke beror på deres forhold. For så vidt angår det sidstnævnte kriterium har landsretten inddraget det forhold, at B og C har rejst krav mod det britiske forsvarsministerium i 2010. Der er heller ikke grundlag for at antage, at A – der har rejst krav mod det britiske forsvarsministerium i 2013 – på noget tidspunkt siden begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen har været afskåret fra at afbryde forældelsen på grund af en hindring, der ikke beror på hans forhold. Hs psykologundersøgelse af A godtgør ikke, at dette skulle være tilfældet. Tværtimod fremgår det af hendes erklæring baseret på undersøgelse i august 2016 og hendes forklaring for landsretten, at As tilstand ikke har været til hinder for, at han kunne rejse krav.

Landsretten bemærker videre for så vidt angår A, at det ikke ved Hs erklæring og hendes forklaring for landsretten er godtgjort, at A har været udsat for fysisk eller psykisk personskade i forbindelse med arrestationen og tilbageholdelsen af ham i 2003. H har forklaret, at hun som psykolog ikke verificerer de oplysninger, hun modtager fra den person, hun undersøger, og at hun derfor uprøvet har nedskrevet og lagt As informationer om hændelsesforløbet til grund. Såvel det hændelsesforløb og de overgreb, som A har beskrevet over for H i august 2016, som det hændelsesforløb og de overgreb, der er beskrevet i sagsfremstillingen i hans stævning indleveret den 3. november 2016, modsiges af sagens øvrige dokumentation og de forklaringer, der er afgivet for landsretten. Da landsretten således ikke anser det for godtgjort, at A har lidt en personskade som omhandlet i forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 1, er As krav under alle omstændigheder omfattet af den 10-årige absolutte

forældelsesfrist i lovens § 3, stk. 3, nr. 2, der udløb den 14. oktober 2013, og som ikke ville kunne forlænges af en eventuel tillægsfrist, jf. lovens § 14, stk. 2, 1. led.

Det følger af det anførte, at der indtrådte forældelse af As krav om tortgodtgørelse den 14. oktober 2008, og at der indtrådte forældelse af Bs og Cs krav om tortgodtgørelse den 1. januar 2011, jf. forældelseslovens § 30, stk. 1, sammenholdt med lovens § 3, stk. 1, og den tidligere gældende 1908-forældelseslovs § 1, nr. 5, og § 2. At sagsøgerne støtter deres krav på et anbringende om, at de har været udsat for en behandling i strid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og artikel 13 i FN's torturkonvention ændrer ikke herved, idet forældelsen hverken generelt eller konkret kan anses for stridende mod de rettigheder, der tilkommer dem i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Ved landsrettens vurdering, hvorefter forældelsen ikke konkret strider mod de nævnte rettigheder, er der navnlig lagt vægt på, at forældelse, selv hvis det kunne lægges til grund, at sagsøgerne blev udsat for den behandling, der er beskrevet i stævningerne – hvilke beskrivelser efter de for landsretten afgivne forklaringer sammenholdt med den øvrige bevisførelse fremstår helt utroværdige – ikke efter de foreliggende oplysninger om sagsøgernes daværende og senere personlige forhold kan anses for uproportional.

Forsvarsministeriet frifindes herefter for sagsøgernes påstand 1.

5.2 Sagsøgernes påstand 2

Sagsøgernes principale påstand 2 angår Forsvarsministeriets pligt til under denne sags behandling ”at tilvejebringe effektiv oplysning af sagsøgernes rimeligt begrundede anførsler om tortur, m.v.” Gives der sagsøgerne medhold i denne påstand, tilpligtes Forsvarsministeriet ved landsrettens dom at tilvejebringe effektiv oplysning til brug for sagerne, som afgøres ved denne dom. Påstanden er således ikke egnet til at indgå i en domskonklusion. Som følge heraf afvises sagsøgernes principale påstand 2.

Sagsøgernes subsidiære påstand 2 angår Forsvarsministeriets mulige pligt til at foranledige en effektiv, officiel, uafhængig og særskilt undersøgelse af, om de har været udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf som følge af Forsvarsministeriets handlinger og/eller undladelser. Landsretten bemærker, at en sådan pligt må forudsætte i hvert fald, at der foreligger rimeligt begrundede anførsler om, at noget sådant

har fundet sted, og at det passerede har en relation til Danmark. Som anført vedrørende påstand 1 fremstår sagsøgernes anførsler om at have være udsat for tortur mv. helt utroværdige. Som følge heraf frifindes Forsvarsministeriet for sagsøgernes subsidiære påstand 2.

5.3 Sagsomkostninger

Sagsøgerne har herefter tabt deres sager og skal betale fulde sagsomkostninger til Forsvarsministeriet. Det, som sagsøgerne har anført om sagsomkostningerne, kan ikke føre til en anden vurdering. Henset til sagernes karakter, til omfanget af forberedelsen og til, at delhovedforhandlingen omfattende alle tre sager har haft en varighed af 15 retsdage, tilkendes der Forsvarsministeriet til dækning af ministeriets udgifter til advokat inklusive moms 200.000 kr. fra hver af sagsøgerne.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Forsvarsministeriet frifindes for As, Bs og Cs påstand 1.

As, Bs og Cs principale påstand 2 afvises.

Forsvarsministeriet frifindes for As, Bs og Cs subsidiære påstand 2.

I sagsomkostninger for landsretten skal A, B og C hver inden 14 dage betale 200.000 kr. til Forsvarsministeriet.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.